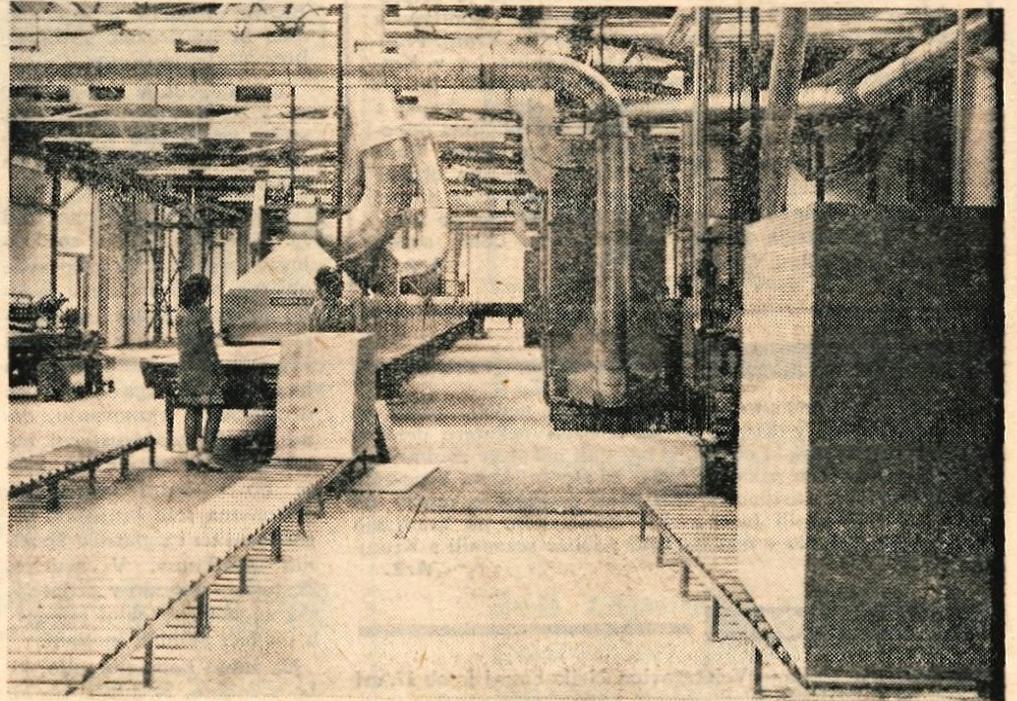

22. VII. 1971

ČRNO MELJ

Danes popoldne bo v Železnikih slovesna otvoritev nove proizvodne hale Alpresa

TRIDESETLETNICA VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

Začetek slavnostnega sporeda bo ob 11. uri. Po slavnostnem govoru predsednika Izvršnega sveta Staneta Kavčiča, bo koncert zbora in orkestra Doma JLA iz Beograda. Sodeluje tudi vojaška godba iz Ljubljane. Po slavnosti bo vse popoldne zabavni program, v katerem sodeluje ansambel Lojzeta Slaka in zabavni orkester Doma JLA iz Ljubljane ter drugi.

Na proslavo vabimo partizane, aktiviste, mladino in sploh vse, ki se čutijo povezane s slavno zgodovino našega osvobodilnega boja in naših današnjih naporov za uresničevanje idealov naše osvobodilne in revolucionarne borbe.

Prireditve v počastitev 30 - letnice vstaje slovenskega naroda

21. julija ob 20. uri: film Veljka Bulajčiča Kozara na ploščadi pred Prešernovim gledališčem;

26., 27. in 28. julija: mladinsko prvenstvo SFRJ v vaterpolu na letnem kopališču v Kranju.

JESENICE

22. julija ob 5. uri: spominski pohod na Stol. Pohod bo krenil ob tej uri s Koroške Bele v dveh smereh proti Stolu. Ob 10.30 bo na Stolu ob spomeniku padlim v NOB proslava ob 30-letnici vstaje slovenskega naroda.

SKOFJA LOKA

22. julija: piknik delavcev tovarne Jelovica na Križni gori. Ob spomeniku padlim bo proslava ob 30-letnici vstaje.

24. julija: partizanski pohod ob mejnikih revolucije. En vod bo krenil iz Peljan v Poljanski dolini, drugi iz Železnikov v Selški dolini proti Martinj vrhu. Zvečer bo tam partizanski miting. V nedeljo bodo udeleženci pohoda obiskali še Cerkno in bolnišnico Franjo.

26. julija ob 15. uri: partizanski miting na Javorču v Zirovskem vrhu.

6. stran

Odločil sem se, da bom kmet

8. stran

Brazgotina

10. stran

Šumadija, ne bomo te pozabili

12. stran

Istor-O-Nal

22. stran

Bled pripravljen

Ž K KRANJ

sveže pakirano meso

ZIVILA

Naslednja številka bo izšla v sredo, 28. julija

Gostišče POSAVEC

VOZNIKI — IZLETNIKI
Izognite se gostemu prometu in zavijte na staro gorenjsko cesto.

V GOSTIŠČU POSAVEC se boste dobro okrepčali in odpočili.

SPECIALITETA GOSTIŠČA: ribe, žabe, odprta vina.

Za obisk se priporoča Veletrgovina SPECERIJA BLEED

mešanica kav

EKSTRA

VSAKOMUR PRIJA KAVA ŠPECERIJA

Kranj — La Ciotat

Obisk iz pobratenega mesta

Kranj, 20. julija — Tako kot vsako leto ta čas je tudi danes prispela na tritedenski obisk v kranjsko občino skupina 30 mladincev in mladink iz francoskega mesta La Ciotat, ki je že več let pobrateno s Kranjem. Med bivanjem v Kranju si bodo mladinci ogledali kulturne in druge zanimivosti Kranja in okolice, obiskali nekatere delovne organizacije, se seznanili z mladimi v posa-

meznih kolektivih ter si ogledali nekatere kraje na Gorenjskem. Program njihovega bivanja je pripravila občinska konferenca zveze mladine Kranj. Francoska skupina bo v Kranju do 8. avgusta, ko bo kot je že običaj, skupaj s kranjskimi mladinci odpotovala v La Ciotat. Tudi mladi iz kranjske občine bodo v francoskem mestu La Ciotat, ki leži ob francoski azurni obali, ostali tri tedne. A. Z.

KRANJ

● Oldhamski mladinci, ki so prejšnjo nedeljo prišli na tritedenski obisk v Kranj, so že obiskali nekatere delovne organizacije v kranjski občini, si ogledali nekatere zanimivosti v Kranju, okolici in nekatere kraje na Gorenjskem. V nedeljo so odpotovali na štiridnevni izlet proti Zagrebu in morju, od koder se bodo vrnili jutri zvečer. Z obiskom po kranjskih družinah pa se bodo v nedeljo tudi približe seznanili s Kranjčani. A. Z.

RADOVLJICA

● Gorje, 20. julija — Veletrgovina Zivila Kranj je ob 17. uri v Zgornjih Gorjah pri Bledu odprla novo samopostrežno trgovino z bifejem. To je že sedma tovrstna trgovina podjetja Zivila v radovljiški občini. Zdaj bodo tudi prebivalci Gorij in okolice lahko dobili v moderni trgovini vse prehransko in drugo blago ter sveže meso vsak dan.

● Na Bledu še vedno potekajo prireditve ob krajevnem prazniku. Tako bo danes zvečer pred festivalno dvorano zabavno folklorna prireditev. Med vrsto drugih prireditev pa velja posebej omeniti tudi sobotni koncert resne glasbe v prenovljeni cerkvi na blejskem otoku in ognjem z blejskega gradu, ki bo prihodnjo sredo zvečer.

● Turistično folklorna prireditev Kmečka ohcet, ki je bila v Bohinju v soboto in nedeljo, je dobro uspela. Glavni program so tokrat pripravili prebivalci Bohinjske Bistrice. Z zanimanjem so si prireditve ogledali številni domači in tuji turisti. A. Z.

ŠKOFJA LOKA

● V nedeljo se je v Splitu končalo IX. mednarodno srečanje mladine iz pobratenih mest 14. držav Evrope in Afrike. Mladi iz šestdesetih mest, več kot 100 udeležencev je bilo, so razpravljali predvsem o vlogi mladih v življenju komune in v mednarodnem življenju. Na srečanju je imel referat pod naslovom »Vloga mladih v življenju komune in v mednarodnem življenju« tudi predsednik škofjeloške občine skupščine Zdravko Krivina. Po referatu je odgovarjal na vprašanja. Povedal je, da je moral odgovarjati na številna zanimiva vprašanja s celotnega področja našega življenja. Po njegovem mnenju so taka srečanja eden od važnih faktorjev očuvanja miru v svetu. -jg

Dolgoročni razvoj Slovenije

Predsednik regionalnega kluba poslancev za Gorenjsko Martin Košir je v ponedeljek popoldne v Kranju sklical posvetovanje o predlogu stališč dolgoročnega družbenega razvoja Slovenije in o drugih točkah dnevnega reda prihodnjega zasedanja republiške skupščine. Poleg poslancev — članov kluba, so se posvetovanja udeležili člani sveta go-

renjskih občin, člani republiške skupščine z Gorenjske, predstavniki kamniške in domžalske občine in predstavnik garnizije JLA. To posvetovanje je bilo sklicano predvsem zato, ker na zadnji seji svet gorenjskih občin o predlogu dolgoročnega razvoja Slovenije ni mogel razpravljati, ker člani takrat niso dobili potrebnega gradiva. A. Z.

Podbrežani praznujejo

Za Podbrežane je 25. julij dan žalostnih spominov. Pred 29 leti so v večernih urah na bistrškem klancu odjeknili strelji nemških brzostrelk in 50 talcev, pripeljanih iz Begunj, je obležalo v krvi v gramoznici na klancu. Bližnje domačije je zajel plamen in tri družine so ostale brez strehe in očetov.

Teh dogodkov v letu 1942 se vaščani Podbrezij in Bistrice vsako leto spominjajo ob krajevnem prazniku, ki ga praznujejo 25. julija.

Letos, ko praznujemo tudi 30. obletnico vstaje, so krajevne organizacije pripravile obširen program. Ze v nedeljo so se na Bistrici na klubskem tekmovanju pomerili kegljači, 19. in 20. julija pa igralci namiznega tenisa na društvenem tekmovanju, danes bo še meddruštveni namiznoteniški turnir. 23. julija bo v kulturnem domu slavnostna seja krajevnih organizacij ter razglasitev športnih rezultatov. V nedeljo, 25. julija, se bodo v prijateljski nogometni tekmi pomerili domači pionirji in člani.

Na žalno komemoracijo, ki bo v soboto, 24. julija, ob 20. uri pri spomeniku na Bistrškem klancu, so vabljeni vsi vaščani ter tudi svojci padlih žrtev iz Križ, Dupelj in Ljubnega. -dh

Kmetijsko gospodarstvo Škofja Loka

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

več KV mesarjev — predelovalcev
več NK delavk za mesno predelavo
več NK delavcev za klavnico in kožarno
3 traktoristov
več poljedelskih delavcev
več NK delavcev za mešalnico močnih krmil

nadalje objavlja prosta učna mesta za:

vajence v prodajalnah v Kranju, Skofji Loki, na Jesenicah, na Bledu, v Velenju in Bovcu
vajence v mesni predelavi v Skofji Loki
vajence v klavnici v Skofji Loki

Zagotavljamo solidne osebne dohodke, urejeno delo, možnost napredovanja in nadaljnega izpopolnjevanja. Smo delovna organizacija z 31 prodajalnami na Jesenicah, v Kranju in okolici, na Bledu, v Radovljici, v Skofji Loki in okolici, v Ljubljani, Velenju, Cerknem, Bovcu, Kobaridu in Divači.

Samska stanovanja zagotavljamo traktoristom, poljedelskim delavcem in delavcem v mešalnici.

Za vajence v mesni predelavi in v klavnici je minimalni pogoj uspešno končan 6. razred osemletke in končano osnovno šolanje.

Za vajence v prodajalnah je pogoj uspešno končana osemletka.

Vajencem plača podjetje vse stroške šolanja, pokriva v celoti prevoz na učno mesto.

Interesenti naj pošljejo prijave na naslov: Kmetijsko gospodarstvo Škofja Loka, Mestni trg 20, kjer dobijo tudi vsa potrebna pojasnila.

Zakaj podražitve?

Vodo bomo plačevali več kot enkrat dražje, kanalizacijo kar šestkrat in odvoz smeti dvainpolkrat dražje. S tem se bodo poprečni stroški na družino povečali mesečno za skoraj 27 odstotkov. Podražila se je tudi centralna kurjava.

Kako si pri nas razlagamo pojem stabilizacije, se sprašujejo ljudje. Sprva smo jo razumeli tako, da se bo vse stabiliziralo, umirilo. Tudi cene. Toda zakaj te podražitve, ki zadenejo slehernega občana. Tistega z najvišjimi in tistega z najnižjimi dohodki.

Osnovni cilj stabilizacije ni le v stabilnosti dinarja, ki naj bi postal resnično nekaj vreden. Gospodarske organizacije morejo tudi bolje delati,

poravnati svoje obveznosti, skrbeti za razvoj. Zato morajo imeti boljše pogoje dela. Med takšne boljše pogoje gotovo spada tudi vprašanje stanovanj za nove delavce in za tiste, ki so že zaposleni in jih še nimajo.

Da bi omogočili osnovne pogoje za delo — torej tudi stanovanja — je bila kranjska skupščina prisiljena prav v okviru akcijskega programa stabilizacijske politike podražiti komunalne storitve. Da bi lahko začeli graditi nova stanovanja na Planini, je treba najprej urediti komunalne naprave. S sedanjimi cenami komunalnih storitev, pravijo, tega nikakor ne bi zmogli.

Morda bi se ob tem ozrli še na nekaj. Stanovanj-

ske podjetje je na osnovi ankete ugotovilo, da potrebujejo v občini takoj 2400 stanovanj. Več kot 63 odstotkov prebivalcev, ki čakajo na stanovanje, ima nižji dohodek od 1200 din, do 1800 din dohodka ima nekaj manj kot 27 odstotkov ljudi, ki so brez stanovanja in le okrog 10 odstotkov pričakovalcev stanovanj ima dohodek višji od 1800 din.

V kolektivih pa se je že uveljavila praksa odkupa stanovanj. Prosilcu za stanovanje podjetje odobri kredit na 20, 30, 40 let. Vendar mora vsaj 15,20 ali več odstotkov vrednosti stanovanja plačati do vselitve. Cene stanovanj pa vrtoglavo naraščajo. Tako že tistih 15 ali 25 odstotkov predstavlja kar 30.000, 50.000 din ali še več. V koliko letih jih lahko prihrani delavec s 1.200 din mesečnega dohodka?

L. Bogataj

Mitja Ribičič obišče radovljiško občino

Predsednik zveznega izvršnega sveta Mitja Ribičič bo v petek obiskal radovljiško ob-

čino. Dopoldne se bo v Radovljici najprej pogovarjal s predstavniki družbenopolitič-

nih organizacij iz občine, nato pa si bo ogledal tovarno Veriga v Lescah in nekatere turistične objekte v občini.

A. Z.

V ponedeljek je bila v Alplesu v Železnikih novinarska konferenca. Predstavniki podjetja so novinarje seznanili z vzroki za gradnjo nove proizvodne hale in poudarili pomen, ki ga ima ta objekt za razvoj podjetja. — Foto: F. Perdan

Poizkusna proizvodnja že teče

Danes bo slovesna otvoritev nove proizvodne hale v Alplesu

V ponedeljek je bila v tovarni Alples v Železnikih novinarska konferenca. Predstavniki kolektiva so se z novinarji pogovarjali o vzrokih za gradnjo nove proizvodne hale, ki jo bodo v Alplesu slovesno odprli danes, in o pomenu, ki ga ima ta objekt za razvoj kolektiva in tudi lesne industrije pri nas.

Pred dobrimi desetimi leti je podjetje Alples, tedaj še LIP Češnjica, zgradilo novo tovarno in jo tudi sodobno opremilo. Toda že nekaj let za tem so zaradi širitve proizvodnje začeli ugotavljati, da je prostora premalo. Zaradi poškodb pri prenašanju in uskladiščenju je rasel izmet. Uvajanje modernih načinov proizvodnje je zahtevalo brezprašne prostore, sušilne kanale in podobno. Večjo storilnost bi lahko dosegli le z zmanjševanjem števila zaposlenih ali s povečanjem delovnega prostora. Odločili so se za drugo. Stari del tovarne se je preusmeril v proiz-

vodnjo fonskega pohištva in masivnih elementov. Za proizvodnjo ploskovnega pohištva pa so zgradili novo proizvodno halo z najsodobnejšo tehnologijo.

Objekt zajema 35.000 kvadratnih metrov površine, od katerih je 16.000 kvadratnih metrov pokrite površine. V novi proizvodni hali so oddelki mehanske obdelave, površinske obdelave, montaža, pomožno skladišče izdelkov, skladišče surovin, nakladalni in razkladalni prostor, ki omogoča uporabo kontejnerjev, vzorčna delavnica, brusilnica, garderobe s sanitarijami in drugi pomožni prostori. V novi hali so tudi tehnične pisarne.

Objekt je grajen iz lahke jeklene konstrukcije s tako imenovanimi HOP profili. Streha je izolirana s tervolom, kar omogoča velike prihranke toplote v zimskem času in onemogoča preveliko ogrevanje poleti. V oddelku mehanske obdelave odstranjujejo

odpadke z odsesavanjem zraka. Naprava vsesa do 150.000 kubičnih metrov zraka na uro. Onesnažen zrak takoj nadomestijo s svežim. V zimskem času bodo vsesani zrak, segret na 20 stopinj C filtrirali in ga vračali v prostor. V hladnejših dneh bodo tako prihranili do 1 milijon kcal h.

Dnevna svetloba prihaja skozi posebne svetlobne kumerne porazdelitev svetlobe. Ob novem delu tovarne Alples je tudi 10.000 kvadratnih metrov asfaltiranega cestišča in parkirni prostor za 100 osebnih avtomobilov.

Projekt predvideva v novi hali največ 200 zaposlenih v eni izmeni.

Gradnja novih prostorov za proizvodnjo in oprema je veljala Alples skoraj 45.000.000 din. Od tega so vložili lastnih sredstev dobrih 5.800.000 din. Gorenjska kreditna banka je posodila za osnovna in obratna sredstva 20.361.000, za 8.538.000 din je bilo inozemskega komercialnega kredita, iz občinskega sklada skupnih rezerv so prejeli 698.000 din in iz sklada skupnih rezerv SR Slovenije 4.000.000 din kredita. Kot sofinancer gradnje je prispevalo 5.000.000 din tudi podjetje Slovenija-les.

V novi proizvodni hali že teče poizkusna proizvodnja. Zaposlenih je nekaj več kot sto delavcev, nujno pa bi jih potrebovali vsaj 200, da bi bili stroji polno izkoriščeni.

L. Bogataj

gorenjska kreditna banka

18.8.
nagradno
žrebanje

let

Iskra

Tovarna elektrotehničnih
in finomehaničnih izdelkov
Kranj

želi zaposliti zaradi
povečaja proizvodnih
nalog nove sodelavce,
in sicer:

1. orodjarje
2. brusilce
3. strojne ključavničarje
4. 100 delavk in delavcev za delo v montažah ali obdelovalnicah
5. 5 čistilk

Pogoji:

pod tč. 1. do 3.: dokončana ustreza poklicna šola;
pod tč. 4.: starost 15 do 35 let;
pod tč. 5.: starost 25 do 50 let.

Pismene prijave pošljite do 15. VIII. 1971 na kadrovski oddelek naše tovarne, kjer boste lahko dobili tudi podrobnejše informacije.

Mercator

Obiščite Mercator na Gorenjskem sejmu v novih prostorih — Savski log — hala C
sejemska presenečenja • sejmski popusti • prodaja na kredit • dostava na dom
Na svidenje — prepričani smo, da boste zadovoljni

Na Gorenjskem sejmu

gorenjska kreditna banka

18.8.
nagradno
žrebanje

Še enkrat:

Razlastitev nekega zemljišča

V eni prejšnjih številčk Glasa smo komentirali tudi razpravo o razlastitvi zemljišča, ki je last kmeta Antona Dolarja iz Vrbe. O razlastitvi so razpravljali odborniki na zadnji seji občinske skupščine na Jesenicah. Pisali smo o poteku razprave in omenja-

li pripombe, stališča in odločitve odbornikov skupščine.

Pred nedavnim pa nam je kmet Anton Dolar iz Vrbe sporočil, da je bilo komentiranje zgrešeno in napačno že v samem bistvu: svojo zemljo je bil in je voljan dati za primerno odškodnino ali

pa jo zamenjati za enakovredno zemljišče.

Za zemljišče Antona Dolarja, na katerem naj bi Zavod za razvoj turizma z Bleda uredil tri golf igrišča, so se odborniki skupščine zares ognjevitavo zavzemali in iskali rešitev v primerjanju večje pomembnosti in važnosti golf igrišča ali dobre obdelovalne zemlje. Poudarjali so pomen dobre kmetije v današnjem času in razmerah, opozarjali na problem kmetijstva. Proti razlastitvi tega zemljišča so nastopili posebno odklonilno tudi tedaj, ko je predstavnik Antona Dolarja odbornikom spregovoril o trdni navezanosti Dolarja na njegovo kmetijo, ki je najboljša, najbolj rodovitna in predstavlja srce vseh njegovih obdelovalnih površin. Po njegovih besedah bi se Anton Dolar že prej zaposlil kje drugje, a je zavrzel vse pomisleke in se začel s trdim delom ukvarjati le s kmetijstvom.

Torej: kmetu je bilo žal njegove zemlje, razlastitvi pa se ni uprl. Nasprotovali so ji le odborniki občinske skupščine, ki bodo o razlastitvi še razpravljali na eni prihodnjih sej.

Za to napako v poročanju se tovarišu Antonu Dolarju iz Vrbe vljudno opravičujem.

Darinka Sedej

Cene v juniju

Če bi hoteli kar najbolj na kratko in jedrnat opisati gospodarski položaj pri nas, bi pravzaprav zadostovale že besede direktorja zveznega zavoda za statistiko, ki je na redni tiskovni konferenci v začetku tega meseca izjavil: »O gospodarskih rezultatih v juniju ni mogoče reči nič dobrega, niti z enega sektorja nimamo ugodnih vestí!« Da bi spoznali in razumeli vso neodgovornost odlašanja rokov za izdelavo in uveljavitev nadaljnjih ukrepov za izvajanje stabilizacijskega programa, si oglejmo nekaj podatkov.

V primerjavi z majem so porasle cene proizvodov za 1,9 odstotka, v vseh šestih mesecih letošnjega leta v primerjavi z enakim razdobjem lani pa za 13 odstotkov. Junija so zlasti poskočile cene sredstvom za delo. Bile so za dobrih 6 odstotkov višje kot mesec prej. Cene reprodukcijskega materiala so bile za 2 odstotka višje, cene blaga za široko potrošnjo pa so porasle za 1,2 odstotka. V zviševanju cen se je najbolj izkazala nekovinska industrija s 4 in kemična z 2 odstotkoma višjimi cenami.

Če pa pogledamo porast cen na debelo za polletje, beležijo največji skok v proizvodnji in predelavi premoga, in sicer 41 odstotkov, predelavi nafte za 38 odstotkov, na tretjem mestu je barvasta metalurgija s 37 odstotki itd. Tako gibanje cen na debelo je seveda vplivalo

tudi na gibanje maloprodajnih cen, ki so bile v primerjavi z majem višje v juniju za 2,4 odstotka. Največ so se podražili kmetijski proizvodi, in sicer za dobrih 6 odstotkov, v industriji so zabeležili porast za 1,4 odstotka in pri storitvah za 4 odstotke. V prvih šestih mesecih je bil porast cen na drobno nekaj več kot 13 odstotkov, to je enako porastu cen, ki so ga plasi-rali proizvajalci.

Tudi na področju zunanje trgovinske izmenjave podatki za junij niso prav nič razveseljivi. Jugoslavija je v tem mesecu uvozila za 4,8 milijarde blaga, kar pomeni porast uvoza v primerjavi z lanskim junijem za 20 odstotkov. Vrednost izvoza pa je bila 2 milijardi 300 milijonov, kar je za 3 odstotke manj kot lani. Deficit naše blagovne izmenjave s tujino znaša sedaj 12,8 milijarde din, z izvozom pa pokrivamo doseženi uvoz komaj z 48 odstotki.

Sporočila z raznih sej zveznih in republiških forumov napovedujejo, »da bo treba še naprej iskati ustrezne rešitve...« To nas seveda ne more zadovoljiti. Napovedujejo zaostritev ukrepov proti vsem, ki neupravičeno zvišujejo cene. Take načrte lahko le pozdravimo. Druga stvar pa je, koliko lahko pričakujemo od teh obljub. Saj so že sedaj bile cene zamrznjene in pod režimom administrativne kontrole.

L. B.

NI DENARJA — NI KREDITOV

Po zadnjih statističnih podatkih se je krajkoročno izboljšanje likvidnosti slovenskega gospodarstva že končalo. V juniju je bila tretjina slovenskih podjetij v izredno težkem položaju zaradi neplačanih računov. 55 odstotkov podjetij je lastno likvidnost ocenilo kot slabo in le 14 odstotkov podjetij je imelo dovolj finančnih sredstev. Prav tako slabo je bilo

februarja in marca, stanje se je nekoliko popravljalo aprila in maja, ko je bila nelikvidnost slovenskega gospodarstva najmanj kritična. Tudi s kreditnimi sredstvi se slovensko gospodarstvo ne more pohvaliti. Četrtna podjetij ima kreditov dovolj, skoraj 60 odstotkov kolektivcev pa meni, da nima dovolj kreditnih sredstev.

Stanovanje kot vzrok socialnih razlik

V tezah za obravnavo socialne diferenciacije na tretji seji konference ZK Slovenije je govora tudi o socialnih razlikah med ljudmi, ki nastajajo zaradi različnih pogojev za pridobitev stanovanja.

Po nekaterih podatkih je v Sloveniji okoli 10 odstotkov družin brez lastnega stanovanja. Težko bi bilo sicer trditi — glede na to, kolikšnega pomena je stanovanje za biološko reprodukcijo in socialno varnost ljudi — da je pač tolikšen odstotek ljudi socialno ogrožen. Verjetno se nobena občina ne more pohvaliti z rešenim stanovanjskim problemom. V kranjski občini na primer bi bilo treba v naslednjih petih letih zgraditi 4700 stanovanj, denarja pa je na razpolago le za polovico tega števila. Res, da se je v zadnjih petih letih stanovanjski fond povečal za 2000 stanovanj. Vendar pa se primanjkljaj stanovanj s tem ni zmanjšal, pač pa še povečal.

V takšnem stanju pa vsi, ki čakajo na stanovanja, skušajo svoj problem rešiti na različne načine. To pa je v večini primerov odvisno od osebnega dohodka vsakega posameznika. Po nekaterih zbranih podatkih se večina zaposlenih z manjšimi osebnimi dohodki odloča za individualno gradnjo. Prav nasprotno od tega, kar bi pričakovali — namreč, da kategorije z najnižjimi osebnimi dohodki pričakujejo, da bodo z družbeno pomočjo najhitreje in najlažje dobili stanovanje. Podatki iz te ankete tudi kažejo, da grade lastna stanovanja oziroma jih kupujejo kategorije z višjimi osebnimi dohodki, medtem ko se te družbene pomoči — kreditov-poslužujejo kategorije z manjšimi osebnimi dohodki le v manjši meri. S podobnim primerom so se srečali v kranjski Savi: ob tolikšnem številu zgrajenih stanovanj na leto, ko se zdi delavcu, da ne bo mogel še leta in leta čakati na stanovanje, se je kljub nizkim osebnim dohodkom prisiljen lotiti individualne gradnje. Za razmerje med individualno in družbeno gradnjo pa že sedaj v nekaterih občinah ugotavljajo, da ni več vzdržno, saj vleče za seboj kup problemov — od neracionalne izrabe zemljišča dalje.

Skratka, sedanja stanovanjska politika že zaradi počasne gradnje novih stanovanj, odvisnosti od gradbenih podjetij, subvencioniranja najemnih stanovanj, nenaknih pogojev pri nakupu stanovanj, vodi v naraščanje socialnega nesorazmerja med ljudmi.

Prekinitev dela

Ob zadnjem dogodku na Jesenicah, ko so delavci ljubljanskega Gradisa, poslovne enote Jesenice, s protestno prekinitvijo dela zahtevali izplačilo že lani doseženega, realiziranega in neštokrat obljubljenega osebnega dohodka, nikakor ne moremo ostati ravnodušni. Zakaj so se delavci oprjeli in ukrepali na tak način, ki predstavlja prav zadnjo možno obliko zahtev za rešitev določenega problema?

Samoupravljanja in samoupravnih odnosov v njegovem pravem smislu pravzaprav v enoti sploh ni bilo, saj se delavci in vodstvo enote niso zbrali na sestanku ali seji po več mesecev. Zaradi tako malomarnega in brezbriznega odnosa enote do zaposlenih in njihovih problemov je vedno bolj in bolj naraščalo nezadovoljstvo med delavci. V enoti sploh še niso razpravljali o možnem povečanju najnižjega osebnega dohodka, ki v sicer dokaj trdnem in rentabilnem podjetju znaša z vsemi nadurami vred okoli 800 dinarjev. Obvešča-

nje delavcev v enoti je bilo več kot nezadovoljivo, saj so pomembnejše odločitve samoupravnih organov lahko prebirali le na oglasni deski. Menda pa je vodstvo ravnalo skrajno neodgovorno in nepravilno posebno tedaj, ko je delavcem obljubljalo izplačilo iz meseca v mesec.

Nezadovoljstvo med delavci je upravičeno naraščalo in preraslo okvire vseh mej v zadnjih dneh prejšnjega meseca. Od zaposlenih v istem podjetju, a v drugi enoti, so izvedeli, da so v ljubljanski enoti Zelezokrivnica s protestno prekinitvijo dela izsilili izplačilo. Pogum je naraščal, pekla jih je krivičnost in nedosledno izvajanje sklepov, ki v podjetju veljajo samo za nekatere. Z vso pravico so lahko zahtevali pojasnilo, kako lahko v neki enoti izplačajo dohodke kljub zakonskim prepovedim. Ni jim bilo vseeno ob misli in dejstvom, da se kljub prekinitvi dela in njihovim zahtevam centrala v Ljubljani sploh ni zmenila zanje. Zakaj naj bi upoštevali zakone in predpi-

se, ko pa jih z raznimi izgovori, tudi lažnimi, drugod lahko kršijo in ostajajo nekažnovani? Te izjeme bolijo in utrujejo prepričanje, da so predpisi in zakoni zgolj papirnati. Nezaupanje med delavci se v takih primerih nujno in hudo stopnjuje in problemi dobivajo vse širšo vsebino in negativne moralne in politične posledice.

Edini, ki so pravilno in pravočasno doumeli pomembnost problema in uspešno preusmerili potek dogajanja na pravi tir, so bili predstavniki družbenopolitičnih organizacij Jesenice, ZK in sindikat. Ta dva predstavnika sta s hitrimi in odločnimi ukrepi, ki bodo v prihodnje zagotovili prizadetim delavcem boljše pogoje, dokazala, da je tudi v tako hudih in kritičnih situacijah najboljšje in najbolj učinkovito prav samoupravno dogovarjanje.

Delavci Gradisa na Jesenicah so zahtevali izplačilo v višini enomesečnega dohodka.

D. Sedej

V jeseniški občini najvišji dohodek na zaposlenega

Sekretar ZKS Jesenice Pavel Lotrič o gospodarskem položaju v občini

Na zadnji skupni seji komiteja občinske konference ZKS Jesenice in občinskega sindikalnega sveta Jesenice so v glavni točki dnevnega reda razpravljali in ocenjevali gospodarski položaj delovnih organizacij v občini glede na izhodišča stabilizacijskega programa. Sekretar občinske konference ZKS Jesenice Pavel Lotrič je v svojem uvodnem poročilu dejal:

»Utrip, ki ga daje Železarna, je tako zelo močan, da nehoti vpliva na vsa gospodarska gibanja v občini. Od začetka rekonstrukcije zastarelih obratov v Železarni je preteklo že 10 let in v vsem tem času so se menjavala obdobja ugodnih in neugodnih finančnih rezultatov, ki so vplivala tudi na politiko občine same. Vrstila so se leta, ko so bili skladi gospodarstva minimalni in je prav zaradi tega močno zaostala gradnja za družbeni standard.

Zaradi skromnih sredstev za namene družbenega standarda je bila skoraj popolnoma okrnjena tudi stanovanjska gradnja, živinarila je kulturno-prosvetna dejavnost, zasotajala sta trgovina in gostinstvo. Na Jesenicah so se začela uveljavljati podjetja od drugod in zaradi večjega kapitala prevzemala tržišče. Tudi obrtne dejavnosti se niso mogle razvijati, ker jim je primanjkovalo sredstev. Največje težave so se pojavile v letih 1967, 1968 in 1969. Leto 1968 je Železarna zaključila z izgubo, nekaj podjetij, med njimi Cokla z Blejske Dobrave, Lesno galanterijski obrat in Kovinska oprema Mojstrana ter Elektrotehnični servis pa so bila na robu rentabilnosti. Posledice gospodarske reforme v letu 1965, zamrznjene cene v železarstvu, nizki osebni dohodki, nizka produktivnost, po drugi strani pa naraščanje cen potrošniškega materiala je znatno vplivalo na gospodarstvo in ga ohromilo. Vedeti pa je treba, da odpade v gospodarstvu občine več kot 80 odstotkov na železarstvo.

Zadnja leta pa se gospodarski položaj precej izboljšuje, predvsem zaradi tega, ker so finančni rezultati Železarnice znatno boljši kot prej.

VEČJA REPRODUKCIJSKA SPOSOBNOST

Nizki osebni dohodki železarjev, ki so se izplačevali od leta 1966 dalje, so znatno porasli v prvi polovici letošnjega leta. Poprečje osebnega dohodka na zaposlenega v jeseniški občini je bilo dolga leta nad republiškim poprečjem. V letu 1967 se je položaj spremenil, največje težave so nastale v letu 1969, ko je bil osebni dohodek na zaposlenega za 4 odstotke nižji od republiškega popreč-

niso vse uspeli. Le Žičnica Vitranc in Hotel Pošta sta se odločila, da se pripojita h hotelskemu podjetju Gorenjka. Nekatere integracije trgovskih, gostinskih in obrtnih podjetij, ki naj bi omčile sodobnejšo organizacijo poslovanja, dvig konkurenčnosti, zmanjšanje režije ter povečanje reprodukcije, se niso posrečile in uspeli.

Predvidevanja o izvozu niso bila v celoti izpolnjena. Največji izvoznik je Železarna, ki izvažata na evropski trg in ZDA. Izvozni načrt zajema poleg Železarnice tudi Lesno galanterijski obrat in Mesarsko podjetje, ki naj bi izvozila skupno za 4282 tisoč ameriških dolarjev. Mesarsko podjetje se je zaradi objektivnih težav moralo izvozu odpovedati, v Lesno galanterijskem obratu pa so izvažali manjše količine izdelkov lesne galanterije prek izvoznega podjetja DOM iz Ljubljane. Tudi Železarna ni mogla izpolniti letnega izvoznega plana in je izvažala za polovico manj kot je bilo predvideno.

V občinskem merilu se je glede izvoza močno uveljavil Tehnični biro. Dejavnost tega podjetja je usmerjena predvsem na inozemski trg, doma opravlja le projektantske storitve za Železarno. V Tehničnem biroju so dosegli 92 odstotkov zunanjetrgovinskega in 8 odstotkov domačega prometa.

Poleg tega gospodarstvo občine nadaljuje z modernizacijo in rekonstrukcijo objektov v občini. Investicijska dejavnost, ki je bistvenega pomena za nadaljnji razvoj občine, poteka po smernicah razvoja občine. Tako lahko sklenemo, da so vse gospodarske organizacije sklenile svoje poslovanje s pozitivnim finančnim rezultatom. Še neopokrito izgubo iz preteklih let, ki bremeni poslovni sklad, izkazujeta le še Železarna in gostinsko podjetje Železar. Z nizko rentabilnostjo poslujejo še Mesarsko podjetje, Cokla in Obrtno podjetje, Cokla in za vzdrževanje hiš. Največ je povečala sredstva za sklade Železarna, najmanj sredstev pa je zločila stanovanjsko-komunalna dejavnost ter Jesenice transport. Povečanje celotnega dohodka je gospodarstvo doseglo z manj zaposlenimi. Fluktuacija delavcev je bila precejšnja, saj se je stalež delavcev zmanjšal za 4 odstotke.

Med vsemi občinami na Gorenjskem je dosegla največ dohodka na zaposlenega občina Jesenice. S 320 delav-

ci manj je občinsko gospodarstvo povečalo celotni dohodek za 13 odstotkov. Tudi družbeni proizvod je v jeseniški občini večji kot v drugih gorenjskih občinah, razen v občini Radovljica, kjer je za 160 dinarjev višji.

Nagrajevanje je bilo v jeseniški občini zadovoljivo, čeprav sorazmerno nižje kot pred letom 1965. Poprečno izplačani osebni dohodki na delavca so bili večji le v občini Radovljica. Na Jesenicah je posrel poprečno izplačani osebni dohodek na zaposlenega v letu 1970 za 20 odstotkov.

Na osnovi uvodnega gradiva in razprave sta na skupni seji komiteja občinske konference ZKS Jesenice in predsedstva občinskega sindikalnega sveta sprejela več sklepov. V njih so poudarili, da se bodo zavzemali za razvoj predvsem tistih delovnih organizacij, tistih panog, ki imajo najboljše pogoje za razvoj: železarstvo, kovinska predelava, turizem in gostinstvo ter trgovina. Sredstva, ki jih ustvarjajo delovne organizacije, bi morali prvenstveno uporabiti za realizacijo enotnega koncepta gospo-

darskega razvoja občine in družbenega standarda delavcev v teh organizacijah. Dobrim, prizadevnim delavcem bi morali dati tudi moralna priznanja in s tem tudi morada povečati produktivnost dela. Poleg tega si bodo v sodelovanju s skupščino občine in z delovnimi organizacijami prizadevali zaposliti čimveč ženske delovne sile, posvetili pozornost izobraževanju in strokovnemu usposabljanju, odpravljali stanovanjsko problematiko in nasploh skrbeli za delavca. Tako kot do sedaj se bodo tudi v prihodnje zavzemali za tako politiko investiranja, ki bo upoštevala enotna izhodišča nadaljnega razvoja gospodarstva v občini. Bolj enotno in konkretno bo treba v prihodnje reševati tudi problem otroškega varstva.

Občinska konferenca ZMS Jesenice in občinski sindikalni svet sta na seji tudi podprla prizadevanja zveznih in republiških organov za stabilizacijo našega gospodarstva. Vsak član se bo po svojih možnostih vključeval v prizadevanja za stabilizacijo.

D. Sedej

Odločili so se za gradnjo nove hale

Podjetje Etiketa iz Zirov je pred dobrim letom praznovalo desetletnico obstoja. Iz majhne delavnice — trakotkalnice se je v tem času razvilo podjetje z 90 zaposlenimi, ki so lani ustvarili za 600 milijonov dinarjev bruto produkta. Zaradi neprimernih delovnih prostorov so se odločili za gradnjo nove hale. O tem smo se pred kratkim pogovarjali z direktorjem Etikete Jankom Zabukovcem.

»Naš kolektiv dela na osemih različnih krajih v Zireh. Računovodstvo imamo v združenem domu, komercialno, upravo in tiskarno v Stari vasi, v hiši, ki je last Etikete, tkalnica je na Dobračevi v gasilskem domu, priprava dela — risarski oddelek pa v privatni hiši. V neki drugi privatni hiši imamo tudi glavno skladišče, priročna skladišča pa so v več garažah. Tako razdrobljenost predstavlja veliko oviro za proizvodnjo. Veliko časa izgubimo že na poti iz enega oddelka v drugega. Zelo težko je tudi zaradi delovne discipline. Pada tudi kvaliteta proizvodnje. Zato je nujno, da proizvodnjo združimo v enem objektu.«

»Koliko bo po predračunu veljala gradnja in kje boste dobili denar?«

»Predračunska vrednost investicije znaša 3.500.000 din. Imamo prodanega dovolj blaga, da nam ne bi bilo treba najemati kreditov. Z našimi izdelki (etikete, zastavice, trakovi itd.) namreč pokrivamo prek 80 odstotkov jugoslovanskega trga. Toda imamo

to smolo, da nam dolžniki plačujejo z velikimi zamudami. Največkrat denar izterjamo šele prek sodišča. Razen tega moramo uvažati skoraj tri četrtine reprodukcijskega materiala, ki ga obvezno plačujemo dva do tri mesece naprej. Na žiro računu se nam ob takem stanju zbere le toliko denarja, da lahko v redu izplačujemo osebne dohodke in manjše investicije. Če bi torej dolžniki poravnali obveznosti do Etikete, bi vseh 3.500.000 din zbrali sami. Tako pa bomo morali zaprositi za pomoč banke in občino. Ta nam je že odobrila iz sklada skupnih rezerv 800.000 din kredita.«

»Kdo vam je izdelal načrte in kdo bo izvajalec del?«

»Načrte je izdelalo podjetje Projekt metal Ljubljana. Jekleno konstrukcijo bomo dobili od Chemo-opreme iz Trebnjega. Druga dela pa bo izvajalo gradbeno podjetje Tehnik iz Škofje Loke.«

»In kdaj boste začeli graditi?«

»Čimprej!«

L. Bogataj

Nižkolikokrat sem že slišal ali prebral, kako stari so že slovenski kmečki gospodarji, kako jih gnjavi misel in dejstvo, da na gruntih, ki so jih njihove, danes že zgarane in otrple roke, obdelovale desetletja in desetletja v veliki želji, da kmetija ne bi propadla, da bi živel, se razvijala, dočakala svetlejša časa in preživela rodove in rodove. Mnogo naših ostarelih kmetov danes trpinči misel, da nihče od sinov ali hčera ne ostane doma, noče nadaljevati tistega, kar je oče v mladosti začel. Sinovi so odšli v mesta in si zgradili hiše, hčere pa pomožile. Otroci se vračajo domov le ob velikih praznikih in največjem delu. Potem odidejo in starša ostaneta spet sama.

Poznam kmete, ki se vesele, ko se jim v zakonu rodi sin ali dva. Eden bo za dom, pravi. Moj naslednik bo! Trudil se bom, da mu bom prepuštil čim boljše kmetijo. In kako so žalostni, ko jim sin ob koncu osemletke reče: Oče, ne bom doma. Kar mlajši naj bo. Jaz se grem učiti. Več denarja in prostega časa bom imel.

Veliko takih zgodb je že napisalo trdo vsakdanje življenje na naših kmetijah. In kar naprej jih piše, vendar na srečo le malo bolj poredkol! Prijazna tovarišica na KZ Sloga v Kranju mi je povedala nekaj imen fantov, starih 15 ali 16 let, ki so se odločili za kmetiški stan. Sem in tja po kranjski občini so raztreseni. Ko sem jih iskal, sem spoznal, da so v večini tam, kjer je zemlja boljša in da bodo v prihodnosti gospodarili na kmetijah, ki so že danes po zaslugi očetov na solidni, kolikor toliko mehanizirani ravni.

KRAMLJANJE Z BODOČIMI GOSPODARI

● Janko ZAPLOTNIK s Spodnje Bele nad Kranjem je najprej dvomil, če bo vedel kaj povedati, vendar se mu je kmalu »odprlo« in beseda je stekla:

»Odločil sem se, da bom ostal doma. Drugega mi ni kazalo, saj bi drugače kmetija propadla. Ko sem hodil v osnovno šolo, sem malo res mislil na druge šole, vendar sem se v osmem razredu po pogovoru z očetom odločil, da

Odločil sem se, da bom kmet!

bom ostal na kmetiji. Privadil sem se, in danes me kmetija veseli. Lani novembra me je KZ Sloga poslala tudi v šolo za kmetovalce na Grm pri Novem mestu. Letos novembra bom spet šel. Šola mi je koristila, vendar je škoda, da na naših kmetijah še niso take razmere, da bi znanje lahko uporabili. Mislim, da je na šoli premalo praktičnega pouka. Samo pet dni poleti. Moralo bi ga biti več...«

Janko meni, da naše kmetijstvo le počasi napreduje, vendar upa, da bodo prišli boljše časi. Davki so še vedno visoki, stroji dragi, in to marsikoga moti. Prav tako sodi, da kmetije premalo sodelujejo in da vsak dela preveč sam. Marsikatero skupno delo bi bilo ceneje.

Opiši nam svoj delavnik in prosti čas, Janko.

»Sredi največjega dela je treba zgodaj vstati in delati do poznega večera. Ob slabem vremenu lahko malo poležim. Zato sem vesel, če sem v nedeljo prost. Rad grem kegljat. Pogosto pa se srečam tudi s sošolci s kmetijske šole. Radi pogledamo kmetijske stroje in razna tekmovanja. To je zelo koristno razvedrilo. Kot sam veš, sem sodeloval tudi pri belski igri. Vaje so bile zvečer in to mi ni vzelo toliko časa...«

● Naceta KORENJAKA iz Predoselj sva našla na njivi. Oče je rade volje dovolil, da sva mu vzela nekaj minut časa. Potem, ko je povedal, da je ostal doma zaradi veselja do kmečkega dela, ki po njegovem ni težko, če so pri hiši stroji in, če se sprijazniš, da boš moral delati ves dan, sem ga vprašal, kaj bi storil na svoji domačiji, če bi bil že gospodar.

Odgovor je bil hitro v moji beležnici. »Lotil bi se živinorejve. Imel bi vsaj 25 glav živine, danes pa jih imamo 16.«

Potem je pripovedoval, da se z očetom večkrat posvetu-

jeta, kaj bosta sejala, kako kmetovala. Sin ima že nekaj šolskega znanja, oče pa dolgoletno prakso. Tudi Nace je bil pozimi na Grmu. Zato šolsko znanje lahko primerja s praktičnim delom.

Drži, da znajo ljudje, ki so med tednom stalno zaposleni, prosti čas veliko boljše izkoristiti. Nace Korenjak igra izredno rad golf, hodi v kino, je pa tudi ljubitelj planin, smučanja in plavanja. Rad bi sodeloval pri igrah, vendar je pozimi, ko je čas za to, vedno v šoli. Pomaga tudi pri delu mladinske organizacije. Veseli ga. Nihče ga še nikdar ni zapostavljal, ker je kmečki sin. S svojimi sovrstniki je prijatelj, čeprav ima za zabavo manj časa kakor oni.

Pogovoru se je priključil tudi oče: »Ko smo imeli v kmetijski šoli na Grmu sestanek, so mi starši z Dolenjske pripovedovali, da imajo zaradi tega, ker je sin v kmetijski šoli, davčne olajšave. Pri nas tega ni. Šola je res brezplačna, vendar nas vseeno stane. Sin je bil pet mesecev na Grmu, pa me je stalo kar 150 jurjev.«

● No, in tukaj je tretji bodoči kmečki gospodar, postavljeni Branko ROZMAN iz Stražišča.

»Kmet bom. Tako sem se odločil. Ze oče je tako planiral. Ko sem mu še sam dejal, da imam veselje do kmetije, je bil zelo srečen. Kmetijstvo ni tako težko delo, če ga z veseljem opravljaš. Res je, da moraš imeti stroje, pa še vseeno delaš od jutra do večera. Še sreča zame, da je naša kmetija močna in da je oče nakupil že precej strojev. Drugače bi bilo težko. Stroji ti dajo veselje. Zato mi ni žal, da sem ostal doma...«

Branko že misli na prihodnost.

»Kaže, da se kmetijstvu obetajo boljše časi. Skrajni čas, saj se o tem že dosti govori. Tudi pokojnine se obe-

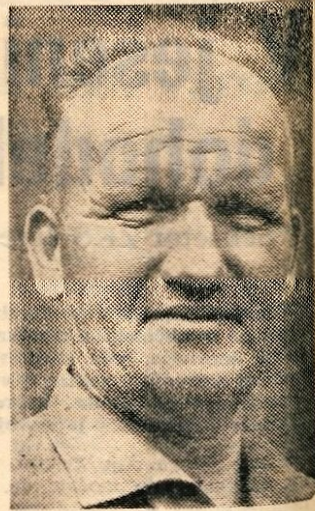
tajo kmetom, vendar, 25 jurjev pokojnine ni veliko. Mislim, da bi še marsikateri moj sovrstnik ostal doma, če bi bile cene bolj stabilne. Tako pa se spreminjajo iz dneva v dan. Rad bi se specializiral. Oče mi daje podporo, vendar pravi, da se zaradi nestabilnih cen ne spleča. Res je to. Rad bi se oprjel živinoreje. Vendar bi vzporedno gojil še kakšno kulturo. Za vsak primer. Če neke odpove, gre drugje. Specializacija ima še drugo prednost. Lažje kupiš stroje. Če moraš kupiti sam vse, je predrago. Če bi pa, recimo en stroj kupili v 'španoviji', bi šlo lažje.«

Branko mi je zaupal, da je bil tudi on v šoli za kmetovalca na Grmu. Pravi, da ni bila težka. Celo prelahka. Rad bi, da bi tudi na Gorenjskem imeli kmetijsko šolo, vendar tako, ki bi bila prilagojena gorenjskim razmeram. Na Grmu pa so se učili vse, od sadjarstva, poljedelstva, do vinogradništva.

● Tudi Stanko ROZMAN iz Podreče se je odločil kmetovati. Kmetijstvo ga veseli. Z devetimi leti je že znal delati z vsemi stroji in je celo sam zoral ves krompir. »Če strojev ne bi bilo pri hiši, gotovo ne bi ostal doma,« pravi Stanko. »Še celo oče mi je dejal, naj se izučim nekega poklica. Vendar so mu drugi dejali, ko bom enkrat šel, me ne bo več na kmetijo. Pogovorila sva se in letos pozimi bom odšel na šolo za kmetovalce. Kar težko že čakam. Očeta nagovarjam, da bi zgradil nov hlev. Vendar, to bi stalo 40 ali 50 milijonov. Ni jih lahko dobiti...«

V besedo je posegel tudi oče Franc Rozman. Napreden in razgledan kmet. Sodeluje v vodstvih mnogih kmetijskih organizacij, zato mu ta gospodarska panoga ni neznana. Čeprav ga je delo priganjalo, smo se zaklepetali.

ZAKAJ SE SINIVI BRANIJO KMETIJ?

»O strojih govorimo. Potrebni so in brez njih ne gre. Toda, kje denar? Ze stroj je drag, kaj šele carina in prometni davek. Vendar, če jih hočeš imeti, in to je vedno večja nuja, jih moraš kupiti in ves denar vtakneš vanje. Za svoj standard ti ne ostane veliko. Zato se ogrevam za skupinski nakup in uporabo strojev. Prvi bom zato! Naši sinovi. Zakaj ne ostajajo doma? Poglejte. Poleti mora delati kmet 14 ali 15 ur na dan. Pozimi res manj, vendar ne drži očiitek, da kmetije pozimi lahko poležavamo. Kje pa! Včasih smo, ko je bilo več ljudi doma, danes pa ne. Če že drugega ne, moraš skrbeti za živino. Drugič. Sin me je že večkrat vprašal, zakaj se ne more tako igrati, kot njegovi prijatelji. Delati mora, drugi se pa zabavajo. Povedal sem mu, da je kmečko delo pač tako. Tretji vzrok, da se naši fantje branijo kmetij, pa je sam položaj kmetijstva in njegova nestabilnost. Lani sem lahko prodal ves zgodnji krompir, letos pa ga še kile ne spravim v denar in vso Ljubljano sem že obletal. Če bo še jeseni tako, bo hudičovo žalostno!

Urediti bi morali kmetijsko šolstvo. Za Gorenjsko bi bila šola potrebna! V njej se fantje ne bi le izobraževali, temveč bi jim morala šola vepeljati tudi ljubezen do zemlje, na kateri že dolgo živi in bo živel naš rod. In tudi to, da je kmečko delo prav tako častno kot vsako drugo. Marsikateremu fantu še pravijo: kaj boš ostajal doma, saj še punce ne boš dobil. Samo danes je tako, da gre marsikatera delavka raje na kmetijo kot kmečka. Tako daleč smo prišli!

Nam in našim naslednikom pa bo morala družba tudi zagotoviti življenje na stara leta. Obetajo nam pokojninsko zavarovanje, vendar klavčno. Družba bo morala nekaj prispevati. Tudi mi smo v zgodovini njej! In koliko dobrih industrijskih delavcev je zrastle prav na kmetijah...«

Besedilo: J. Košnjek
Foto: F. Perdan

Spomin na Antona Ažbeta je živ

V nedeljo dopoldne je predsednik škofjeloške občinske skupščine Zdravko Krvina odkril doprni kip slikarja Antona Ažbeta v Dolenčicah pri Javorjah v Poljanski dolini. Odkritja so se udeležili številni prebivalci okoljskih vasi in drugih krajev ter udeleženci V. Groharjeve slikarske kolonije, ki letos delajo v Poljanah. Velik obisk kaže, da je spomin na velikega rojaka po vaseh okrog Dolenčic še vedno živ.

Najprej sta dijakinji iz Poljan recitirali in zapeli nekaj pesmi, nato pa je ravnatelj Loškega muzeja Andrej Pavlovec podal oris Ažbetove življenjske poti z besedami iz nekrologa Riharda Jakopiča. Jakopič, Jama, Stern, Grohar in Roza Klein-Sternova so imena, ki so se prekalila v Ažbetovi münchenski šoli. Zato ni mogoč nihče bolje opisati Ažbeta v vseh ozirih kot prav Rihard Jakopič.

Predsednik skupščine občine Škofja Loka Zdravko Krvina je ob odkritju povedal, da spada to odkritje tudi v program 1000-letnice Škofje

Loke. Odkritje je bilo namreč predvideno že lani, a se je iz objektivnih razlogov zavleklo na letos. Spomenik naj bo odkrit tudi v čast Groharjevi slikarski koloniji, ki letos dela prav na tem območju. Predsednik občine je poudaril, da se prav na tem območju v zadnjem času razvija kmečki turizem in bodo obiskovalci teh krajev imeli priložnost videti tudi rojstne domove pomembnih slovenskih kulturnih mož, ki so slovensko kulturo ustvarjali. Spomenika Ivanu Groharju, ki so ga odkrili pred petimi leti, in Antonu Ažbetu naj ne bosta zadnja, saj je na območju škofjeloške občine še mnogo pomembnih

mož, ki bi zaslužili, da se jim postavi vsaj skromen spomenik kot trajen spomin za sedanje in poznejše rodove, je zaključil predsednik Zdravko Krvina.

Odkritje je še toliko pomembnejše, saj bo prihodnje leto poteklo natanko 110 let od Ažbetovega rojstva. Spomenik ob cesti proti Javorjam bo odslej mimoideče opozarjal na rojstno hišo velikega slovenskega slikarja, ki ga pozna malone vsa Evropa. Čas je že bil, da se velikemu rojaku iz Poljanske doline postavi spomenik.

Spomenik v Dolenčicah je delo akademskega kiparja Toneta Logondra iz Škofje Loke. J. Govekar

Madžarski folkloristi v Škofji loki

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij občine Škofja Loka, bo v ponedeljek zvečer ob 20. uri pripravila večer madžarske folklorne na škofjeloškem gradu. Nastopila bo folklorna skupina Folklor

iz madžarskega mesta Szekesfehervar. Skupina, ki šteje petdeset članov, bo pokazala bogato zakladnico madžarske folklorne. V primeru slabega vremena bo prireditev v dvorani gledališča.

— jg

Industrija bombažnih izdelkov Kranj

razpisuje v šolskem letu 1971/72

1 štipendijo

za študij na Ekonomski fakulteti.

Kandidati naj dostavijo lastnoročno napisane prošnje na naslov tovarne. Razpis velja 15 dni po objavi.

Odbor za delovna razmerja

Veletrgovine

LOKA

Škofja Loka

razpisuje prosto delovno mesto

šefa splošnega sektorja

Pogoji: diplomiran pravnik s 4-letno prakso v stroki.

Nastop dela je možen takoj. Poskusno delo 3 mesece. Pismene vloge s potrebnimi dokazili o strokovnosti in praksi pošljite v 15 dneh po objavi.

650 let Tržiča

Po časovnem zaporedju bi prišel med starimi zapisi o Tržiču na vrsto sestavek »Zemljepisne črtice IV (Tržič«, ki ga je objavil v Ljubljanskem zvonu leta 1886 Evgen Lah, ki pa ga lahko mirno obidemo, ker nima za nas prav nobenega pomena. Njegova razčlenitev tržiških pogorij je danes celo že ovržena, zato sestavka ne poskušamo niti povzeti, kaj šele da bi ga v celoti ponatisnili.

Da pa bomo izčrpali vsaj važnejše zapise o Tržiču iz 19. stoletja (med katere smo vpletli sicer tudi nekatere kasnejše, ki pa vsi osvetljujejo življenje Tržičanov v tem času), moramo poseči še po poročilu o stanju obrtništva v avstrijskih deželah konec stoletja. Poročilo je nastalo na temelju poizvedb, ki so jih opravili po naročilu vlade pregledniki na svojih popotovanjih po avstrijskih deželah v letih 1893—1898. Vladi so bili ti podatki potrebni, ker sta začeli naraščati revščina in nezadovoljstvo celih pokrajin spriču propadanja obrti zaradi nastajajoče industrije.

V 3. zvezku poročila (Bericht der k. k. Gewerbe Inspectoren über die Heimarbeit in Oesterreich III, Wien 1901) opisuje dr. Valentin Pogačnik na straneh 344—45 čevljarstvo na Kranjskem. Prevedimo njegovo poročilo, ki nas bo prepričalo, da je pripadalo Tržiču vodilno mesto med kraji na Kranjskem glede na čevljarstvo obrti!

»V severnem in severozahodnem delu političnega okraja Kranj je doma pomembna čevljarstva obrt, bodisi kot prava domača obrt, bodisi kot delo na domu v sklopu s tovarniškimi obrti.

Z izdelovanjem obutve kot pravo domačo obrtjo se ukvarjajo v vaseh Naklo, Polica, Podbrezje (Dolenja in Srednja vas), Podtabor, Bistrica, Pangraščica, Milje in Visoko. Tod izdelujejo tako imenovane »capate« (Patschen), nekako domačo obutev, ki jo napravijo iz različno obarvanih suknjenih trakov, tu pa tam tudi čevlje s suknjenim zgornjim delom. Iz Naklega, kjer so se s to obrtjo ukvarjali že v začetku XIX. stoletja, se je le-ta razširila polagoma v druge navedene kraje. Danes daje to dobrodošlo postranski zaslužek 50 družinam s skupno 150 zaposlenimi člani. Skoraj vsi, ki se ukvarjajo z izdelovanjem take obutve, imajo majhne kmetije. Nekateri izmed njih delajo kot pri okroščelci z obrtnim listom vse leto. Večina pa se ukvarja

s čevljarstvom le v zimskih mesecih, ko na polju ni dela. V vsaki družini delajo 2 do 3 ljudje, zlasti žene in otroci.

Delovni čas traja navadno od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer; kadar pa je veliko naročil in pritiska čas za oddajo, se potegnejo ure dela tudi do 10. ali 11. ure ponoči. V celem izdelajo ti domači obrtniki, tako cenimo, 40.000 parov na leto v vrednosti 12.000 gld. Svoje izdelke prodajajo ljudje ali kar doma ali na sejnih. Nekaj jih pokupijo tudi trgovci iz Ljubljane; del pa jih razpečajo krošnjariji.

Drugo obliko čevljarstva srečamo v obrtniškem mestecu Tržiču ob vznožju Ljubelja. Tu je središče kranjskega čevljarstva, ki je tu doma že stoletja. Nič manj kot 20 samostojnih mojstrov opravlja tu čevljarstvo obrt; v sodnem okraju je 40 takih mojstrov. Dve tovarni čevljev v Tržiču delata na veliko.*

Toda medtem ko delajo mali obrtniki vse, kar spada v njihovo stroko, izdelujeta obe tovarni le žensko in otroško obutev vseh oblik in vzorcev. V službi obeh teh tovarni je nemajhno število družin v Tržiču in okolici, ki prevzemajo od njih določena opravila na dom in jih opravljajo na domu. Leta 1899 je zaposlovala ena teh tovarni 281, druga pa 62 delavcev na domu. Le-ti dobe na kontrolno knjižico v tovarni urezano usnje, sukno itd. in oddajo konec tedna izdelane čevlje spet tja. V vsaki teh družin, ki delajo na domu, so zaposleni 3—4 ljudje, možje, žene in otroci. Otroci prirazujejo lepenko in imajo na skrbi nalepljanje; žene pomagajo s šivanjem in prešivanjem, hodijo iskat naročila in potrebščine, oddajajo izdelano blago in prinašajo domov denar. Delajo pozimi in poleti v skupni skromni sobi od 5. ure zjutraj do 8. ure zvečer. Da bi se držali rednih odmorov, dalje da bi ne zaposlovali otrok, mlajših od 12 let, da bi obstajal kak poseben razvid teh delavcev na domu, o vsem tem in o kakem njihovem zdravstvenem zavarovanju ni niti govora. Celotni zaslužek vseh teh delavcev na domu se suče najmanj okrog 80.000 gold. na leto.

Kot povsem samostojen izdelek domače čevljarstva obrti moramo tod omeniti tudi svojevrstne ženske nizke čevlje, znane pod imenom »capike«, ki jih delajo posamezne kmetice v že na drugem mestu omenjeni vasi Bojance v političnem okraju Črnomelj in so splošna obutev tako mlajših kot starejših Bojanc. Zaradi udobnosti in lepega videza, ki ga dajejo nogam, rade nosijo te »capike« doma tudi gospe in deklice v Črnomlju.

Ta obutev je spletena iz bele, rdeče in črne ovčje volne in je kot prej omenjeni predpasnik okrašena z na roko izdelano vezeno pa tudi z zlatimi in srebrnimi obrobki, kar je nekaj izvirnega in učinkovitega. Navadno sega obutev do gležnjev; če pa katera želi, da bi ji segale golenice višje, jim navadno dodajo za ped široke zavihljuje, ki jih nato okrase z nalomljeno progno, narejeno z izvezeno verižico. Vse te capike imajo klobučevinast ali usnjen podplat.*

J. R.

* Ti dve tovarni sta bili v tem času tovarna Mally in Memberger, ki je imela svoje prostore v poslopjih s hišnimi številkami 100 in 101 (na poznejšem Glavnem trgu, zdaj Trgu svobode 18), in tovarna Müller in Goeken v hiši št. 208 na kasnejši Ljubljanski cesti, zdaj Cesti JLA 6. — Op. prev.

Železničarju Tonetu Kovačiču in njegovi ženi Stefki se je v razmeroma visoki starosti rodila tretja deklica, ki so ji dali ime Milana. Njeni starejši sestri sta hodili takrat že v ponavljalno šolo, to se pravi, da sta obiskovali šolo že sedmo in osmo leto. Družina je stanovala v stari železniški hiši — čuvajnici.

Ko je Milana začela hoditi v šolo, je dobila ime »vražiček«, ker je imela izredno temno polt, oči pa žive kot žerjavica. Bila je suha, da so se ji poznala rebra pod tanko bluzico, prsti na rokah so bili tanki in dolgi, nohti pa špičasti in ostri, kar so večkrat občutili pobalini, ki so jo hoteli zasmehovati zaradi njene zunanosti. V šolski klopi je sedela mirno in poslušno, odgovarjala je kratko in odsekano, a pri slovenskih šolskih nalogah se je razpisala in njeni spisi so bili vedno najlepši. Seveda so ji bili sošolci nevoščljivi zaradi dobrih ocen. Poleg tega je bila odljudna, v šolo in iz šole je šla vedno najraje sama, prijateljic sploh ni imela. Šele doma se je razživela in razklepetala, posebno pred očetom. Kadar je imel prost dan, sta šla v bližnji gozd, kjer sta napravljala steljo za dve kozi in prašička, ali pa drva za zimo. Milana je dobro poznala vse gozdne prebivalce — živali in rastline. Upala si je splezati na najvišje bukev, smrek pa se je izogibala, ker si je bila že nekajkrat umazala krilo s smolo. Včasih je gnala kozi na pašo. Ob železniških tirih je bilo dovolj močne trave in tam sta se smoli pasti krotki živali, ki sta tako pridno preskrbovali družino z mlekom, zraven pa dajali gnoj za njivico ob čuvajnici.

Prišlo je usodno leto 1941. Milanini sestri sta bili že poročeni, njej pa je bilo nekaj nad trinajst let. Toliko je že razumela, da je spoznala veliko spremembo. Oče je prihajal domov s sklonjeno glavo, molče je odložil veliko usnjeno torbo in železničarsko svetilko, pojedel kosilo ali večerjo brez pravega teka, nato pa odšel v hlevček ali drvarnico. Po prihodu okupatorjev se ni več nasmehnil niti Milani, čeprav je hodila okrog njega in ga spraševala, kako je bilo na vojnji.

Na šolo je prišla nemška učiteljica, ki je bila naduta in surova. Milana ni hotela odgovarjati na njena vprašanja. Rekla je, da ne razume nemškega jezika. Nekega dne ji je učiteljica pokazala, kako mora napisati svoj priimek. Zadnje tri črke so jo namreč zelo bodle v oči. Uporno dekletce je ni ubogalo. Od tedaj naprej je svoj priimek napisala z velikimi črkami na ovitke vseh knjig in zvezkov. To je nemško frajlo raztogotilo, da je ob neki priliki postala vsa zaripla v obraz. Začela je zmer-

jati, a njena široka dlan je udarjala po Milaninih licih. Niso je boleli udarci, pač pa je komaj premagovala stud, ki ga je občutila ob dotiku osovražene ženske. Zgrabila je svojo torbico in kar odneslo jo je iz učilnice. Tanki črni kiti sta ji opletali okrog obraza, ko je divje tekla skozi vas. Šele na poljski poti se je ustavila in nekoliko mirneje stopala proti potočku. Tam si je s hladno vodo umila roke, nato pa še obraz, da bi izmila z njega gnusne sledove.

K sreči matere ni bilo doma. Gotovo bi se ustrašila in zbala posledic hčerine predrznosti. Oče se je odpravil v službo, pa se je ponudila, da ga bo spremljala del poti do železniške postaje. Hodila sta med njivami in kozolci. Oče je opa-

osvobodilnim gibanjem. Dobil je važne naloge. Marsikaj je lahko opravil na voznji z vlakom. Stara torba je dobila še eno dno in pod njim je bilo vedno kaj skritega. Ker je bil star in bolj molčeč, se nemškim uradnikom pri železnici ni zdel sumljiv. Marsikaj je zaupal Milani, ker je bila mati preveč bojazljiva. Oče in hčerka sta spet vsak dan odhajala v gozd, vračala pa sta se z naročjem suhih vej, včasih tudi s košarico gob ali kanglico jagod, večkrat pa prazna, a utrujena in redkobesedna. Mati ju ni spraševala, saj je vedela, da bi ji ničesar ne odkrila. Slutila pa je, da se v njihovem domu dogaja nekaj, česar ona ne razume. Privadila se je celo nočnim obiskom. V hudi zimi so čisto potrkali na okno neznani

pokazala drobne cvetove. Kar streslo jo je ob misli, da bi morda prav sedaj prišel kurir Branko, ker je bila javka v bližini. Končno so vojaki odšli, ona pa se je počasi umikala med gosto drevje, nato pa stekla do starega hrasta. Čakala je več kot dve uri, a Branka ni bilo. Vedela je, da mora nesti sporočilo do druge javke. Za oklevanje ni bilo časa. Začelo je deževati, ko je hitela čez košence na drugi strani hriba proti dolini. Morala je priti do starega mlina. Kmalu je bila do kože promočena in preveliki čevlji so jo žulili. Hotela si je podvihati nogavico in si vsaj malo oddahniti, pa je spet zašlišala govorjenje in od daleč zagledala znano patroljo. Komaj je utegnila zlestiti za vzpetnico. Vojaki so jo opazili, a je verjetno niso prepoznali. Začeli so streljati.

niha kličočega prijatelja in mu povedala, da ima pismo vpleteno med prameni las. Vzel je zviti listek in ga ob svetlobi vžigalice prebral. Skočil je pokonci in dvignil še Milano. Ko se je vsa nemočna naslonila nanj, je začutil njene male prsi kot dve drobni trdi jabolki. Že več kot leto dni sta se srečavala na javkah, vedno je občudoval pogumnega otroka, sedaj pa je spoznal, da je to pravzaprav že dekle. Tudi njej je bilo prijetno v njegovem objemu, a v vročici je komaj povedala, da mora hitro domov, ker očeta in mater gotovo zelo skrbi, saj je hodila najbrž zelo dolgo. Branko ji je povedal, da je med potjo padel v zasedo in po dolgih urah prišel do mlina, ker je vedel, da bo šla tudi ona tja, če ga ne bo na prvi javki. Povedal ji je, da bo kmalu nov dan in da še vedno dežuje. Ko se je poslovil od nje, ji je še dejal, da bo skoraj konec njenih poti, prišel bo ponjo in skupaj se bosta peljala v Ljubljano k njegovi mami. Milana se je razveselila in vzhičeno dejala: »Rada bom šla, v Ljubljani je tako lepo. Samo enkrat sem jo videla, ko sem se peljala z očetom.« Mokra obleka se je lepila na njej, žulji na nogah so jo skelili, glava jo je strašno bolela. Branko je moral hiteti v svojo enoto, ona pa je še nekoliko čakala, da se je zdanilo. Hodila je po poti in ni nikogar srečala. Spomnila se je na mater in jo je hotela malo razveseliti. Nabrala je teloha, a na prisojnem pobočju je opazila tudi nekaj višnjevih cvetov jetrnika. Na Gorenjskem jim pravijo lenčice in mati jih ima zelo rada, je mislila Milana. S cvetočim šopkom je skoraj stekla po bregu. Na domačem pragu je zaklicala: »Mama, lenčice sem ti prinesla!«

Naslednje dni je ležala v postelji in blekla od visoke vročine. Mati ji je kuhala čaje, ji dajala na noge kisove obkladke in s solzami v očeh opazovala siv obrazek. Zdravnik je bil predač, zdravil je povsod primanjlovalo. Oče je sicer dobil nekaj aspirinov, a pri hudih pljučnici to ni pomagalo. Ves mesec se Milani zdravje ni izboljšalo, a topli žarki pomladnega sonca so jo tako vabili na prosto. Polagoma je le dobila toliko moči, da je lahko sedela na postelji in gledala skozi okno, kjer je vse zelenelo. Hrepenče je zrla proti gozdu in mislila na Branka, na konec vojne, na Ljubljano. Loteval se je je obup, ko je ogledovala svoje shujšane roke, udrte oči in spoznala, kakšne težave ji dela vsak korak po sobi. Le kdaj bo lahko šla do mlina?

Mesec april se je vlekel, a je bil poln pričakovanja. Vsak dan je bilo kaj novega. Oče je bil ves nemiren, na

OB 22. JULIJU

BRAZGOTINA

zil, da hčerko nekaj teži, a ni silil vanjo. Vedel je, da mu bo sama povedala, če ne takoj, pa pozneje. Ko sta se že hotela posloviti, je kar bruhnilo iz nje. Na hitro je povedala očetu, kako je bilo. Njemu se je že mudilo, zato jo je samo nežno pobožal po vročem licu in dejal: »Ti moja mala upornica.« Obljubil ji je, da se bosta naslednji dan več pogovorila in odšel proti postaji, ona pa domov. Glava jo je močno bolela, a pri srcu ji je bilo veliko lažje. Napojila je kozi in na štedilnik postavila lonec s pomijami. Ko se je vrnila mati, se je Milana izgovorila, da je bolna in da gre v posteljo. Rekla je še, da ni nič posebnega in tako potolažila mater. Drugi dan ni šla v šolo in tudi pozneje nič več. Oče je šel na županstvo in povedal, da je njegova hči bolna na pljučih, sicer pa je stara skoraj štirinajst let in je že dovolj hodila v šolo. Vendar nadarjeno dekle ni opustilo učenja; oče ji je prinašal knjige od svojega starega prijatelja, upokojenega nadučitelja.

Kmalu ni bilo več časa za študij. Oče se je povezal z

ljudje, ona jih je nahranila in jim zamenjala nogavice in perilo. Nikoli ni vprašala, od kod so ti fantje in kam so namenjeni. Mož ni prihajal iz službe več od določeni uri, Milana je večkrat kam izginila in je dolgo ni bilo nazaj. Zaskrbljena ženica je trepetala v strahu za oba, a je pohlevno molčala. Tako je minevala že četrta zima in ljudje so upali, da bo s pomladjo prišla tudi svodoba. Nemci so bili vsak dan bolj surovi, zato je stari Kovačič postal bolj previden. Nekajkrat so prišli vojaki v čuvajnico in jim vse premetali. Toda partizansko pošto je bilo treba sprejeti in oddati. Milana je imela kar srečo, vselej se je izmazala ko je kdo spraševal kod hodi.

P rve dni marca je terenski sekretar OF prinesel važno pošto. Milana je brez besed prevzela nalogo in odšla od doma zgodaj zjutraj. Na vrhu poraslega hriba je zagledala nemško patroljo. Brž je začela iskati popke teloha, ki so kukali izpod listja in mahu. Pri tem je budno opazovala vojake. Prišli so do nje, ona pa jim je

Milana je skočila v strugo hudournika in se ob robu čepa pomikala navzdol. Tako je vojakom zmešala sled. V grapi je bilo vedno več vode, zato je zlezla ven in stekla proti mlinu. Zgubila je občutek za čas in ni vedela, koliko časa je hodila. Iz megle so se pokazali znani obrisi. Lopute pri kolesih so bile skoraj razpadle, ker že nekaj let niso več udarjale ob vodni tok, zapornic ni bilo več in rake so bile prazne. Milnarjevo družino so fašisti odgnali v taborišče, hišo zažgali, da so ostale samo očrnele stene. Pod rakami je bil kup kamenja, ki je zakrival vhod v spodnje prostore nekdanjega mlina. Milana se je zavlekla v znano skrivališče in zdelo se ji je, da je v njem toplo. Kmalu je zaspala od izčrpanosti. Sanjala je, da je že oddala sporočilo. Branko ji je rekel, da je bila zelo požrtovalna. Nežno jo je pobožal po licu, česar ni storil še nikoli poprej. Tedaj se je prebudila in začutila na obrazu mrzlo roko. »Milana, kaj je s teboj, saj kar žariš,« je zaslišala znani glas. Spoznala je Branka. Z rokami se je okle-

javke ni hodil več, ker so se partizanske enote umaknile v bližino večjih naselij. Brankova enota pa je odšla proti Trstu.

Napočil je veliki dan, dan zmage, a Milana je spet ležala v postelji in bledla. Pod zglavjem je imela oguljeno listnico in v njej Brankovo fotografijo. Oče jo je bil prejšnji dan dobil od nekega kurirja, ki je povedal, da je Branko padel blizu Gorice. Oče ni slutil, kako močno bo ta novica zadela njegovo ljubljeno. Tudi on je imel rad mladega in pogumnega kurirja, ni pa vedel, kaj je pomenil Milani.

Vlaki so vozili mimo čuvajnice in skozi okna so gledali sami radostni obrazi. Milana ni videla okrašenih lokomotiv, slišala pa je dolge piske, ki so ji šli skozi ušesa. Njena glava je bila težka kot kamen, za levim ušesom je kluvala neznozna bolečina. Čez nekaj dni je tam imela veliko otekline, ki se je spreminjala v okroglo bulo. Zdravnik partizanske brigade, ki se je bila nastanila v bližnjem trgu, je povedal očetu, da je ta reč precej nevarna in da bo potrebna operacija. Oče se je nemudoma odpravil s hčerko na pot v Ljubljano. Tako se je Milana peljala s vlakom v mesto svojih sanj. Namesto nove titovke je imela na glavi materino volneno ruto, čeprav je majsko sonce prijetno pozdravljalo potnike. Trpko se je nasmehnila, ko je v daljavi zagledala ljubljanski grad.

V bolnišnici so ji prerezali gnojni tvor in spet je obležala brez moči v veliki sobi. Od dolge bolezni je bila močno izčrpana, jesti ni mogla, pač pa jo je mučila silna žeja. Večkrat se ji je sanjalo, da brede vodo v potoku blizu starega mlina, a se ne more skloniti, da bi se napila. Rana se ji je le počasi celila, vsak dan je izteklo iz nje veliko gnoja. Oče je izkoristil vsak prosti dan, da je prišel k njej na obisk. Tudi on je bil shujšan in zelo se je postaral v tistih dneh, ki se jih je tako dolgo veselil. Tolažil je Milano in jo bodril, zraven pa je trpel v bojazni, da jo bo izgubil. Ženi ni povedal, kako ga skrbi. Opravljal je svojo sprevodniško službo, misli pa so mu bile samo pri najdražjem otroku. Nekega dne je stopil v kupe, kjer je sedela mlada tujka. Lupila je pomarančo. Kar obstal je med vrati in gledal neznanu potnico. Ta je začela iskati po torbici vozni listek. Z nerodno kretljivo je pokazal načeto pomarančo in ji jo dejal: »Pomaranča.« Ženska se je nasmehnila in pokimala. Odprija je svoj kovček in vzela iz njega tri čudovito lepe sadeže. Naglo jih je vzel in v zadregi hitel pripovedovati, da ima bolno deklico, ki že nekaj let ni videla pomaranč, kaj še, da bi jih okusila. Zahvalil se ji je, ne da bi

preščinil vozni listek. Na domači postaji je samo shranil torbo in svetilko in kar v delovni obleki šel na vlak ter v Ljubljano. Pohitel je v bolnišnico in Milani dal pomaranče. Njene oči so zažarele ob pogledu na tako razkošje. S prsti je odstranila lupino, sočno meso pa razdelila na krljhe ter začela počasi jesti.

Spet se je po dolgem času nasmehnila, rekla je, da ji gre na bolje in da si želi domov. Na rani je imela še velik obliž, a hodila je kar dobro. Zdravnik je opozoril očeta, naj pazi, da se ne bo prehladila, ker so njena pljuča zelo občutljiva. Oba sta bila neizmerno srečna, ko sta potovala proti domu.

Doma je bilo Milani vsak dan bolje in začela je misliti na zaposlitev. Nekdanji aktivisti so jo priporočili na ljudskem odboru. Na tečaju se je naučila strojepisja in takoj dobila službo. Očeta so upokojili, vendar so ga še porabili pri raznih popisih in podobnih delih.

V marcu 1947 je mladinska organizacija zbirala mladince in mladinke za delovne brigade pri gradnji nove proge v Bosni. Seveda se je takoj prijavila tudi Milana. V slabih dveh letih se je razvila v postavno in lepo dekle. Samo grda brazgotina, ki je ostala od operacije, je kazila njen gladki vrat.

Prvega aprila se je začelo delo na grabi Samac-Sarajevo. Milanine koščene roke so krepko prijele za lopato, v prostem času pa za pero. Pisala je brigadno kroniko, urejala stenski časopis in tudi sama prispevala kak prispevek zanj. Na mitingih je pela in deklamirala. Sestavila je brigadno himno z refrenom: »Ob jutranji zori na delo gremo, lopate in krampji veselo pojo, na rokah so žulji, na licih nasmeh, oboje je jamstvo za velik uspeh.« Bila je srečna med brigadirji, delo in svež zrak sta ji dobro dela. Najlepši pa so bili zanjo večeri, ko so zakurili taborni ogenj in povabili še druge brigade. Pod vedro nebo je donela pesem, ki so jo peli mladi graditelji, držeč se za roke v kolu: »Druže Tito, ljubice bela...« Največkrat so jih obiskali mladinci hrvatske brigade s komandantom Jovanom. Ta se je vselej kot po naključju znašel ob Milani, njej pa je ugajal pogovor z njim. Bil je močan, rad je prepeval in se šalil, vsi so ga imeli radi.

Prvi maj je bil poln radosti, vse barake so bile lepo okrašene z zastavicami in zelenjem. Dopoldne so se vse brigade udeležile slavnosti, v povorki so odšle na zborna mesto. Milana je tam z velikim zanosom recitala Prešernovo Zdravljico. Popoldne so imeli športne igre. Milana pa je vzela svoj dnevnik in odšla

k reki. Sedla je v mlado travo in začela pisati. Srce ji je bilo polno nežnosti in miline, a tudi ponosa in navdušenja. Napisala je nekaj stavkov o velikem prazniku. Nenadoma pa se je preplašena obrnila in zagledala za hrbtom Jovana. Tudi on je želel biti nekaj časa sam, zato je šel na sprehod ob reki. Sedel je poleg Milane in pogovor je hitro stekel. Povedal ji je, da je doma iz Like, starše in dve sestri so mu ubili ustaši, bomo hišo požgali, on pa je odšel k partizanom in postal brigadni kurir. Po osvoboditvi se je zaposlil v mehanični delavnici, ker ga je to delo že prej veselilo. Rad je prevzel delo v mladinski delovni brigadi, vendar že komaj čaka, da bo spet pri svojem orodju. Tudi Milana mu je z največjo iskrenostjo in zaupanjem pripovedovala svojo življenjsko zgodbo. Njen glas je postajal vse otožnejši, nazadnje pa je brez besed odgrnila goste dolge lase, da se je pokazala tista nesrečna brazgotina. Jovan se je nagnil, objel Milano okrog ramen in mehko pritisnil ustnice na brazgotino. Prijela sta se za roke in se molče dvignila. Kot najboljša tovariša in prijatelja sta odšla proti naselju. Zadnje dni maja so se spet vrstile slovesnosti. Najboljše brigade so bile proglašene za udarne, druge so bile pohvaljene. Brigadirji udarnih brigad so podložili kovinske značke z rdečo, pri pohvaljenih z modro krpico. Milana je od svoje rdeče bluze odtrgala košček blaga za svojo Jovanovo značko, kajti njuni brigadi sta bili udarni. Zadnji večer pred odhodom domov, so brigadirji dolgo v noč prepevali in si obljubljali, da si bodo dopisovali in se kdaj tudi obiskali. Jovan je dejal, da bo prišel v Slovenijo, ko bo imel letni dopust.

Milana je potem vse popoldne trdo delala, zraven pa študirala v večerni gimnaziji. Oče je bil ponosen nanjo, mati pa je bila vsa srečna, ko je videla, da je hčerka zdrava in vedno dobre volje.

Nekaj jesenske sobote popoldne se je nenapovedan oglasil Jovan. Milanina lica so postala temno rdeča, a oči so se ji svetile, ko ga je predstavila materi in očetu. V nedeljo so se prisrčno pogovarjali ob priboljških, ki jih je varčna gospodinja postavila na mizo. Ko se je Jovan poslavljati, je oče slovesno dejal: »Vedno sem si želel sina, priznam, da sem bil malce razočaran, ko se je rodila Milana. Bodi ti moj sin, ker te je v našo hišo privedla ona!«

Jovan je res našel svoj drugi dom in z Milano se še sedaj vsako pomlad spominjata lepih dni, ki so ju zblizžali za vse življenje.

M. S.

Jubilej dobračevskih gasilcev

Na Dobračevi pri Zireh so v nedeljo popoldne gasilci slovesno proslavili 70-letnico obstoja društva. V veliki paradi, ki jo je nekoliko motil dež, so sodelovala številna okoliška društva z gasilskimi avtomobili, narodne noše, gasilci z društvenimi prapori, konjenik z zastavo in narodni noši in drugi. Dobračeva je bila preodeta v praznično obleko. Zastave, mlaji, pozdravni napis, vse to je kraju dalo poseben pečat. S pripravami na to veliko slavnost ni bilo malo dela.

Dobračevsko društvo je eno najstarejših v škofjelovski občini. 70 let je dolga doba in marljivi gasilci se lahko pohvalijo z mnogimi uspehi. Po ustanovitvi so kupili ročno brizgalno in naslednja leta zgradili gasilski dom in orodjarno. Ze leta 1927 so imeli gasilci motorno bencinsko črpalko. Druga svetovna vojna je društvo močno prizadela. Treba je bilo mnogo truda, da je delo v društvu spet zaživel. Obnoviti je bilo treba orodjarno in gasilski stolp. S pomočjo vseh članov so pred dvajsetimi leti za svoje potrebe kupili stavbo čevljarske zadruge in Ziroy. Leta 1955 so dobračevski gasilci razvili svoj prapor in kupili dve motorni brizgalni — za Dobračevo in vod v Račevi. Gasilci iz Dobračev in Ziroy so bili nekaj časa združeni, a so se pred tremi leti zaradi večje aktivnosti oddčili za razdružitve. Zadnja leta je občutiti še prav poseben napredek. Kupili so novo moderno gasilsko brizgalno, gasilski avto, električno sireno in drugo opremo. Pri tem so se gasilci še posebno zahvalili občinskima gasilskima zvezama Skofja Loka in Logatec ter Ziroyevskim podjetjem. Predvsem pohvalno je to, da so v društvu vedno dobro skrbeli tudi za kadre in izvežbanost. Prav zato so ob požarih, poplavih in drugih nesrečah vedno lahko uspeš-

no posredovali in tudi na tekmovanjih dosegali lepe uspehe. Leta 1958 so ustanovili tudi gasilski vod v Račevi.

Predsednik društva Stefan Kopač se je vsem, ki so doslej karkoli pripomogli k uspešnemu delu društva, najlažje zahvalil in izrazil upanje, da bi tudi v bodoče dobro sodelovali.

V imenu pokrovitelja občinske gasilske zveze je spregovoril Varl Tone. Povedal je, da je društvo najbolj množično v občini — dobro je poskrbljeno tudi za vključevanje v žensko desetino in za mlade. Jasno je, da se z množičnostjo pokažejo tudi uspehi. Tudi dobra ospremljenost društva je po besedah Tonea Varla zasługa članstva.

Predsednik skupščine občine Skofja Loka Zdravko Krvina je izrazil predvsem željo po nadaljnji uspešni poti društva in željo, da se v društvu vključijo še čimveč mladih. Sledila je razdelitev priznanj najstarejšim članom društva — tistim, ki v društvu požrtvovalno delajo že dolgo vrsto let. Štirje možaki so, ki so v društvu že petdeset let: Ivan Kopač, Ivan Pivk, Albin Kopač in Anton Bogataj. Za vse je bilo to skromno priznanje velikega pomena, saj je petdeset let požrtvovalnega dela v društvu res lepa doba. Čvrsti so bili še videti in prav verjetno jim je, čeprav trdo delo v gasilski organizaciji, prineslo tudi katero lepo urico.

Se bi lahko pisal o uspešnem delu gasilcev na Dobračevi, a naj bo dovolj. Po končani proslavi so se obiskovalci zavrteli na plesišču v prostornem kmečkem kozolcu ob glasbi žirovske pihalne godbe in ansambla Čadež, dekleta pa so neutrudno stregla s pijačo in jedajo še dolgo v noč. Tako visok jubilej se proslavlja malokrat.

J. Govekar

Med najboljšimi in najstarejšimi v občini

V okviru praznovanja 75. obletnice gasilskega društva v Preddvoru je bila v petek, 16. julija, v hotelu Grad v Preddvoru slavnostna seja domačega gasilskega društva, ki ima 42 članov (večina je mladih), razen tega pa je med najstarejšimi in najpriaznevnejšimi v kranjski občini. Na seji so bili tudi predsednik občinske gasilske zveze Franc Skofie, blagajnik zveze tov. Bizjak, sektorski poveljnik Pavle Likozar, predstavnik gasilskega društva Suha ter predstavniki preddvorskih družbenopolitičnih organizacij. Slavnosti so se udeležili tudi najstarejši čla-

ni društva, med katerimi je bil tudi Janez Celar, ki je gasilec že 50 let in so mu zato Preddvorčani podelili naziv častnega člana.

Na seji so prebrali zanimivo kroniko društva, nato pa podelili diplome tekmovalni desetini, ki se je edina iz občinske gasilske zveze Kranj udeležila republiškega tekmovanja v Mariboru, in to ne neuspešno. Priznanje je prejel tudi domači gasilec Franci Polak, ki je ob tej priliki dobil naziv podčastnika. Preddvorski gasilci so obdarovali tudi sektorskega poveljnika Pavla Likozarja.

— jk

Šumadija, ne bomo te pozabili

Časa za ogled mesta ni bilo veliko. Po kosilu in prijetnih pogovorih z gostitelji smo se v poznem popoldnevu, ko se je huda vročina nekoliko polegla, spet vkrcali na avtobus in se odpeljali v smeri Kragujevca. Naš prvi cilj sta bila Topola in Oplenac. Spet je pred nami vozil avto milice in spet smo imeli vedno prosto pot. Vožnja po lepi asfaltni cesti proti Kragujevcu je bila za vse pravo doživetje. Pokrajina, ki je bežala mimo nas, je bila za naše pojme precej nenavadna. Njive in gozd se v Šumadiji izredno hitro menjavajo. Ko najmanj pričakuješ, se gozd kar naenkrat konča in pred sabo že zagledaš njivo poraščeno z zlatorumeno pšenico.

Začeli smo se vzpenjati proti Topoli. Mestece obdajajo lepi gozdovi, parki in vinogradi. Samo ime mesta spominja na herojsko obdobje Srbije in pomembno osebnost v srbski zgodovini — je spomin na prvo srbsko vstajo in na Karađorđa. Prav tu v srcu Šumadije se je začela vstaja proti Turkom. Od leta 1804 pa do 1813 je bilo mesto sedež Karađorđa Petrovića, obenem pa za časa vstaje tudi politični in administrativni center. Rodbina Karađorđević se je v današnji Topoli, prej se je kraj imenoval Kamenica, naselila leta 1781. Topola z okolico je danes nacionalni park. Cerkev, park — bil je v lasti rodbine Karađorđević — in Karađorđevićeva hiša, kasarna ter še nekatere druge stare stavbe spominjajo na bogato zgodovino mesta. Iz novejšega časa, druge svetovne vojne, je v Topoli postavljen spomenik ženi-heroju Darinki Radović.

Iz Topole se je kolona začela vzpenjati po stari cesti proti Oplencu. Obširen park s površino 22 km² privablja vsak dan mnogo turistov. Pa ne le to. Se posebna zanimivost za vsakega je cerkev — mavzolej na vrhu Oplenca. Po načrtih arhitekta Koste Jovanovića je začel cerkev graditi kralj Peter I, eden od strincev Karađorđa, leta 1910. Glavna dela so bila končana do jeseni 1912. Med prvo svetovno vojno je bila cerkev poškodovana in jo je bilo treba obnoviti. Po načrtih naj bi v bele mormornate plošče vsekali imena vseh padlih vojakov balkanskih vojn. Ker pa je takoj nato izbruhnila še druga svetovna vojna in naj bi vklesali v marmor še ta imena, kar pa bi bilo izredno veliko število — okrog 100.000 imen — so ta načrt opustili. Prišli so na zamisel, da bi cerkev poslikali po vzorih srednjeveških sakralnih umetnikov. Odločili so se za freske in mozaike. Vsa dela so bila dokončana leta 1930. Cerkev je obložena z belim marmorjem iz znane marmornega nahajališča

Venčac nedaleč od tu. V cerkveni kripti ležijo pod marmornimi tlemi posmrtni ostanki Karađorđa in graditelja cerkve kralja Petra I. Sicer pa je sama cerkev nekaj izrednega, še posebno freske. Zanimive so še zlasti velikanske freske v veliki kupoli na stropu. Kot zanimivost je pred cerkvijo — mavzolejem postavljen še originalni top iz časa prve srbske vstaje.

Cas nas je priganjal in kar hitro smo morali zapustiti Oplenac. Vrnili smo se v Topolo. Ob cesti smo imeli priložnost videti še Karađorđevo rojstno hišo — muzej, cerkev Karađorđa Petrovića in edini Karađorđev spomenik v državi. V Topoli naj bi bila po mnenju nekaterih pokopana tudi kraljica Marija, kar pa ne drži. Čeprav je naša vlada dovolila pokop kraljice v Topoli, so jo raje pokopali v Londonu.

Naša naslednja postaja je bil Arandelovac. Med potjo smo opazovali pokrajino in posamezne raztresene vasi. Prebivalci teh krajev so bili med vojno vsi privrženi partizanskemu gibanju — odtod ima ena izmed vasi tudi ime Partizani. Arandelovac je manjše mesto z okrog 10.000 prebivalci. Ima eno samo dolgo ulico, ki jo zlobneži nazivajo kar »ženski jezik«. Mesto obkrožata dva hriba, Venčac in Bukulja, z nekaj več kot 600 metri nadmorske višine. Šumadinci imajo podobne hribe že za prave gore, saj večjih vzpetin skoraj niso navajeni. Od industrije premore Arandelovac tovarno elektroporcelana in šamota. Temnilo se je že, naš cilj pa je bil še ogled parka v mestu. Malo je takih parkov pri nas, vam pravim. Eden najlepših v Jugoslaviji je. V parku so postavljene skulpture umetnikov kiparjev iz številnih držav sveta, ki so jih izdelali tu na simpozijih. Vse skulpture se odlično vključujejo v celoto. Ob koncu parka smo obiskali izvir ki-

slje vode, ki je precej drugačna po okusu od one v steklenicah. Ampak za pitje se mi zdi še vedno boljša ustekleničena. Še nekaj ne smem pozabiti. Nad sprehomdom po parku v Arandelovcu so bili še posebno navdušeni fantje. Zaradi deklet namreč. Veliko jih je in po splošni oceni je tudi mnogo lepotic. Poleg vsega je treba pohvaliti tudi izreden okus v oblačenju. Prav nič ni pretirana izjava enega od članov naše skupine, da bi ga bilo tu sram, če ne bi bil v redu oblečen. Vračati se je bilo treba na avtobus. Še prej smo si ogledali prizorišče direktnega televizijskega prenosa koncerta iz parka v Arandelovcu ob dnevu vstaje srbskega naroda. Na prireditvi

Cerkev — mavzolej na Oplencu

pod naslovom »Marmor in zvoki« je ob spremljavi orkestra iz Beograda nastopil znani operni pevec Miroslav Cangalović. Na žalost ga nisimo mogli poslušati, ker nas je čakala še vožnja do Smederevske Palanke. V avtobusu je bilo zvečer prijetno hladno in vsi smo pričakovali lepo vožnjo. Toda, nezgoda. Po nekaj kilometrih je odpovedal avtobus. Nekajkrat je še zahropel in zakašljajal ter se ustavil. Na našo veliko srečo je naš vrli šofer kmalu ugotovil napako in jo hitro odstranil. Precej pozna ura je že bila, ko smo se vrnili v Palanko. Marsikdo je bil že precej utrujen, a kljub temu se je kramljanje zavleklo še pozno v noč. Prav vsak je bil navdušen nad prvim dnevom obiska Šumadije.

bodo število zaposlenih povečali na 700. Direktor je povedal, da je položaj njihovega podjetja na tržišču povsem zadovoljiv. Večino svojih izdelkov prodajo v okolici Beograda, precej pa tudi izvažajo. Po ogledu tovarne so nas povabili v spodnje prostore in nas pogostili. V spomin na obisk tovarne so vsakemu podarili šal — izdelek tovarne. Res neverjetna pozornost na vsakem koraku, ki se skoraj ne da opisati. Nikakor se nismo mogli posloviti, čeprav smo imeli za tisti dan izredno natrpan program.

Z avtobusom smo se odpeljali do tovarne železniških vozil, opreme in metalnih konstrukcij »Goša«. Industrijski gigant zaposluje

okrog 3000 delavcev, ki ustvarijo za več kot 32 milijard brutoprodukta letno. Tovarna ima izredno bogato zgodovino. Prva leta so v glavnem popravljali vagone in je bilo zaposlenih komaj osemdeset delavcev. Za delo so bile težke možnosti in zato štrajki niso bili redki. Kot zanimivost naj povem, da je v »Goši« nekaj časa delal tudi predsednik republike Tito. Med drugo svetovno vojno je hotel okupator zgraditi tovarno za popravilo lokomotiv, a mu ni uspelo. V skupini izgnancev, ki so tokrat obiskali Smederevsko Palanko sta bila tudi brata Matevž in Anton Oblak iz Lučin, ki sta nekaj časa skupno z očetom delala v tej tovarni. Očeta ob tem obisku ni bilo, ker se je kmalu po vojni smrtno ponesrečil. »Izgubil bi se v tovarni, tako je napredovala,« je dejal eden od bratov Oblak. Po vojni je »Goša« napredovala izredno hitro. Leta 1950 je dobila ime po narodnem heroju Dragoslavu Goši. Zdaj izdelajo letno 1100 potniških in 1500 tovornih vagonov, veliko število avtomobilskih prikolic in metalnih

konstrukcij. Elektrarni Peručica in Bajina Bašta, beograjski most Gazela, železarne v Smederevu, Zenici in Skopju — to je le nekaj velikih uspehov »Goše« iz Smederevske Palanke.

Nazadnje nas je avtobus potegnil še do kmetijskega instituta. Tu je bil za vse največja zanimivost paradiznik, ki raste v pesku. Ob vodi in mnogih hranilnih snoveh odlično uspeva. Sicer pa časa ni bilo veliko. Treba je bilo oditi na kosilo, ker je bila za večer predvidena skupna večerja in še prej uradni pogovori med delegacijama obeh občin.

Konec prihodnjic
J. Govekar

30 Miha Klinar

Aprilsko sporočilo 1941

Predigra

ZA NAPAD NA SOSEDE
POTREBUJEŠ OLJE, ROPAR!
A MI BIVAMO OB CESTI,
KI K OLJU PELJE

(Bertolt Brecht, Bericht der Serben)

POLJSKA je bila prva država v Evropi, ki se je zaradi svojega, fašizmu podobnega sistema, že leta 1933 sprijaznila s Hitlerjevo vladavino v Nemčiji in navezala z njo tesnejše stike, ki jih s prejšnjimi nemškimi vladami ni imela. Tudi Hitler je videl v maršalu Pilsudskemu moža, ki je opravil z demokracijo. Neposredni stiki med obema diktatorjema so se začeli 4. maja 1933, ko je Hitler sprejel poljskega poslanika in mu izrazil željo, po izboljšanju medsebojnih odnosov. Takrat je izrazil pripravljenost svoje politike z vsjo širokogrudnostjo svojega gledanja na Poljsko in njene interese pod pogojem, če bi se Poljska ne protivila, nacistični samovladi v Gdanku, ki je bilo tedaj svobodno mesto.

Septembra 1933 je imel poljski zunanji minister, polkovnik Beck, zaupne pogovore z Goebelsom in von Neurathom v Ženevi, ki sta predlagala, naj bi se Poljska otrsela svojih dotodanjih zaveznikov in se zavezniško navezala samo na Hitlerjevo Nemčijo.

Nemčija je 14. oktobra 1933 izstopila iz Društva narodov, ker se je hotela otestiti obveznosti, ki so jo po mirovni pogodbi z antanto vezale. Poljska je izkazovala odklonilno stališče do Društva narodov. Tako je Hitler našel v Poljski partnerja, s katerim bi začel izvajati prakso dvostranskih pogodb namesto pogodb o kolektivni varnosti, na kakršnih je slonelo Društvo narodov in ki so predstavljale oviro za revanšistične namene nemškega generalnega štaba in drugih militarističnih krogov v Nemčiji, ki so se skrivali za Hitlerjevo politiko (naposled so Hitlerja poleg bankirjev prav ti krogi spravili na oblast), največjo oviro.

Tako so se začeli in nadaljevali stiki. Dne 15. novembra 1933 je novi poljski poslanik Joseph Lipski prinesel Hitlerju poslanico maršala Pilsudskega, v kateri je le-ta navedel nekatere pomisleke k nemškimi predlogom za sklenitev dvostranske prijateljske pogodbe med Hitlerjevo Nemčijo in Poljsko. Hitler se je seveda izrazil, da te pomisleke razume, vendar jih je takoj nato odplaval s celo poplavo argumentov in zagotovil, da Nemčija nima prav nobenih ozemeljskih pretenzij ne do Poljske ne do drugih držav. Edini ozemeljski problem, ki bi ga morali v Evropi rešiti v nemški prid, je Posarje, je dopovedoval Lipskemu, ki je potem Hitlerjeva zagotovila sporočil maršalu Pilsudskemu. Pilsudski je bil zadovoljen in tako je bil že 26. januarja 1934 sklenjen

NEMSKO-POLJSKI PAKT

in mimo drugega določal rešitev, vseh diferenc, ki bi lahko nastale v nemško-poljskih pogledih, s pomočjo pogajanj, po neposredni poti, v nobenem primeru pa ne s silo. Pogodba, kakršno je Hitler kasneje ponujal tudi drugim državam, naj bi veljala deset let. Sestavljena je bila tako, da jo je poljski zunanji minister Beck razglasil svetu s slavospevom in jo dajal za vzgled Društvu narodov in drugim državam:

»Tam, kjer so doslej odpovedale mednarodne konference in pogodbe, se je izkazala smela in učinkovita politika, navdahnjena z voljo voditeljev (Nemčije in Poljske) do spoštovanja in ohranitve miru (med obema državama).«

13. junija 1934 je obiskal Varšavo Hitlerjev propagandni minister Goebels in v svojem govoru zapel hvalnico o miroljubni nemški politiki, ki jo namerava voditi v Evropi, Führer nove Nemčije.

Šestim mesecev kasneje, dne 22. januarja 1935, je poljski poslanik v Berlinu Lipski v po-

govoru s Hitlerjem bogato poplačal Goebelsove besede z izjavo, da je teorija o dednem sovražstvu med Poljsko in Nemčijo, ki bi jo radi vrinili med poljsko-nemške odnose sovražniki nove Nemčije in Poljske, ne samo izvita iz trte, marveč, blaznost.

21. maja 1935 (torej v letu, ko je Pilsudski umrl) je zagotavljal Hitler, da se bo nenapadalne pogodbe med Poljsko in Nemčijo držal slepo, tako, kakor je bila sklenjena.

Da bi povedal, kakšna žrtev je to, slepo držanje pogodbe za Nemce, je izpovedal 7. marca 1936, ko je, novi apostol evropskega in svetovnega miru, razglasil svetu remilitarizacijo Porenja, kar je pravzaprav že dišalo po miru, kakršnega je naznanjal svetu. Takrat je poleg remilitarizacije Porenja govoril tudi o nemških odnosih s Poljsko z najbolj prijaznimi izrazi, čeprav, nacistična politika boleče občuti, da poteka dohod poljskega 35-milijonskega naroda preko ozemlja, ki je svojčas pripadalo Nemčiji. »Toda spoznali smo tudi to, da je nemogoče, da bi državi take veličine (kakršna je Poljska) odrekli dohod k morju.«

Dne 12. avgusta 1936 je Hitler podkrepil te svoje besede v pogovoru s poljskim podsekretarjem za zunanje zadeve, grofom Szembekom z zagotovilom, da je

VPRAŠANJE GDANSKA

v primerjavi z drugimi perečimi vprašanji, nepomembno. Mimo tega je zagotavljal, da pravica Poljske do Gdanska v nobenem primeru ne sme biti okrnjena in da se bo nemško-poljske pogodbe držal do črke.

»Od trenutka, v katerem sem sprejel kako obveznost, me ne more nobena zemeljska sila prisiliti, da bi kdajkoli prelomil dano besedo, je izjavil. Pri tem je seveda izpustil, božjo previdnost, ki ga je kasneje navdihovala za dejanja proti drugim narodom in človeštvu nasploh.

Medtem je nacistično gibanje v Gdanku že opozarjalo na nacistično nevarnost v tem mestu. Toda Hitler je to nevarnost za poljske koristi v Gdanku zanikal na novoletnem sprejemu 2. januarja 1937 in dejal, da je vzpon nacizma v Gdanku popolnoma v skladu s prijateljstvom s Poljsko, in da je prav ta vzpon, najboljša garancija za ohranitev miru in dobrih odnosov s Poljsko.

Se bolj lisjaška je bila Göringova izjava februarja 1937 ob njegovem prijateljskem obisku Poljske v Varšavi. Takrat je namreč maršalu Rydz-Smiglyju zagotavljal, da se je Nemčija znašla v stanju svojega sedanjega ozemlja in da se zato ni treba nikomur na svetu razburjati, da bi Nemčija mogla kdaj napasti Poljsko ali je iztrgati koridor (takratno Poljsko ozemlje med nemško Vzhodno in Zahodno Prusijo).

»Dokazati tega seveda ne morem, toda upam, da moji besedi lahko verjamete,« je zaključil svoj pogovor s prijateljskim nasmehom, kakršnega je bil Göring vajen in ki so mnogi v tistem času pripisovali dobrodušnost.

Ob priložnosti sporazuma o obojestranski zaščiti narodnih manjšin med Nemčijo in Poljsko 5. novembra 1937 je Hitler zopet ponovil: »Se vedno vztrajam pri svoji besedi — vsaka prekršitev je enostavno izključena — Gdansk je povezan s Poljsko.« Tako je izjavil Lipskemu, toda še istega dne se je pogovarjal s svojimi generali, da bo treba Nemčiji zagotoviti več prostora in za uresničitev tega že v tem času napovedal možnost nove evropske vojne, v katero bi bila pritegnjena tudi Poljska.

Taka politika do Poljske je Hitlerju zavarovala hrbet z vzhoda, če bi druge države reagirale z vojno ob njegovi zasedbi Avstrije in Sudetov. Opogumila pa je tudi naslednike maršala Pilsudskega, da so ob Hitlerjevi zasedbi Sudetov ukazali poljski vojski, naj zasede Tešin, ne da bi se zmenili za proteste angleškega in francoskega poslanika.

Toda že po Hitlerjevi zasedbi Sudetov se je spremenil ton nemških odnosov do Poljske. Sicer

ni prišlo še do groženj, pač pa so poljski diplomati v pogovoru z nemškimi morali čedalje pogosteje poslušati, da bi bilo treba, generalno prečistiti nemško-poljske odnose. V ospredje je sedaj stopil Ribbentrop, ki je na prisrčen način sporočil poljskemu poslaniku v Berlinu Lipskemu nekatere

HITLERJEVE ŽELJE

In predloge, med njimi tudi predlog, da bi bilo treba Gdansk zopet vključiti v nemški Reich in ga povezati z Nemčijo z eksteritorialno cesto in železnico po koridorju, Poljski pa je ponujal prav take ugodnosti pri prehodu skozi ozemlje Gdanska. Izpolnitev tega bi podaljšalo tedanjo nemško-poljsko prijateljsko pogodbo od sedanje desetletne dobe za novih petindvajset let. Mimo tega bi Nemčija in Poljska potem zavzeli še nekaj drugih skupnih stališč, med njimi posvetovalno klavzulo o kolonialnem vprašanju in postopanju do tega vprašanja, izseljevanje Judov iz Poljske, predvsem pa SKUPNO POLITIKO PROTI SOVJETSKI ZVEZI NA BAZI PAKTA PROTI KOMINTERNI.

Takih prijateljskih pogovorov je bilo še nekaj, in sicer med Hitlerjem in poljskim zunanjim ministrom polkovnikom Beckom ter med Ribbentropom in poljskimi oblastniki v času Ribbentropovega uradnega obiska v Varšavi, vendar so poljski oblastniki vztrajali pri svojem stališču, s katerim so priznavali nemški značaj svobodnega mesta Gdanska, vseeno pa so energično odklanjali vključitev Gdanska v Hitlerjev Reich.

Poljsko stališče seveda vedno bolj samozavestnemu in oblastnemu Hitlerju ni bilo po volji. Že tedaj, 24. novembra 1938, bi ga najraje zasedel s pomočjo nemške vojske, vendar še s predpostavko, da bi ta zasedba ne izzvala vojne s Poljsko, ker je hotel še prej opraviti z ostankom CSR in si pred tem ni upal nakopati Poljske kot svojega sovražnika.

In ko je Hitler likvidiral CSR, je spremenil ton svojega obnašanja do poljskih oblastnikov. 21. marca 1939 je Ribbentrop opozoril Lipskega, da je Hitlerjev predlog o rešitvi vprašanja koridorja in Gdanska ni samo predlog, marveč potreba, ki jo je treba enkrat za vselej dokončno uresničiti. Tokrat nemški zunanji minister ni podčrtal samo, smeje in edinstvene pobude Führerja, s katero naj bi rešili vprašanje Gdanska in vključili zunanjo politiko Poljske v novi evropski red, marveč je brez ovinkov izjavil, da bi zavlačenje rešitve Hitlerjeve pobude ne smelo trajati v nedogled in da bi jo bilo treba takoj rešiti.

Po tem pogovoru z Ribbentropom se je Lipski odpeljal v Varšavo in sporočil poljski vladi to, le slabo prikrivano nemško ultimativno zahtevo, ki pa jo je poljska vlada zavrnila z izjavo, da je POLJSKA PRIPRAVLJENA POLITIČNO SODELOVATI Z NEMCIJO, TODA VKLJUCITVI GDANSKA V REICH NE MORE UGODITI.

Tako so se začeli zgrinjati

OBLAGI NEURJA NAD POLJSKO

Prvi oblak je bila že zasedba Češke. Drugi oblak se je pojavil s Hitlerjevo zasedbo Memla, ki ga je po kratki diplomatski akciji izročil Hitlerju, uradno zunanji minister Litve Urbys skupaj z memlskim ozemljem.

Litva, ki jo je Hitler hotel pridobiti kot zaveznika proti Poljski, je za izročitev Memla in memelskega ozemlja dobila različne gospodarske ugodnosti v Nemčiji. Mimo tega ji je Hitler obljubil Wilno, ki si jo je po prvi svetovni vojni prilastila Poljska prav tako, kakor si je prilastila tudi druga nepoljska ozemlja na račun razpada carske Rusije in po sklepu miru s Sovjetsko zvezo, proti kateri se je Poljska vojskotala skupaj z drugimi intervencionističnimi silami, čeprav je prav oktobrska revolucija utemeljila samostojnost Poljske.

Bolgarija: na zadružnih poljih. Počitek ob cestali na zúravje

GORENJSKA ALPINISTIČNA ODPROVA V HINDUKUŠ

ISTOR-O-NAL

Zadnji dnevi priprav. Vsi smo bili že na dopustu in od jutra do večera smo tekali, nabavljali, urejali kot da se ne bi že prej pripravljali mesece in mesece. Ni bilo še filmov, niti nekaterih tehničnih pripomočkov, manjkalo je še to in ono, odhod pa pred durmi! Nekdo je celo predlagal, naj ga za nekaj dni odložimo, pa ga nismo, ker je pač vedno tako: niti najskrbnejše priprave ne preprečijo diredaja pred odhodom. Zadnja dva dneva smo pozno v noč zlagali stvari v posebne aluminijaste zabojce v kleti vrta Janina, kjer so nam ljubezno odstopili prostor za skladišče. Do jutra pred odhodom so bili natipkani in razmnoženi tudi vsi potrebni spiski.

Posrščnem slovesu smo se 25. aprila končno odpeljali izpred kranjske skupščine. Menda nam je bilo kar malce tesno pri srcu. Pa kaj tudi ne! Vsi smo vedeli: tisti, ki smo šli na pot, kot oni, od katerih smo se poslavljali, da je pred nami dolga pot, ki ni brez nevarnosti. TAM 2001, katerega nam je dala na razpolago tovarna iz Maribora, sta po nekaj urah

učenja pod izkušenim Mirkotovim vodstvom prevzela v upravljanje in oskrbo Iztok in Peter. Bil je skoraj do vrha naložen, vendar ne preobremenjen. Tudi »katrc« smo dobili naposodo v Litostraju. Zasedli so jo Janko, Zvone, Janez in Franci. Preostali smo imeli na voljo še dva »spačka« furgoneta, od katerih je eden že bil last Creine, pa nam ga je kolektiv nesebično zaupal. Drugi je bil namenjen za prodajo po povratku in nam je pomenil jamstvo za kredit, katerega smo dobili pri kranjskem planinskem društvu. V enem sta sedela Mišo in Joco, v drugem Sandi in jaz, v obeh pa je bilo strpane še nekaj prt-ljage.

Prvi postanek je bil že v motelu Medno. Svečane obleke so romale v kovčke, pozabljeno spalno vrečo so pri-

1 Piše
dr. Ivo Valič

peljali za nami, tudi na videz pozabljena rumena knjižica se je našla v pravem žepu in že smo brez postanka v Ljubljani vozili do Otočca, kjer naj bi kosili. Peter in Iztok sta pa tako navdušeno vozila svoj kamion, da sta se na kosilo in Otočec spomnila šele nekje pri Krškem!

Nekaj deset kilometrov pred Beogradom smo s težavo dobili prenočišče, naslednji dan pa smo skoraj v celoti porabili v glavnem mestu za obisk na pakistanski ambasadi, za zadnje formalnosti na Planinski zvezi in za prijateljski obisk pri tov. Sestanu, našemu bivšem veleposlaniku v Pakistanu. Z njegovimi koristnimi in številnimi nasveti smo se odpravili naprej s ciljem priti do meje pri Nišu. Zgodaj zjutraj smo bili na prehodu. Tu nam je pripravil največje presenečenje Joco, ki je po prekoračitvi bolgarske meje prenehal s kajenjem! To je bil pač podvig pri njegovih 40–60 cigaretah dnevno! Moram priznati, da se je junaško držal in jih skoraj dva meseca ni niti povohal! V Sofiji smo se ustavili le za kratek čas. Skoraj eno uro smo porabili z iskanjem restavracije v centru in še toliko, da smo prišli

ven iz mesta, potem je šlo neprekinjeno do turške meje. Pri Bolgarih smo opravili hitro in brez posebnih formalnosti. Turki pa so nas dvakrat postavili pred vrata carinarnice in potem menda kar pozabili na nas. Končno so se spomnili, da moramo izpolniti še kup formularjev. Vse skupaj je pospešil Franci, ki je prav po turško porinil »odgovorni osebi« v roke nekaj čokolade in cigaret, narkar je bila stvar rešena. Ta koristni »običaj« je Franci mimogrede opazil pri nekem našem rojaku, ki je neverjetno hitro opravil na meji... Ta prva izkušnja pa nas je žal stala kar nekaj ur in šele pozno ponoči smo se ustavili v zelo lepo urejenem, a še nezasedenem avtokampu Edirne.

Če je Joco zmogel, zakaj ne bi še jaz? — sem si mislil in na turški meji pokadil še zadnjo cigareto. Potem sva precej dni družno žvečila sladkarije, v tolažbo pač, saj je bilo nekaj dni res hudo. Še drugi so to opazili.

Zaradi slabih izkušenj nekaterih prejšnjih odprav smo sklenili, da se v Istanbulu ne ustavljamo. Baje je pravcata umetnija prebiti se z avtom skozi mesto. Pri prevozu čez Bospor smo imeli precej sreče, čeprav smo se najprej pomotoma postavili v vrsto med nekaj deset taksijev, prezrli kačasto vrsto tovornjakov in se s tovornjakom vred zapejlali na trajekt, namenjen samo osebnim avtomobilom. Preden je policaj to opazil, je bilo že prepozno in kmalu smo bili preko ožine, ki deli Istanbul na dva dela. Na drugi strani smo padli v roke številnim mladim radovednežem, ki so nas z orientalsko spretnostjo oskubili za nekaj cigaret in drobiža ter nam s svojim nadlegovanjem pomagali, da smo z vso naglico zapustili mesto potem, ko smo na hitro poslali domov še nekaj razglednic. Do večera smo se ustavljali le na črpalkah. Že ponoči smo se ustavili pred Ankaro in v kampu prespali s popustom. In zopet je Sandi lovil Petra in Iztoka, ki sta s tovornjakom kot raketa švignila mimo kampa...

Ankari smo namenili eno dopoldne, kar je komaj dovolj za grob vtis o mestu, ki je pravi prometni kaos, v katerem pa vendarle vlada pri izsiljevanju prednosti neka določena obzirnost. Na našem veleposlaništvu smo dobili podatke o nadaljnji poti po Turčiji. Ne vem zakaj smo tudi pričakovali že po nekaj dneh pošto od doma. Seveda je ni bilo.

Na podlagi podatkov smo se odločili za precej krajšo varianto poti preko osrednjega dela Turčije in ne za ono ob Crnem morju. Odločitev je bila dobra, kajti cesta je asfaltirana, čeprav ozka in vijugasta s številnimi kratkimi vzponi. Poteka pretežno na nadmorski višini 1500 do 2000 m in ni preveč prometna. Ob njej ni več zelenja in vse je bilo še bolj pusto v tej zgodnji pomladi, ko se je na bližnjih vrhovih še belil sneg. Zaradi slabe oznake in nesporeduma smo se na nekem križišču nehoti razšli: tovornjak in katrica po eni, spačka po drugi cesti. Prvi so opravili več deset kilometrov daljšo pot, nazadnje pa smo morali vsi preko kakih 3000 m visokega prelaza in se po dveh, treh urah vožnje zopet sešli. V Erzincanu, manjšem mestu precej na vzhodu Turčije, smo se ustavili za kosilo v restavraciji. Občutek za čistočo smo izgubili že precej prej. Vseeno smo izbirali le boljše lokale, če se je le dalo. Kljub temu tokrat Janez ni prikorakal niti do mize, ko je začutil, da mu je nekdo iz zadnjega žepa speljal denarnico. Sledil je žeparjev: »O, oprostite!«, spremljan s turškim mrmranjem in kretnjavo, ki sta dala vedeti, naj stvar brez večjih komentarjev spravimo z dnevnega reda. Opozorilo smo vzeli resno, pa hitro pokosili in odšli. Zvečer nas je ujel dež in ker nikakor nismo mogli najti primerne prostora za prenočevanje, smo sklenili izjemoma voziti še nekaj časa ponoči. Makadamska cesta se je vila v ostrih zavojih visoko v hrib in preko njega navzdol. Na drugi strani prelaza smo zagledali mercedes, ki je zdrknil v jarek. Ustavili smo se in tedaj je tudi eden naših avtomobilov zdrsnil po spolzkem blatu kot na pole-dici in komaj obstal na robu ceste. S tovornjakom smo nato spravili tuji avto iz blatnega jarka, naprej pa smo vozili še počasneje, previdno le po sredini ceste, pri redkih srečavanjih pa smo rajši ustavili. Ko smo pozno ponoči prispeli do neke črpalke, smo zaspali kar po avtomobilih kakor je kdo vedel in znal in čeprav nam ni bilo niti prijetno niti udobno.

ZMAJ
baterije

MONTAZA IN PRODAJA
AVTOGUM V LESCAH
 77 551

XXI. mednarodni gorenjski sejem v Kranju od 6. - 17. VIII.

Razcestja

MIHA KLINAR
(MESTA, CESTE
IN RAZCESTJA)

IV. DEL

226

»Torej se tudi mama otepa skrbi zame.« Slavko razume mamine besede po svoje. »Ne, ne bom prosil.« ostaj trmast. »Že zaradi inženirja Klavede ne, ki je v odborih begunjskih organizacij, čeprav mu mama po nasvetu profesorja Andreja omenja prav njega, da bi se obrnil nanj.

— Profesor Andrej upa, da sta z inženirjevim sinom še vedno tako velika prijatelja, kakor sta bila v Idriji.

»O, to pa to,« se Slavko grenko nasmiha, razočaran nad Karlijem in Klavedovimi, ki se sramujejo, da bi se Karli družil s človekom, ki ne izhaja 'iz višje družbe', h kateri se Klavedovi prištevajo. Zdaj, ko Karli ponavlja peti razred, ga Klavedovi ne potrebujejo več niti kot inštruktorja. Gospod se mu je zahvalil prav pred dnevi za pomoč, gospa pa je dodala, da je od te moči pričakovala mnogo več, njen glas pa je bil tak, kakor da bi rada rekla, da je on kriv, ker Karli ni izdelal. »Pa sem se prizadeval, mnogo bolj prizadeval kakor z drugimi,« še vedno boli Slavka krivica, ki mu jo je prizadejala gospa Klavedova. »Sicer pa mi je že v Idriji zavidala uspehe,« se zaveda Slavko, ker je gospa imela svojega sina za najbolj bistrega fanta med dijaki. Karli sam mu je pravil, kako zelo je zamerila profesorju Andreju, ker mu ni dal najboljših ocen, kakor jo je dal njemu, obenem pa se je znašala nad inženirjem, češ da je za nižjo Karlijevo oceno kriv tudi on, ker je neumno govoril profesorju Andreju, naj bo s Karlijem strog,« se zaveda Slavko. Ne bi toliko raz-

mišljal o tem, ko bi se mu ne tožilo po izgubljenem prijateljstvu. Spoznanje, da se mu je Karli odtujil in do katerega se je dokopal kmalu po prihodu v Ljubljano, ga še vedno boli, saj se doslej še ni mogel navezati na nobenega sošolca, da bi do njega čutil pravo prijateljstvo. Sošolci večinoma pripadajo 'višjim krogom'. Ima gosposke starše in zato gledajo na preproste sošolce zviška. »Kako prav je imel rudar Pahor, ko mi je govoril, da prijaznost, ki so mi jo izkazovali Klavedovi, ne prihaja iz srca.«

— Med teboj in njimi je prepad. Nekoč ti ga bodo pokazali, če ga ne boš sam začutil.

»Resnica,« se Slavko šele sedaj zaveda resničnosti rudarjevih besed. Le zakaj ni tega občutil že v Idriji? Ga je slepilo gospodovo 'slovenstvo', gospodova 'zavednost', ki se mu zdaj bogato obrestuje kot 'pregnancu'. »Tam smo se čutili vsi ogrožene, preganjane. Tu pa so ogroženi in preganjani samo revni,« si mora Slavko, čeprav še tako težko, priznati.

Pravzaprav ga je ta misel obšla že poleti, ko je delal med sezonskimi delavci pri železnici. Popravljali so progo na samem glavnem kolodvoru, ko je pripeljal vlak z Gorenjske in je iz nekega vagona izstopila v spremstvu orožnikov cela gruča uklenjenih ljudi, samih mladih ljudi, prav nič podobnih zločincem.

— Komunisti, jeseniški komunisti. Onega tamle poznam. Tonček je, Vergljev Tonček, — je povedal neki delavec, ki je svojčas delal v jeseniški tovarni, pa so ga odpustili.

In res so čez nekaj dni pisali časniki, da so v Ljubljani zaprli nekega študenta, organizatorja prepovedane komunistične mladine, skupaj z njim pa še vrsto mladih jeseniških delavcev, ki so jih videli v družbi tistega študenta na nekem delavskem zletu na Bledu.

— Tipi samouprave, — so jih psovali žandarji. Morda bi Slavko še razmišljal o tem. Morda bi prešel celo na misel, ki jih je poznal iz maminih in Pahorjevih časnikov in ki jih je kljub takratnemu prikritemu odporu do Pahorja vselej pazljivo prebiral in si tudi marsikatero stvar

zapomnil ter je zato mnogo več kakor njegovi vrstniki vedel o delavskem boju in o ciljih tega boja, ki pa so se mu zdeli neuresničljivi, nekaj časa pa celo nasprotni slovenstvu, vsaj takemu slovenstvu, za kakršnega so se v času italijanskih volitev borili ljudje okrog 'Slovenske lipe' in obljubljeni, da si bodo na ta način priborili pravico do slovenske svobode.

— Njihova svoboda ne bo nikoli svoboda slovenskega ljudstva. To bo svoboda gospode, — je govoril rudar Pahor in govoril, da bo resnična svoboda slovenskemu ljudstvu zagotovljena dokončno šele tedaj, ko bo zmagala svetovna delavska revolucija.

Takrat Slavko Pahorju ni verjel. Celó jezil se je na tihem nanj, in ga imel za slovenskega izdajalca, ker so se slovenski socialisti na Primorskem v tistem času združili z italijanskimi komunisti, ki so med Italijani edini priznavali Slovence in Hrvate pod Italijo za narod.

Danes bi moral Slavko dati rudarju Pahorju prav, ko bi še razmišljal o tem in ko bi mu pogled zopet ne zdrsel po vrsticah maminega pisma.

— Za božič pride domov ...

»Ne bom šel,« Slavko noče prelomiti sklepa. Sicer pa mu tudi mama piše, naj štedi, kolikor pač more. »Razumljivo, za advokate potrebuje denar,« misli pikro. »Če mi ne more pošiljati, ga ji ni treba. Zaslužil si ga bom sam,« se zaklinja in misli na božične počitnice ter si v času počitnic želi snega, veliko snega, ne zaradi sankanja ali drsanja, kakor si želijo ostre zime gosposki sošolci, marveč zato, da si bo s kidanjem zaslužil nekaj denarja poleg tistih kovačev, ki si jih služi z instrukcijami. Zato bo že sedaj pisal mami, da mu prihodnji mesec ni treba pošiljati nobenega denarja, ker se mu obeta lep zaslužek.

Toda z zaslužkom ni nič. Snega, obilnega snega, kakršnega si je želel Slavko, ni. Samo mraz je. Slavko pa razen instrukcij ne najde nobenega dela.

Življenje in delo na hribovskih kmetijah (4)

Sprememba prehrane po letu 1925

Za južino (tako smo rekli kosilu) je bilo v zimskem času redno kislo zelje, za drugo jed (rihtu) pa ajdova (mešta), krvava kaša (godlja) ali pa kruhovec. Ta jed je bila pripravljena iz suhih krušnih ostankov, zakuhanih v slanem kropu in zabeljena z maslenim prežganjem. Ob petkih smo vse belili z maslom; opoldne smo imeli kisel fižol z maslom in z narezano surovo čebulo. Mlečno kašo smo redko jedli tudi v drugih dneh.

Ko se je začelo delo zunaj, je bila tudi hrana boljša. Namesto mešte, so prišli na vrsto ajdovi žganci. Ob nedeljah je bil namesto zelja okisan krompir, zabeljen z ocirkvi, na vrhu pa je bilo na drobno narezano suho meso, ki je moralo biti zelo pravično razdeljeno po celi skledi. Jedli smo namreč vsi iz skupne sklede z velikimi pločevinastimi žlicami, ki smo jih od časa do časa dali pociniti Brejanovemu Ložu v Poljane, ki je bil klepar. Ko smo jih nesli ciniti, smo dali zraven nekaj prediva (tul), da jih je z njim zdrgnil. Take žlice so bile zelo lepo svetle, nihče pa takrat ni vedel, da je cin za zdravje škodljiv, vendar smo ga pri nas s teh žlic kar precej pojedli. Ciniti smo jih dajali namreč skoraj vsako leto, ko so začele rjaveti.

To skupno zajemanje iz

sklede je imelo menda to prednost, da nihče ni vedel, koliko kdo poje. In če je slučajno prišel med jedjo v hišo kak znanec, je takoj dobil svojo žlico in je zajemal z drugimi.

Pri mizi se je vselej veliko govorilo, posebno še, če so bili pri hiši tuji delavci. Vedno se je našel kak šaljivec (kolofohar), ki je take stresal, da drugi še jesti niso mogli od smeha. To je seveda znal on dobro izkoristiti in je sam pridno zajemal tudi izpred drugih. To je povzročilo še več smeha, posebno, če se je šaljivec vseskozi držal na smrt resno. Tak šaljivec je že med molitvijo tako zavijal besede, da so se mu smejali, posebno otroci.

Sošate in druga zelenjava je prišla k nam razmeroma pozno. Bila je trda kot regrat, zato so jo tudi belili na isti način: z vročo suho

slanino in pomešano z vročim kislim krompirjem. Krožniki so prišli k nam šele potem, ko so jih začeli prodajati krošnjarji po hišah. To so bili slabše vrste porcelanasti krožniki, vendar zelo lepo poslikani. Od kraja smo jih rabili samo za mesno juho ob nedeljah. Smešno se nam je zdelo, da bi jedli sok iz krožnikov. Kot da bi sok tega ne zaslužili!

Bistveno se je naša prehrana spremenila po letu 1925. Takrat so bili v Poljanah prvi gospodinjski tečajji, ki se jih je udeležilo veliko deklet in žena iz vse doline. Samo iz Vinharjev se jih je udeležilo šest deklet, skoraj od vsake hiše po ena, kjer je bila le katera dosti stara. Takrat so začeli gojiti po zeljnikih in vrtovih tudi več vrst zelenjave in drugega sočivja. Spominjam se, ko smo prvič jedli kumare in paradiznik. Vse nam je bilo tuje. Seveda so mlade hčerke prišle včasih tudi v spor s stari materi; škoda je bilo razmetavati za kako pecivo ali dati smetano v jed. Ali ne bi bil prav tako dober pinjenec? je rekla mati. Sicer pa so jim tudi v šoli povedali, da je za sladkarije, ki so se jih učile delati, dovolj, da jih znajo, doma pa tega ni treba pripravljati. Pa ni bilo treba dosti braniti, saj kmečki želelec ni prenesel torte. Taka hrana je za postopače, so menili stari,

kmet pa mora imeti krepko in zdravo domačo hrano.

Vendar so se tudi domače jedi po teh tečajih kuhale na bolj zdrav način in tudi več surovega se je začelo jesti. Le zaradi tradicije smo pozimi imeli še večkrat za večerjo krompir v oblicah (v komašnah). Jemali smo ga iz skupne sklede, vsak je imel pred seboj na mizi svoj kupček soli, kamor smo ga pomakali.

Krompirjevi kisli krlhji nam vodi, zabeljeni s prežganjem, so se pozneje spremenili v krompirjevo juho z raznimi dišavami in peteršiljem. Tudi iz fižola smo začeli delati juho; to je bilo boljše in lažje prebavljivo.

Takrat smo začeli z zanimanjem prebirati razne recepte po kuharskih knjigah in časopisih. Napredek je bil očiten v vseh družinah. Nespremenjene pa so ostale naše glavne jedi, kot so ajdovi in pšenični žganci, zelje in ješprenj, pa kislja repa, sladka repa in kaša, pa seveda vseh vrst kuhani štruklji itd. Ena najboljših jedi v zimskem času je vroča ocirkovca, ki smo jo imeli opoldne ob zelju in tudi popoldne za malico; počakala je na topli peči pod vlažno hlebnico (krušnim prtom). Tudi kaša je imela svoj prostor na peči, da so jo imeli otroci, ko so prišli iz šole. Zelje in ješprenj sta počakala v peči ali pozneje v štedilnikovi pe-

čici (kahli). To je bila posebno dobra malica v hladnih dneh, ko smo zvečer prišli iz gozda, posebno še, če je v ješprenj stopil prašič, kot so radi rekli, se pravi, če je bil v njem svinjski parkelj. (Naj za šalo pripomnim, da pri nas na Poljanskem prašiči nimajo krempljev, kot v Mostah pri Komendi, ampak — kolikor pomnim — so naši pujski imeli vselej le parklje!) Kdor zvečer še ni jedel dopolodne kuhane zelja in ješprenja, tisti sploh ne more vedeti, kaj je res dobro. Mogoče, da taka jed ni imela dosti vitaminov, vendar včasih niti nismo vedeli, da so na svetu vitamini. Včasih so celo trdili, da je prav kislo zelje vzrok, da je na kmetih veliko otrok. Niso vedeli točno, zakaj tako, vedeli pa so, da je zelje za zdravilo.

Marija Frlic
(Prihodnjič naprej)

MARTA
odgovarja

Matilda H. iz Hrastja — Za god sem dobila kos diolen lofta. Vzorec prilagam. Iz blaga zelene barve bi rada imela polobleko, da bi spodaj nosila bluze in puloverje. Rjavo blago pa bi uporabila

za obleko z dolgimi rokavi. Lepo prosim, če mi svetujete kroj in kaj pristaja moji postavi. — Visoka sem 155 cm in 88 kg teška.

Marta — O oblačenju za močnejše je bilo v tej rubriki že veliko napisanega. Če redno berete naš kotichek, ste gotovo našli tudi kaj zase. Le na kratko: nosite obleke in krila normalne dolžine. Obleke ne smejo biti tesne, barve ne presvetle.

Levi model za vas ima dolge rokave, normalen okrogel izrez ob vratu. Zapenja se zadaj. Obleko krase šivi. Drugi model — polobleka ima globok okrogel izrez in dva žepka z drobnimi gumbi.

Sonce odkriva negotovost

Poleti, ko pač ne nosimo nobenih pokrival, razen slamenikov ob morju, morajo biti lasje vedno urejeni, negovani in čisti. Na nego las tako radi pozabljamo, preplah razžene, ko se pojavijo razcepljene konice, prhljaj ter presuhi ali premastni lasje. Posledice pa je veliko težje odpravljati. Vsak večer je treba iz las skrtati prah, ki se je na njih nabral preko dneva. Krtiča naj ne bo plastična, pač pa s pravimi živalskimi dlakami. Natopirane lase je treba vsak dan razčesati, vendar previdno, da las ne potrgamo. Krtičenje tudi blagodejno vpliva na počutje in je priporočljivo pred spanjem. Če se suhi lasje na konceh cepijo, jim enkrat na teden privoščite kopel iz olivnega olja. Glavo ovijte z brisačo, da ne zamažete posteljnine, lase pa umijte šele naslednji dan. Včasih so priporočali za lase deževnico, zadnje čase pa frizerski strokovnjaki ce-

nijo mineralno vodo, s katero splaknemo lase po umivanju.

Pred odhodom na počitnice bi bili radi videti negovani, saj poleti in predvsem na počitnicah odkrijemo dobršen del telesa soncu in pa radovednim očem. Pri tem pa kaj radi pozabljamo na del telesa, ki ga nosimo vsak dan vsem na ogled in ki pove vse o naši negovanosti — to so roke. Tudi če niso nohti najlepše oblike, je roka vendarle lepa, če so nohti negovani, skrbno pristrženi, nenaomljeni, z negovano kožico. Če se lomijo, jih je treba pogosto drgniti z glicerinsko kremo z dodatkom limoninega soka. Po vsakem umivanju rok, ki naj bo mimogrede temeljito s toplo vodo in milom, si z brisačo potisnimo kožico ob nohtih navzdol. Ščasoma bo prenekala rasti in nam je ne bo treba striči. Zvečer svojim rokam privoščite masažo z mastno kremo.

Kotichek za ljubitelje cvetja

Vrtna opravila v juliju (1)

Leto se je že nagnilo čez polovico, setev v vrtu je vedno manj, zato sedaj obiramo plodove svojega dela. Prično jemo in vkuhavamo jagode, češnje, maline, ribez in kosmulje. V vrtu je dovolj in preveč zelenjave, pa tudi cvetja. Vrt je sedaj v polnem razvoju, veselimo se bujnega cvetja vrtnic, trajnic, dehtičih lilij in lepe trate.

V juliju je najvažnejše rahljanje tal in uničevanje plevela ter tudi izdatno zalivanje vrta ob suši.

Najlepši je vrt, če ima negovano trato. Če nismo plevela še docela iztrebili, ponovno uporabimo sredstva za zatiranje plevela v trati. Trato kar najpogosteje kosimo in gnojimo ter zalivamo. Košnja je s sodobno kosilnico opravljena mimo grede in brez truda.

Trajnice nam bi zelo hvaležne za zadnjo dogojitev v tem letu. Sedaj uspešno razmnožujemo perunike ali jih nabavimo. Odcvetela socvetja trajnic sproti obrezujemo. Vrt tako vedno dobro izgleda, rože pa bogato cveto ali povitajo. Isto velja tudi za vrtnice. V juliju še zadnjič pognojimo z mešanim gnojilom, da bodo bogato cvetele. Kasnejše gnojenje ni priporočljivo, ker les do zime ne dozori dovolj in pozimi rade pozebejo.

PISE
INŽ. ANKA
BERNARD

Tovarna verig Lesce pri Bledu

razglašta prosta delovna mesta

2 galvanizerja

1 zidarja

1 avtomehanika

1 stroškovnega knjigovodja
ekonomska srednja šola

Pogoj za zgoraj navedena delovna mesta je 3 leta prakse.

10 delavcev

po možnosti z ocsluženo vojaščino

Podjetje ne razpolaga s stanovanji. Razglas velja do zasedbe delovnih mest. Prijave pošljite na naslov: Tovarna verig Lesce, Kadrovski oddelek, Lesce.

za poletne dni

- modne ženske, moške in otroške kopalke
- kozmetični preparati za sončenje in nego
- ženska, moška in otroška konfekcija in modni dodatki
- perilo po najnovejši modi
- obutev za plažo in izlete

Petrošniški kredit v blagovnici Mercator v Trzinu

Zdravnik
svetuje

Kronično vnetje dihal - kroničen bronhitis (1)

Ze samo ime pove, da gre za bolezen z dolgotrajnim potekom. Kronični bronhitis je bolezen, s katero se vedno pogosteje srečujemo. To je popolnoma razumljivo, če vemo, da se z razvojem urbanizacije razvijajo naša mesta, v katerih je vse več in več onesnaženega zraka. Količina onesnaženega zraka je največja v bližini tovarn, kjer imajo kot osnovno surovino snovi, ki povzročajo prah ali kemične dražljivce. Ko dosežejo te snovi določeno koncentracijo v zraku, dražijo dihalna pota in so pravzaprav eden od osnovnih dejavnikov, ki povzročajo razvoj kroničnega bronhitisa. Med najbolj škodljive dražljivce vsekakor sodi nikotin v cigaretah. Bolezen postaja v zadnjem času vse večji problem ne samo bolnika, ki jo težko prenaša, pač pa tudi za podjetja in ustanove, v katerih je vse polno tovrstnih bolnikov.

Zaradi kroničnega bronhitisa letno izgubimo stotisoč delovnih dni. Število teh bolnikov pa hitro narašča. Bolezen smo pred nekaj leti gledali še kot nepomembno, da ne bo povzročala večjih težav. Na žalost pa ni bilo tako.

Kroničen bronhitis moramo poznati, da se vsaj deloma lahko borimo proti njemu. Prvi znaki kroničnega bronhitisa se začno počasi in neopazno.

Eden od prvih znakov je ponavljajoči se suhi kašelj. Pozneje se mu pridruži sluzasti izmeček. Ta pojav pogosto opazujemo pri kadilcih. Splošno mnenje je, da kadilci kašljajo zaradi cigaret. (Vemo, da se v cigaretah poleg nikotina še razne smole, žveplo in drugo, ki dražljivo vplivajo na sluznice bronhijev in povzročajo kronična vnetja — v prvi fazi navidezno nenevarna. Bolnik ima zoprni občutek samo zaradi občasnega kašlja, zlasti zjutraj, dokler ne izkašlja večje ali manjše količine čvrste kepaste sluzi z drobnimi rjavimi pikami — drobci tobaka.

Dr. Gorazd Zavrnik

Iz daljne in bližnje preteklosti

Naklega in njegovih vasi

(3. nadaljevanje)

Še enega velikega moža, pomembnega za sloves slovenstva, nam je rodilo Naklo — doktorja Jerneja Legata, tržaško-koprškega škofa, zaslužnega narodnega delavca in dobrotnika ubogih.

DVA GORENJCA — ŠKOFA V TRSTU

Naključje je hotelo, da sta se na tržaškem škofovskem sedežu zvrstila kar dva Gorenjca: Matej Ravnikar (1776—1845) in Jernej Legat.

Našo današnjo misel bomo seveda usmerili na Naklana Legata. Rodil se je očetu Josipu — ki je bil po tedanji šegi hkrati mežnar, organist in vaški učitelj — in materi Neži, roj. Gogala, dne 16. avgusta 1807 v hiši, ki je nosila staro ime »Naklo št. 35«. To je bila manjša hiša v bližini slovitnega Oglarjevega vodnjaka sredi vasi ob cerkvi. — Gimnazijo je nadarjeni Jernej (kot se tod na Gorenjskem oblikuje ime Jernej) dovršil z odličnim uspehom. Leta 1826 se abiturient poda na Dunaj, da bi študiral na pravoznanstvo. A že po nekaj tednih se je fant vrnil in vstopil v goriško bogoslovje.

Verjetno je na ta njegov sklep vplivalo sorodstvo z goriškim nadškofom Josipom Wallandom, ki je bil polbrat Jernejeve matere Neže — torej fantov ujec.

Po dovršenih semeniških študijah se je Legat podal še na Dunaj, kjer je promoviral za doktorja bogoslovja. — Nato je bil nekaj časa profesor dogmatike v goriškem semenišču, kmalu pa je odločil ta posel in se posvetil službi kancelarja pri tržaškem škofu Mateju Ravnikarju. Tu je vztrajal kot škofijski tajnik in župnik ene od tržaških fara do leta 1844. Tedaj pa ga je dunajska cesarska vlada poslala v Benetke kot gubernijalnega svetnika (takrat so bile Benetke še avstrijske!).

Ze čez dve leti pa je bil dr. Jernej Legat imenovan za škofa tržaško-koprškega, torej naslednika Mateja Ravnikarja.

Zanimalo nas bo seveda, kakšen je bil škof Legat po človeški plati.

Dr. JERNEJ LEGAT

Ohranjene so nam spominske besede Legatovega prijatelja:

»Dr. Jernej Legat je bil moč srednje, v mladosti šibke, kasneje nekoliko obilnejše postave; po zunanosti je imponiral, pa tudi zaupanje vzbujal.

Okoli mu je bilo modro in živahno, prijazno in očetovski vabljivo, obraz inteligenten, vedenje častljivo in elegantno. — V družbi je bil prijazen, gostoljuben, prijatelj nedolžne šale. — Bil je neumoren v delu, bistroumen, posebno zmožen v peresu, nekoliko sangviničen, pa dobroščeren, oče ubogih, med katere je vse razdelil, kar ga je večkrat spravilo v denarne stiske, zelo zmeren v jedi in pijači.«

Škof Legat je bil zaveden Slovenec. Kot narodnjak je ukazal, da so duhovniki tudi v tržaških cerkvah slovensko pridigovali.

Dr. Jernej Legat

»Marsikatero grenko je moral okusiti od farizejskih Italijanov. — Trudil se je, da bi iztrebil iz Istre starobenečanske, zelo babjeverske navade. Ukazal je duhovnikom, naj uče ljudi v slovenskem jeziku moliti, ne žlobudrati v latinščini, ki je ljudstvo ne razume.«

Škof dr. Jernej Legat je umrl 12. februarja 1875 v Trstu, zadet od mrtvouda. Njegovo truplo so balzamirali in shranili v kripti tržaške kapucinske cerkve. Tako je sam želel, da ostane tudi mrtev sredi svojih vernikov.

Naklani, ponosni na svojega imenitnega rojaka, so se res izkazali. V zahvalo in spomin so poskrbeli za prelep doprni kip, ki ga je iz belega

kararskega marmorja izklesal kipar Franc Zajec. Kip je postavljen v kamnito nišo na levi strani glavnega oltarja v nakelski župni cerkvi.

Pod kipom je vzdana plošča z vklesanim besedilom, ki slavi velikega moža, ki je bil ne le škof tržaško-koprski, pač pa tudi papežev prestolni prisodnik, cesarski tajni svetnik, vitez železne krone in rimski grof.

PREŠERNOV GOSTITELJ

Narobe bi bilo, če bi med znamenite Naklance ne prišli tudi Blaža Blaznika, ki je služil celih 40 let tej fari in ljudem.

Rodil se je Blaznik v Selcih ob Sori dne 27. januarja 1786. Svojo dušno pastirsko službo je moč zvesto opravljati. — Toda nekak širši pomen si je Blaž Blaznik pridobil zaradi pisanja dnevnika od leta 1809 pa vse do leta 1861. V te male zvezke — vseh je 38 — je župnik zapisoval novice z najrazličnejših področij, celo o vremenu in o letinah. Zgodovinarja bodo zanimali njegovi zapisi o Francozih, nam pa bodo ljube vrstice, v katerih omenja Prešernove obiske v Naklem.

Dnevnik je Blaznik seveda pisal v nemščini — to je bilo tačas v navadi, saj si je tudi Prešeren dopisoval s Copom le v nemščini! V slovenskem prevodu se glasi prva beležka, ki omenja našega pesnika, takole:

»Dne 25. velikega travna 1847 je binkoštni torek, lepo in zelo gorko. Opoldne sem imel tele goste: kanonika Pavška, prefekta Rebiča, apel. svetnika Lušana, Gašperja Šokliča in Antona Vojsko. Torej nas je bilo z menoj vred šest sošolcev vkup. V družbi so še bili: gospa Lušanova, Avgust Lušan, sodnik Heinricher, njegova žena Emilija, roj. Lušanova, dekan kranjski Dagarin, okrajni sodnik Raab, župnik Kuralt, fizik Andrej Vojska, lokalist Zemlja, kaplan Poličar in moj kaplan. Z manjšo zakasnitvijo so prišli še okrajni komisar Pajk, dr. Prešeren in kranjski meščan Ivan Okorn. — Drugi so vsi odšli na domove še pred zvonjenjem Ave Marije, le moj kaplan, dr. Prešeren in Okorn so šli še v gostilno pri Težiču.«

Komentarja k odločitvi teh treh menda ni treba — bržčas se niso dobro počutili v pregosposki in zapeti družbi. Pa še nekaj je verjetno bilo: kljub vsej Blaznikovi gostoljubnosti je moče motilo, ker je bil župnik fanatičen abstinent, sam pravi: »Moja sreča je, da nikoli nisem bil ne vino- ne žganjepivec.«

Drugič najdemo beležko o Prešernu že čez pet dni. Tole je Blaznik zaupal svojemu dnevniku:

»Dne 30. velikega travna 1847 je bolj mižavo kakor lepo vreme, tudi malo dežja je padlo. Danes je nedelja svete Trojice. Opoldne so tu obedovali: apel. svetnik Lušan, okrajni komisar Pajk, dr. Prešeren in Pogačnik iz Tržiča. Popoldne so še prišli: gospa Pajkova s sinom, dekan Dagarin in njegov kaplan Kajetan Hueber.«

Se enkrat omenja Blaznikov dnevnik Prešerna:

»Popoldne, 9. rožnika 1847, sem se peljal z apel. svetnikom Lušanom v Kranj k doktorju Prešernu zaradi moje terjatve ob Frana pl. Frauendorfa zapuščini, a ganišva dobila doma.«

Tudi pesnikovo smrt najdemo zabeleženo v Blaznikovem dnevniku:

»Dne 8. svečana 1849 mrzlo in lepo. Danes je umrl v Kranju doktor Prešeren.«

»Dne 10. svečana lepo, nekoliko vetrovno. Gospod kaplan Matej Puhar se je peljal na pogreb gospoda doktorja Prešerna v Kranj in se opoldne že vrnil.«

SPOMINSKA PLOŠČA

Blaž Blaznik se je Naklanom gotovo priljubil. Po vnanjem je bil mož bolj neznaten, duha pa je bil izjemno živahnega. Po sporočilu je bil župnik majhne postave, nekoliko čokat in rdečih lic; živel je preprosto in zmerno. Hrupnih veselic ni maral, igre in lova ni ljubil, pač pa je bil zelo gostoljuben. Mnogo časa je posvetil svojemu dnevniku, vanj je zapisoval tudi zgodovinske podatke o naklanski fari.

Če še omenimo, da je bil Blaž Blaznik nekaj let tudi kranjski prodekan in škofijski svetnik, nam ostane le opozorilo na lepo ploščo z latinskimi napisom, vzdano na zunanji jugovzhodni strani cerkve v Naklem. Tu preberemo kratek opis življenjske poti zaslužnega župnika. Mrtaški zvon mu je zapel 27. julija 1862.

Črtomir Zorec

Še nikoli tako množično

V soboto, 17. julija, je bila v novem domu kulture v Senčurju slovesna akademija, na kateri so sodelovali pevci in recitatorji. S tem je bilo končano praznovanje 19. krajevne praznika Senčurja. Domačini so mi pripovedovali, da noben krajevni praznik doslej niso proslavili tako množično kakor letošnjega. To ni nič čudnega, saj so v okviru letošnjega praznika dobili Senčurjani nov kulturni dom, gasilci pa novo motorno brizgalno rosenbauer. Razen tega so bile pretekli teden še druge kulturne, športne in zabavne prireditve. Škoda, da je odpadla predstava slovenskega filma Ne joči, Peter. Organizatorji namreč niso mogli nikjer dobiti filma.

V petek, 16. julija, pa je bila v dvorani novega doma

tudi seja sveta krajevne skupnosti in vodstev ostalih družbenopolitičnih organizacij in društev. Predsednik sveta KS Pavle Draksler je orisal pomen praznovanja in ob tej priliki dejal, da so se 16. julija 1941. leta tudi senčurški komunisti odločili za obojeni boj proti okupatorju. Od takrat pa do konca vojne niso več odložili orožja. V NOB je izgubilo življenje 88 prebivalcev bivše senčurske občine.

Nato je predsednik komisije za olupšavo kraja izročil 15 vaščanom Senčurja in Srednje vasi priznanja in pohvale za trud pri urejanju hiš in njihove okolice. Poudaril je, da je imela komisija težko delo, ki ga je uspešno opravila. Dejal je tudi, da bi bilo priznanj in nagrad lahko še več, če bi se

nekateri vaščani še bolj potrudili. Upal je, da bo to prihodnje leto. Deset prebivalcev Senčurja in Srednje vasi je prejelo priznanja in 50 dinarjev nagrade, 5 pa pohvale. Priznanja in pohvale so prejeli: Franc Belehar, Ivan Rebernik, Jože Mubi, Franc Perdan, Pavel Žirovnik, Franc Ropret, Lojze Žirovnik, Jakob Prestor, Janez Maček, Andrej Potočnik, Peter Okorn, Janko Gašperin, Franc Kossem, Vinko Peternelj in Janko Urbanček.

Po podelitvi priznanj in pohval, so člani Svobode Senčur uprizorili odsko delo Partizanski miting. Stevilni gledalci, ki so skoraj napolnili dvorano novega Doma kulture, so posrečenim scenam na odru večkrat navdušeno zaploskali.

J. Kešnjek

Kopališča na Gorenjskem

Kadar živo srebro v termometru leze proti tridesetim stopinjam, tedaj se iz mest navadno razliva reke motoriziranih, ki beže v naravo, k vodi na sveži zrak in v senco. Začetek letošnjega poletja res ni bil tak, kot bi si želeli. Zato so bile proti koncu tedna kolone vozil usmerjene večinoma proti morju, da bi tam ujeli malo sonca. Prostori ob jezerih in rekah ter mestna kopališča so bila še prazna, le redki najbolj vroči so si upali v koledarskem začetku poletja močiti noge v jezerih. Zato so bila tudi kopališča na Gorenjskem nenevadno dolgo zaprta, odpirati so jih začeli šele sredi junija ali pa šele v začetku julija. V vročih dneh pa seveda urejena kopališča niso edina zbirališča kopalcev, saj je nekaterim še ljubeše preživeti dan v neurejenem prostoru ob vodi, če lahko tako imenujemo naravno okolje jezera ali reke.

Kje so kopališča? Skoraj vsako večje mesto na Gorenjskem ima kopališče: Kranj, Trzič, Radovljica, Jesenice, Bled.

KRANJ

Kranjsko letno kopališče je odprto od začetka julija. Temperatura vode je 23 stopinj, (prejšnji teden), odprto pa je od devete do devetnajste ure. Odrasli plačajo 3 dinarje vstopnine, dijaki 2 din, otroci 1 din. Kabina velja velika 3 din, mala pa 2 din. Mesečnih vstopnic ni. Kopalci si gase žejo v kopališkem bifeju. Tik kopališča je športni stadion z igriščem

za tenis (ura igranja je 8 din) in odbojko. Igra na mini golfu velja 2,5 din.

TRZIČ

Trziško kopališče je tik pod Ljubeljsko cesto. Morda bi bilo prav, če bi ob odcepju za Trzič postavili tablo, ki bi vsem nevednežem pojasnila, da se le 50 metrov od ceste lahko okopajo v 34 metrov dolgim in 14 metrov širokem bazenu. Poseben bazen je tudi za otroke. Vstopnina za odrasle je 2 din, dijaki in otroci plačajo 1 din. Kabina velja 3 din, omarica pa 1 din. Mesečna vstopnica velja 25 din za odrasle, za dijake 18 in za otroke 10 din. Na kopališču je bife, športa željni pa lahko igrajo namizni tenis na dveh mizah. Tik nad kopališčem je restavracija Deteljica.

RADOVLJICA

Tablo, ki opozarja izletnike na kopališče v Radovljici, trenutno obnavljajo, vendar pa bo že v tem tednu nared in na svojem mestu — kilometer pred Radovljico iz kranjske in kilometer iz jese-

Več smučišč za tekmo- vanja in rekreacijo

Na nedavnem sestanku Turističnega društva Kranjska gora in predstavnikov tistih podjetij in delovnih organizacij, ki v Kranjski gori gradijo in bodo gradili nove hotele in druge turistične objekte, so govorili predvsem o potrebnih gradnji novih smučišč tako za tekmovanja in rekreacijo turistov. Predstavniki Turističnega društva so predlagali naj bi začeli s širšo akcijo zbiranja sredstev

za žičnice in urejanje smučarskih prog. Predstavniki so se s predlogom Turističnega društva strinjali in poudarili, da ob navali turistov postaja Kranjska gora že pretresna, žičnic in prog primanjkuje. Nove hotelske zmogljivosti in več turistov bo terjalo tudi gradnjo novih smučišč, zato so pozdravili in sprejeli pravočasno zamisel Turističnega društva in akcijo podprli.

D. S.

Železarji na Triglavu

Nedavnega drugega množičnega pohoda železarjev vseh slovenskih železarn na Triglav, ki ga je organizirala Železarna Jesenice in planinska društva, se je udeležilo rekordno število ljudi. Na vrhu Triglava se je zbralo okoli 420 železarjev, ki so pohvalili dobro organizacijo pohoda, se med seboj spoznavali in se nasploh nadvse prijetno počutili.

D. S.

Zelo obiskan Ratitovec

Vsako nedeljo pa tudi med tednom obiše 1668 m visoki Ratitovec veliko število planincev. Najbolj primeren dostop do njega je s Češnjice, kjer se odcepi makadamska cesta do vasi Prtovč, od koder pa je še dobro uro hoda do vrha. Že v vasi Prtovč je majhna gostilna, kjer vam prijazni domačini kaj radi postrežejo z jestvinami in pijačami. Prav tako pa je tudi na vrhu dobro oskrbovana koča, kjer vam ravno tako postrežejo tudi z mlekom, saj je Ratitovec zelo primeren za planšarijo in je tudi dobro razvita. Poznan pa ni samo po svoji dostopni legi in lepem razgledu, ampak predvsem po alpski flori. Saj tukaj rastejo najbolj znane rože kot so encijan, planinke, rododendrum, zlato jabolko in črne murke. Seveda pa jih ni dovoljeno trgati, saj so le-te vse zaščitene. Je pa tudi kontrola gorskih stražarjev, ki pazi, da ljudje ne trgajo cvetja. Posebno poostrena pa bo kontrola 25. tega meseca, ko je na Ratitovcu semenj in takrat pričakujejo velik obisk planincev, obenem pa jih naprošajo, naj ne trgajo gorskega cvetja, saj le-to v naravi predstavlja pravi pomen.

J. Starman

Najmodernejši jeseniški lokal

V četrtek, 15. julija, so na Plavzu na Jesenicah odprli moderno restavracijo poleg bifeja Majolika. V restavraciji s kuhinjo je prostora za 80 sedežev. Poleg restavracije so prav tako lepo urejeni parkirni prostori. Jeseni pa

bodo v kletnih prostorih odprli še disco klub.

Restavracijo, ki je po opremitvi najmodernejša na Jesenicah, je odprlo hotelsko podjetje Pošta Jesenice. Opremit jo je domačin Miran Lakota, imenovali pa so jo Pikova dama.

D. S.

25 LET LOVSKE DRUŽINE KRANJSKA GORA: Prejšnjo nedeljo so v Kranjski gori praznovali 25-letnico ustanovitve lovske družine v tem kraju. Svečanost se je pričela dopoldne, ko so ob navzočnosti številnih domačinov in gostov razvili društveni prapor. Zbrane je najprej pozdravil starešina društva Andrej Tarman, za njim so imeli pozdravni govor Miloš Kelih, ki je govoril o pomenu lovstva na Gorenjskem, general polkovnik Rado Pehaček, predsednik republiške lovske zveze in Tone Svetina, pisatelj in lovec. Kot predstavnik SOB Jesenice je slovesnosti prisostvoval tudi predsednik Franc Zvan. Na slovesnosti je nastopil moški zbor, ki je pod vodstvom zborovodje Marjana Vodopivca iz Ljubljane zapel več narodnih pesmi. Nato so v osnovni šoli odprli razstavo lovskega društva. Na sliki: častni predsednik gorenjske lovske zveze Miloš Kelih razvija prapor. — Foto: B. Blenkuš

V nedeljo so gasilci prostovoljnega gasilskega društva Selca preizkusili novo motorno gasilsko brizgalno. Ob 13. uri so imeli mokro gasilsko vajo skupaj z več gasilskimi društvi Selške doline. V kulturnem programu je nastopal mešani pevski zbor iz Selc pod vodstvom Lojzeta Šmida. — Denar za novo gasilsko brizgalno so zbrali prebivalci Selc, nekaj so prispevale delovne organizacije, nekaj pa občinska gasilska zveza. Sedaj bodo začeli zbirati denar za gasilski avto. Upajo, da ga bodo drugo leto že lahko kupili. (lb) — Foto: F. Perdan

RADIO

V sobotni številki smo objavili radijski in televizijski spored do sobote, 24. julija

S 24. JULIJA

4.30 Dobro jutro — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Z ansambлом Fantje treh dolin — 9.50 Zavarovalnica Sava radijskim poslušalcem — 10.15 Pri vas doma — 12.10 Odmevi z našega juga — 12.30 Kmetijski na sveti — 12.40 Po domače z godci in pevci — 13.30 Priporočajo vam — 14.10 Igrajo veliki zabavni orkestri — 14.30 Poje sopranistka Božena Ruk-Fočić — 15.40 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 16.00 Vrtljak — 16.40 Dobimo se ob isti uri — 17.10 Gremo v kino — 17.50 Godala v ritmu — 18.15 Simfonični deli francoskih skladateljev v domači izvedbi — 18.45 S knjižnega trga — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Minute z ansambлом Lojzeta Slaka — 20.00 Večer z napovedovalko Bojano Avsenik — vmes ob 20.30 Zabavna radijska igra — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden

Drugi program

13.05 Paleta zabavnih zvočkov — 14.05 Glasbeni variete — 16.05 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe 16.40 Sobotni mozaik — 17.35 Mozaik melodij in ritmov — 18.40 Igrajo majhni ansambli — 19.00 Pet minut humorja — 19.05 Ob popevkah in plesnih melodijah — 20.05 Svet in mi — 20.20 Operni koncert — 21.40 Trenutki s slovenskimi klarinetisti — 22.15 Okno v svet — 22.30 Po glasbenem arhivu RTV Ljubljana — 23.55 Iz slovenske poezije

N 25. JULIJA

4.30 Dobro jutro — 8.05 Veseli tobogan — 9.05 Srečanje v studiu 14 — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela iz Hrvaške — 10.45 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Slovenske narodne pesmi v raznih izvedbah — 14.30 Humoreska tega tedna — 14.50 Klavir v ritmu — 15.05 Igramo za prijetno razvedrilo — 16.00 Radijska igra — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00

V nedeljo zvečer — 22.20 Plesna glasba — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz za vse

Drugi program

9.35 Iz domače zakladnice zabavne glasbe — 10.00 Nedeljski sprehodi — 11.35 Svetovna reportaža — 11.55 Opoldanski koncert lahke glasbe — 13.05 Paleta zabavnih zvočkov — 14.00 Operetne melodije — 14.35 Radi ste jih poslušali — 15.00 Izletniški kažipot — 15.15 Glasbeni variete — 16.35 Popevke slovenskih avtorjev — 17.00 Ples ob petih — 18.00 Za vsakogar nekaj — 19.00 Naši kraji in ljudje — 19.15 Z velikimi zabavnimi orkestri — 19.40 Od popevke do popevke — 20.05 Športni dogodki dneva — 20.15 Wagner: Rensko zlato — odlomki — 20.50 Večerna nedeljska reportaža — 21.00 Nedeljski divertimento — 21.40 Dunajski slavnostni tedni 1971 — 23.55 Iz slovenske poezije

P 26. JULIJA

4.30 Dobro jutro — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Pesmice za najmlajše — 9.30 Z orkestrom Caravelli — 10.15 Pri vas doma — 12.10 Copland: Rodeo — štiri plesne epizode — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Vedri zvoki s pihalnimi orkestri — 13.30 Priporočajo vam — 14.10 Lepe melodije — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Poje zbor Slavček iz Trbovelj — 16.00 Vrtljak — 16.40 Z orkestrom Mantovani — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.15 Signali — 18.35 Godala v ritmu — 18.45 Kulturni globus — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Minute z ansambлом Maksa Kumra — 20.00 Puccini: odlomki iz opere Manon Lescaut — 20.55 Slovenska lahka orkestralna glasba — 21.30 Pol ure z Atijem Sossom — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 S popevkami po svetu

Drugi program

13.05 Paleta zabavnih zvočkov — 14.05 Glasbeni variete — 16.05 Naš podlistek — 16.20 Z orkestrom Camarata — 16.40 Popevke na tekočem traku — 17.35 Mozaik melodij in ritmov — 18.40 Priljubljene slovenske popevke — 19.00 Kulturni mozaik — 19.05 Igramo za vas — 20.05 Odmevi z baletnih odrov — 20.40 Beethovnova komorna glasba — 21.40 Iz repertoarja komornega zbora RTV Ljubljana — 22.15 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 23.55 Händel: Samson — prvo dejanje oratorija — 23.55 Iz slovenske poezije

T 27. JULIJA

4.30 Dobro jutro — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.20 S pevcema

Arsenom Dedićem in Eldo Viler — 9.40 Počitniški pozdravi — 10.15 Pri vas doma — 12.10 Zajc: dva odlomka iz opere Nikola Šubić Zrinski — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Vedri zvoki z ansambлом Borisa Franka — 13.30 Priporočajo vam — 14.10 18 tednov — 18 oktetov — 14.40 Na poti s kitaro — 15.40 Majhen recital altistke Marije Bitenc-Samčeve — 16.00 Vrtljak — 16.40 Z orkestrom Morton Gould — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V terek nasvidenje — 18.45 Kitara v ritmu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Minute z ansambлом Toneta Kmetca — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra — 21.36 Majhen koncert lahke glasbe — 22.15 Listi iz klavirskih albumov Oliviera Messiaena — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe

Drugi program

13.05 Paleta zabavnih zvočkov — 14.05 Glasbeni variete — 16.05 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 16.40 Melodije za vsakogar — 17.35 Mozaik melodij in ritmov — 18.40 Z londonskim festivalnim orkestrom — 19.00 Pet minut humorja — 19.05 Melodije po pošti — 20.05 Minute za Mozarta — 21.10 Francoska orgelska glasba Bachovih dni — 21.40 Z jugoslovanskih festivalov jazza — 22.25 Večeri pri slovenskih skladateljih — 23.55 Iz slovenske poezije

KINO

Kranj CENTER

21. julija amer. barv. film ZELENA NEVARNOST ob 16., 18. in 20. uri, premiera italij. barv. filma DEKLE S PISTOLO ob 22. uri

22. julija amer. barv. film ZELENA NEVARNOST ob 15. in 17. uri, italij. barv. film DEKLE S PISTOLO ob 19. uri, premiera amer. barv. filma PANCHITO IZ ACAPULKA ob 21. uri

23. julija amer. barv. CS film OBESITE GA BREZ USMILJENJA ob 16., 18. in 20. uri

24. julija amer. barv. CS film OBESITE GA BREZ USMILJENJA ob 16. in 20. uri, italij. barv. film DEKLE S PISTOLO ob 18. uri, premiera franc. barv. filma ZADNJI NASLOV ob 22. uri

25. julija amer. barv. film ZELENA NEVARNOST ob 10. uri, amer. barv. CS film OBESITE GA BREZ USMILJENJA ob 15. in 17. uri, italij. barv. film DEKLE S PISTOLO ob 19. uri, premiera amer. barv. filma ONI, KI ZAUDARJAJO PO ZNOJU IN SMRTI ob 21. uri

26. julija franc. barv. film ZADNJI NASLOV ob 16., 18. in 20. uri

27. julija franc. barv. film ZADNJI NASLOV ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORZIC

21. julija italij.-španski barv. CS film ZLATI METEK ob 18. in 20. uri

22. julija amer. barv. CS film HOMBRE ob 14. in 18. uri, amer. barv. film SERIF V NEW YORKU ob 16. in 20. uri

23. julija amer. barv. film ZELENA NEVARNOST ob 18. in 20. uri

24. julija amer. barv. film ZELENA NEVARNOST ob 16. uri, franc. barv. film OPOJNI VONJ DENARJA ob 18. uri, italij. barv. film DEKLE S PISTOLO ob 20. uri

25. julija italij. barv. film DEKLE S PISTOLO ob 14. in 16. uri, amer. barv. film ZELENA NEVARNOST ob 18. uri, amer. barv. CS film OBESITE GA BREZ USMILJENJA ob 20. uri

26. julija amer. barv. CS film OBESITE GA BREZ USMILJENJA ob 18. uri, amer. barv. film ZELENA NEVARNOST ob 20. uri

27. julija angl. barv. CS film QUILLERJEVO POROČILO ob 18. in 20. uri

Tržič

21. julija amer. barv. CS film HOMBRE ob 18. in 20. uri, premiera amer. barv. CS filma MOZ Z IMENOM KONJ ob 22. uri

22. julija amer. barv. CS film MOZ Z IMENOM KONJ ob 15., 17. in 19. uri

24. julija premiera mehiš. barv. filma DIVJE SRCE ob 18. in 20. uri

25. julija mehiški barv. film DIVJE SRCE ob 15. in 19. uri, amer. barv. CS film MOZ Z IMENOM KONJ ob 17. uri

Kamnik DOM

22. julija amer. barv. CS film WILLIE BOY ob 15., 17. in 19. uri

23. julija amer. barv. CS film WILLIE BOY ob 18. in 20. uri

24. julija amer. barv. CS film VRNITEV REVOLVERA-SEV ob 18. in 20. uri

25. julija amer. barv. CS film WILLIE BOY ob 15. uri

Krvavec

25. julija amer. barv. CS film VRNITEV REVOLVERA-SEV ob 17. uri

Radovljica

21. julija nemško-francoski barv. film VITEZ BURIDAN ob 18. uri, angl. barv. film SVETNIK PROTI MAFIJI ob 20. uri

22. julija amer. barv. film JOHN IN MARY ob 18. uri, amer. barv. film CRNI SERIF ob 20. uri

23. julija amer. barv. film CRNI SERIF ob 18. uri, nemško-franc. barv. film VITEZ BURIDAN ob 20. uri

25. julija angl. barv. film SVETNIK PROTI MAFIJI ob 16. uri, nemško-franc. barv. film VITEZ BURIDAN ob 18. uri, amer. barv. film JOHN IN MARY ob 20. uri

27. julija amer. barv. film DOBRI IN SLABI FANTJE ob 20. uri

Jesenice RADIO

21. julija amer. barv. film

UBLJ VSE, VRNI SE SAM

22. julija italij. barv. film SVET BREZ SONCA

23. julija amer. barv. film POJEM PESEM DOMENIQUE

24. julija amer.-italij. barv. CS film DOLINA SMRTI

25. julija amer.-italij. barv. CS film DOLINA SMRTI

26. julija nemški film ČAROVNIKOVA OBRACUN

27. julija amer. barv. film BULIT

Jesenice PLAVZ

21. julija italij. barv. film SVET BREZ SONCA

22. julija slov. barv. film MASKARADA

23. julija italij.-bolg. barv. CS film UPORNIKOVA LJUBICA

24. julija amer. barv. film BULIT

25. julija amer. barv. film BULIT

26. julija amer.-italij. barv. CS film DOLINA SMRTI

27. julija amer.-italij. barv. CS film DOLINA SMRTI

Dovje Mojstrana

21. julija amer. barv. film LADJA FANTOM

23. julija slov. barv. film MASKARADA

24. julija italij.-bolg. barv. CS film UPORNIKOVA LJUBICA

25. julija amer. barv. film UBIJ VSE, VRNI SE SAM

27. julija slov. barv. film MASKARADA

Javornik DELAVSKI DOM

21. julija italij.-bolg. CS film UPORNIKOVA LJUBICA

24. julija amer. barv. film UBIJ VSE, VRNI SE SAM

25. julija amer. barv. film LADJA FANTOM, slov. barv. film MASKARADA

Škofja Loka SORA

21. julija angl. barv. film DIRKA S ČASOM ob 18. in 20. uri

22. julija italij. barv. film KAKO, KDAJ IN S KOM ob 20. uri

23. julija italij. barv. film KAKO, KDAJ IN S KOM ob 18. in 20. uri

24. julija franc. barv. film LABIRINT ZLOČINA ob 18. in 20. uri

25. julija amer. barv. film DESPERADOSI ob 17. in 20. uri

26. julija franc. barv. film LABIRINT ZLOČINA ob 19. uri

27. julija franc. barv. film ŽENE ob 20. uri

Zelezniki OBZORJE

22. julija franc. barv. film LABIRINT ZLOČINA ob 20. uri

23. julija amer. barv. film DESPERADOSI ob 20. uri

24. julija italij. barv. film KAKO, KDAJ IN S KOM ob 20. uri

25. julija angl. barv. film DIRKA S ČASOM ob 17. in 20. uri

kumentarna oddaja (RTV Beograd), 20.00 TV dnevnik (RTV Zagreb), 20.30 Spored italijanske TV

25. JULIJA

8.55 Madžarski TV pregled (RTV Beograd), 9.30 Pisano domače (RTV Ljubljana), 10.00 Kmetijska oddaja (RTV Zagreb), 10.45 Mozaik, 10.50 Otroška matineja, 11.40 Me-stece Peyton — serijski film (RTV Ljubljana), 15.00 Proslava 50-letnice atletske zveze Jugoslavije, 15.30 Državno prvenstvo v atletiki (RTV Zagreb), 16.00 Državno prvenstvo v atletiki in plavanje Jugoslavije: Velika Britanija (RTV Zagreb, Ljubljana), 18.30 Balada o črnem zlatu — amer. film, 19.55 Cikcak, 20.00 TV dnevnik, 20.30 3-2-1 (RTV Ljubljana), 20.35 Omiš 71 — prenos festivala dalmatinskih pesmi (RTV Zagreb), 21.35 Svet otokov in atolov, 22.00 Maščevalci — serijski film, 22.50 Poročila (RTV Ljubljana) — **Drugi spored:** 18.00 Kronika, 18.15 Otroški spored (RTV Zagreb), 19.20 Do-

24. JULIJA

16.30 Atletsko prvenstvo Jugoslavije — prenos (RTV Zagreb, Ljubljana), 18.00 Obzornik, 18.15 Po domače z ansamblom Borisa Terglava, 18.40 Bratovščina Sinjega galeba — II. del, 19.10 Zlepljene basni, 19.25 Mozaik, 19.30 TV kažipot, 19.50 Cikcak, 20.00 TV dnevnik, 20.25 3-2-1 (RTV Ljubljana), 20.35 Omiš 71 — prenos festivala dalmatinskih pesmi (RTV Zagreb), 21.35 Svet otokov in atolov, 22.00 Maščevalci — serijski film, 22.50 Poročila (RTV Ljubljana) — **Drugi spored:** 18.00 Kronika, 18.15 Otroški spored (RTV Zagreb), 19.20 Do-

SENTA

skladišče Kranj,
Tavčarjeva 31.
tel. 22-053

Kombinati, kmetijske za-
druge, posestva, kmeto-
valci!

Odkupujemo pšenico in
vse vrste žitaric po naj-
višjih dnevnih cenah.
Kmetovalcem plačamo v
gotovini pri prevzemu.

Prodajamo najkvalitet-
nejšo moko, krmilno mo-
ko, koruzo, pšenični zdrob
in koruzni zdrob.

Skladišče je odprto od 7.30
do 16. ure vsak dan tudi
v soboto.

26. JULIJA

17.15 Madžarski TV pregled (RTV Beograd), 17.40 Drej-ček in trije Marsovčki — I. del, 18.00 Izstrelitev Apolla XV, 18.20 Obzornik, 18.35 Srebrnica, 19.05 Mladi za mlade, 19.50 Cikcak, 20.00 TV dnevnik, 20.25 3-2-1, 20.35 Nürnberški epilog — drama TV Beograd, 22.55 Poročila (RTV Ljubljana) — **Drugi spored:** 18.15 Kronika (RTV Zagreb), 18.30 Znanost (RTV Beograd), 19.00 Propagandna oddaja (RTV Sarajevo), 19.05 Mladi za mlade, 19.50 TV prospekt, 20.00 TV dnevnik (RTV Zagreb), 20.30 Spored italijanske TV

27. JULIJA

16.45 Madžarski TV pregled (RTV Beograd), 18.30 Obzor-
nik, 18.45 Prijatelj Ben — se-
rijski film, 19.10 Srečanje v
studiju 14, 19.35 Cesta in mi,
19.50 Cikcak, 20.00 TV dnev-
nik, 20.25 3-2-1, 20.35 Enajst
veteranov — amer. film, 22.35
Malo za šalo, malo za res,
Poročila (RTV Ljubljana) —
Drugi spored: 18.15 Kronika
(RTV Zagreb), 18.30 Repor-
taža (RTV Sarajevo), 19.00
Narodna glasba (RTV Za-
greb), 19.20 TV pošta (RTV
Beograd), 19.50 TV prospekt,
20.00 TV dnevnik (RTV Za-
greb), 20.30 Spored italijan-
ske TV

Izdaja in tiska ČP »Go-
renjski tisk« Kranj, Ulica
Moše Pijade — Naslov
uredništva in uprave lista:
Kranj, Trg revolucije 1,
stavba občinske skupščine.
— Tek. račun pri SDK
v Kranju 515-1-135 — Te-
lefon: redakcija 21-835,
21-860; uprava lista, ma-
loglasna in naročniška
služba 22-152. — Naročni-
na: letna 32, polletna 16
din, cena za eno številko
50 para. Malj oglasi: be-
seda 1 din, naročniki imajo
10% popusta. Neplačanih
oglasov ne objavljamo.

TOVARNA KOVINSKIH
IZDELKOV IN LIVARNA

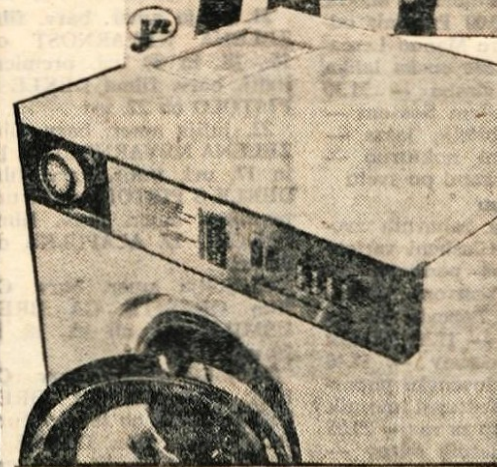
čestita vsem občanom in po-
slovnim sodelavcem za občin-
ski praznik

PROIZVAJA:

fitinge črne in pocinkane
ključavnice navadne in cilindrične
obešanke navadne in cilindrične
motorne mesoreznice, drobilke za orehe
vlitke iz temprane litine za avtomobilsko, strojno in
elektro industrijo

Cenjenim potrošnikom priporočamo naše izdelke.

POSTALI SMO VELIKI,
ker smo zadovoljili milijone potrošnikov

gorenje

**NOVI
PRALNI STROJ
PS 664 BIO S**

še večje zadovoljstvo
potrošnikov

**ENOSTAVEN, UDOBEN, AVTOMATSKI, ZA VSAK PROSTOR
14 PROGRAMOV, 4 TERMOSTATI, DVA NIVOJA VODE**

Pere programirano vse vrste perila, določa različne nivoje vode, temperature
in operacije glede na zahteve pranja. Avtomatsko biološko pranje in škrobljenje.
Je tih, varen, eleganten in pri delovanju nepremičen. Dimenzije ustrezajo ku-
hinjskim elementom.

NAJVEČ, KAR SI LAHKO ŽELI SODOBNA GOSPODINJA

FIAT ZASTOPSTVO

TRIESTE
TRST

zanetti&porfiri

PRODAJNI ODDELEK: nova in rabljena vozila, namenjena za izvoz v Jugoslavijo
Capo di Piazza št. 2, telefon 36-262

SERVISNA SLUŽBA: za generalna popravila motorjev fiat 600 D, 1100 in 1300
Via F. Severo št. 30, telefon 76-4287 in 76-4886

SLUŽBA ZA ZAMENJAVO IN NABAVO originalnih fiatovih nadomestnih delov (prevlek, preprog, prtljažnikov itd.)
Via Severo št. 30, telefon 76-4287 in 76-4286

ODDELEK ZA PRODAJO novih in rabljenih fiatovih vozil
Via Locchi št. 26/3, telefon 93-787

**PROJEKTIVNO
PODJETJE
KRANJ**

CESTA JLA 6/I
(nebotičnik)

IZDELUJE
NACRTE
ZA VSE
VRSTE
GRADENJ

JUGOBANKA

**10. oktobra žrebanje
1. kola
denarne loterije
v Jugobanki**

Lastniki dinarskih in deviznih hranilnih vlog vezanih nad 13 mesecev, dobe za vsakih 1000 dinarjev eno srečko.

Vse dobitke 1. kola loterije v Jugobanki, v skupni vrednosti 1,000.000 dinarjev, bomo izplačevali v gotovini.

Vabimo vas, da nas obiščite v naši banki, kjer vam bomo nudili podrobnejše informacije.

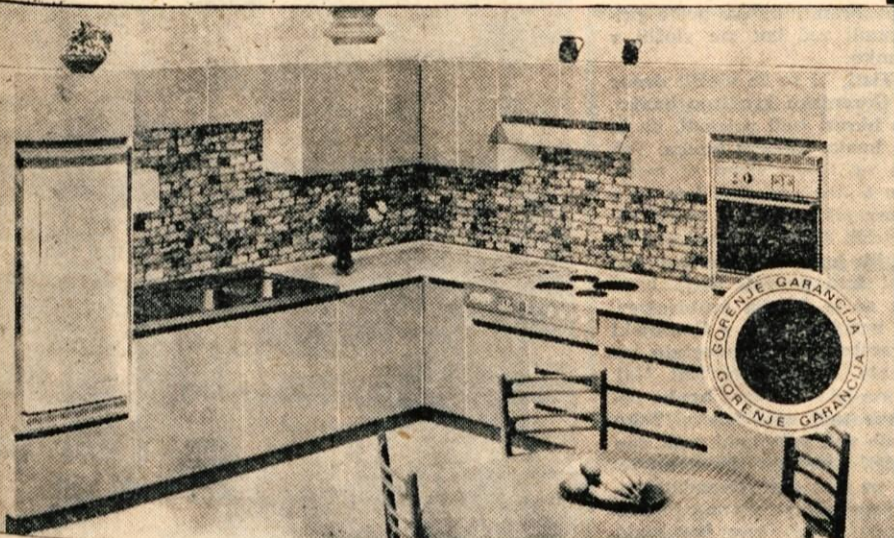
JUGOBANKA
Titova 32 in Celovška 106,
LJUBLJANA
Titov trg 7, CELJE

NOVO

V ŠIROKEM PROGRAMU

GORENJE

KUHINJA MNOGIH KOMBINACIJ - KUHINJA VAŠIH ŽELJ

SODOBNA KUHINJA JE SESTAVA

POHIŠTVA IN GOSPODINJSKIH APARATOV,

KI VAM POSTAVLJENI NA PRAVO MESTO
PRIHRANIJO VELIKO TRUDA IN ČASA

GORENJE PROIŽVAJA OBOJE

Delavski svet podjetja

Kranjske pekarne Kranj
razpisuje naslednja delovna mesta:

1. tehnični vodja
2. vodja splošnega sektorja

Poleg splošnih pogojev mora kandidat za delovni mesti pod tč. 1 in 2 ustrezati naslednjim pogojem: ustrežna višja šola in 3 leta prakse ali nedokončana višja šola in 6 let ustrezne prakse.

Za delo v tehnični službi zaposlimo takoj ali po dogovoru:

STROJNEGA IN GRADBENEGA INŽENIRJA
z 2-letno prakso.

Za gradbenega inženirja je zaželeno poznavanje predelave gline. Osební dohodki po dogovoru. Rok za prijavo je 15 dni od objave v časopisu.

PRODAM

Prodam ŠTEDILNIK Gorenje in otroško POSTELJICO z blazino. Berce, Zgornji Brnik 6

Prodam **novější** otroški SPORTNI VOZICEK za 200 din. Krožna 1a, Zlato polje 3612

Prodam SOTOR za štiri osebe in 150-litrski BOJLER za centralno kurjavo. Rupa 38, Kranj 3614

Prodam SEME rdeče detelje. Breg ob Savi 32 3615
Prodam dobro ohranjen GNOJNICNI SOD — 900 litrov — in motorno GNOJNICNO ČRPALKO. Voglje 88 3616

Prodam SEME rdeče detelje. Breg ob Savi 4 3617

Prodam BANKINE, PUNTE in DESKE. Lanz, Seljakova 11 3618

Prodam SEME rdeče detelje. Praprotna polica 22 3619

Prodam smrekove in borove DESKE 50. Naslov v oglasnem oddelku 3620

Prodam mlado SIAMSKO MACKO. Posavec 30, Podnart 3621

Prodam ZENSKO KOLO, ŠIVALNI STROJ mirna in FIKUS. Gorenjesavska cesta 25/I 3622

Prodam VOLA in BIKA za rejo. Brezje 53 3623

Prodam KRAVO s teletom, SEME rdeče detelje. Jezerska 43, Kranj 3624

Prodam 9 let starega KONJA, sposoben za vsa kmečka dela. Orehovlje 1 3625

Prodam kombinirano PEČ S TUSEM za kopalnico in PREVOZNO PEČ na butan plin. Naslov v oglasnem oddelku 3626

Prodam BETONSKO ZELEZO, novo italijansko rdečo STRESNO OPEKO in nov betonski MESALEC. Naslov v oglasnem oddelku 3627

Prodam 2 soda za NAMAKANJE SADJA, malo rabljeno vliito PEČ-plamen na drva. Radovljica, Ljubljanska 16 3628

Prodam 2 m² DESK 25 mm. Naslov v oglasnem oddelku 3629

Prodam stoječ VRTALNI STROJ. Britof 153 3630

Prodam rabljeno KREDENCO. Naslov v oglasnem oddelku 3631

Prodam ŠTEDILNIK gorenje na tri obroče na trdo gorivo. Nadižar Angela, Smedliška 14 3632

Prodam popolnoma nov ŠTEDILNIK na trdo gorivo (Gorenje) po nižji ceni. Kranj, Pot na Jošta 1 3633

Prodam nov 14-colski VOZ. Sidraž št. 2, Cerklje 3634

Prodam 760 kg BETON-SKEGA ZELEZA 10 mm po 5,50 din. Naslov v oglasnem oddelku 3635

Prodam priključek za PRIKOLICO za audi 60. Gornjesavska 43, Kranj 3636

Ugodno prodam BREZSUMNI VENTILATOR Ø 500 mm s 3000 m³/h — nov, kompleten, s 6-stopenjskim regulacijskim motorjem in stikalom. Naslov v oglasnem oddelku 3637

Poceni prodam JEKLENO PEČ, primerno za gretje v grobi delavnici s premogom. Naslov v oglasnem oddelku 3638

Prodam tržiški BEL PESEK za obrizg (špric) fasade v bližini Kranja. Naslov v oglasnem oddelku 3639

Ugodno prodam električni ŠTEDILNIK. Trubarjev trg 2, Kranj 3640

Prodam REPNO SEME. Vasca 8, Cerklje 3641

Prodam SEME rdeče detelje. Sp. Brnik 55 3642

Prodam SEME rdeče detelje. Lahovče 57, Cerklje 3643

Prodam lesen VIKEND 6×5 m, primeren za Gorenjsko. Informacije Mrgole Jože, Kranj, Kokrica, Dežmanova 1 3665

KUPIM

Kupim nujno OPEKO špičak. Vodnik Miro, Skokova 9, Kranj Stražišče 3644

Kupim 250-litrski bakren KOTEL, ki se da predelati za žganjekuho. Naslov v oglasnem oddelku 3645

Kupim rabljen HIDROFOR z enofaznim motorjem. Martin Dolinar, Voglje 50 3646

MOTORNA VOZILA

Poceni prodam ŠKODO 1000 MB, letnik 1966, po generalni. Telefon 23-000 3647

Prodam ZASTAVO 750, letnik 1966. Jamšek, Kranj, Titov trg 5 3648

Prodam FIAT 125 PZ. Britof 153, Kranj 3649

Karambolirano ZASTAVO 750 prodam. Ogljed v nedeljo dopoldan. Naslov v oglasnem oddelku 3650

Prodam malo rabljeno MOTORNO KOLO pony ekspres. Sp. Duplje 24 a 3651

Prodam OPEL OLIMPIJO v voznem stanju. Poizve se v trafiki Cerklje 3652

Prodam pony ekspres — TOMOS. Vrhovnik Stanko, Zasavska cesta 49/a, Kranj 3653

Prodam dobro ohranjen AVTO NSU 110. Zorman Franc, Moste 20, Žirovnica 3654

POSESTI

Prodam NJIVO 60 arov na Prebačevem. Ponudbe pod »CENA« 3658

Prodam zazidljivo PARCELO v Britofu z gradbenim dovoljenjem. Cebulj Anton, Vesce 13, Vodice 3659

ZAROSLITVE

Dam brezplačno hrano in stanovanje poštenemu dekletu, ki bi po službi pomagala v gospodinjstvu. Naslov v oglasnem oddelku 3660

Svet Krajevne skupnosti Kokrica išče grobarja za nedoločen čas. Ponudbe na naslov »Krajevna skupnost Kokrica« 3664

OSTALO

5. julija se je našlo črno rogovo KOLO, dobi se Jezerska c. 43, Kranj 3661

Tistemu, ki mi posodi 4000 din za dobo 6 mesecev, dam 20% obresti ali za uslugo naredim razna mizarska dela. Ponudbe pod »USLUGA« 3662

Oddam prazen prostor v Kranju 10×4, Krožna 1a, Zlato polje 3663

STANOVANJA

Sprejemem SOSTANOVALCA. Naslov v oglasnem oddelku 3655

Oddam opremljeno SOBO in KUHINJO. Naslov v oglasnem oddelku 3656

Iščem SOBO in KUHINJO v Kranju ali bližnji okolici. Gluhč Redžep, Kranj, Mla-karjeva 24 3657

Gorenjska kreditna banka obvešča:

Še je čas

Da, še vedno je čas, da se vključite med varčevalce in v veliko nagradno žrebanje Gorenjske kreditne banke, ki bo 18. avgusta v njeni poslovni enoti v Skofji Loki. Če se boste do 31. julija letos, torej do prihodnje sobote, vpisali med številne varčevalce Gorenjske kreditne banke in če boste do takrat vložili 2000 dinarjev in jih vezali za eno leto ali pa 1000 dinarjev in jih vezali za dve leti, vas bodo upoštevali pri žrebanju. In če boste imeli malo sreče, lahko dobite osebni avtomobil austin 1300 ali pa eno od drugih 99 denarnih nagrad. Pri žrebanju pa bodo upoštevali tudi tiste, ki bodo do 31. julija obnovili vezane hranilne vloge.

Se morda še spomnite, da je bilo zadnje takšno veliko žrebanje Gorenjske kreditne banke 17. februarja letos v Radovljici in da je takrat dobila osebni avtomobil austin 1300 Katarina Arh — Brolhova Katrea iz Tupalčev v kranjski občini. Brolhovi Katreci je nekdo rekel, da ga je polomila, ker je vložila denar v banko. »To bi ga polomila, če ga ne bi dala,« nam je takrat povedala. — Res bi ga

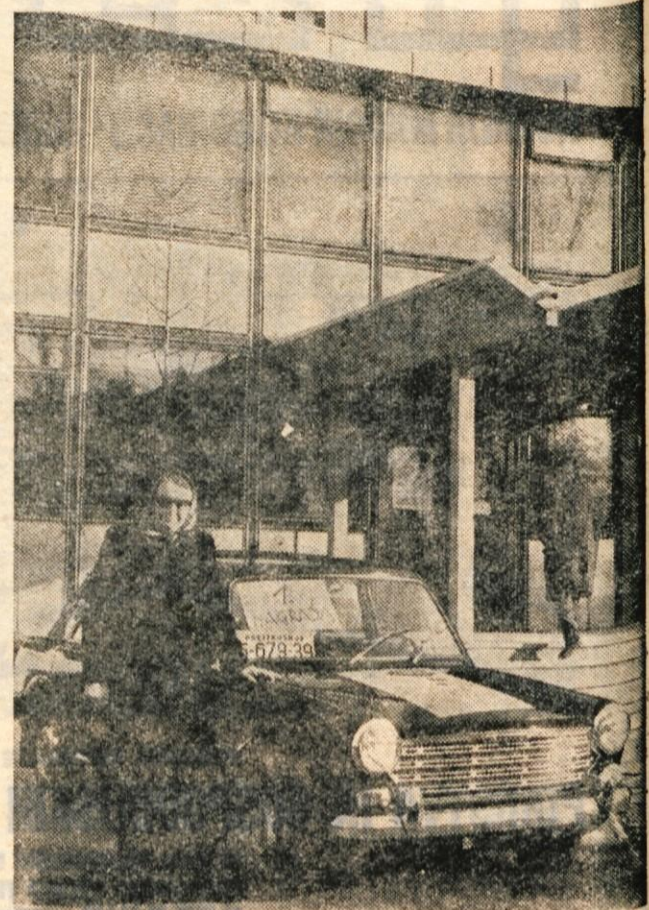
polomila, kajti tako prav gotovo ne bi imela oziroma dobila osebnega avtomobila. In če imate vi denar shranjen doma, ga po pravici povedano tudi malo lomite. Konec koncev je res, da mora imeti človek nekaj sreče pri žrebanju. Vendar, kje pa je zapisano, da se tokrat sreča ne bi nasmehnila prav vam. Če pa že sreče ne boste imeli, bo pa v banki shranjen denar prav gotovo bolj varen kot doma. Pa ne gre le za varnost. Če boste v Gorenjski kreditni banki hranili denar, se vam bo vloženi znesek bogato obrestoval, saj Gorenjska kreditna banka hranilne vloge in tudi devizne račune obrestuje po najvišjih obrestnih merah.

Saj poznate pregovor: Kdor »reskira« ta »proftira«. Naši predniki so imeli velikokrat prav in zakaj jih torej ne bi posnemali. In če boste vložili oziroma shranili denar v Gorenjsko kreditno banko oziroma v eno njenih poslovnih enot na Gorenjskem, ne boste prav nič »reskirali«, v vsakem primeru pa »proftirate«. Tudi če ne boste izžrebani, boste pa brez skrbi, da ste prihranke var-

no shranili in da boste prihranili več kot ste vložili v banko.

Tisti, ki so že vložili denar v Gorenjsko kreditno banko, so hkrati tudi priznali, da je ta banka njihova banka. Teh pa na Gorenjskem ni malo. Do konca minulega leta so v Gorenjski kreditni banki zabeležili 85.532 varčevalcev. Bil jih je za 16 odstotkov več kot leto poprej. Maja letos pa se je število prebivalcev, ki hranijo denar v Gorenjski kreditni banki, povečalo na 87.146. Posnemajte jih! Naj Gorenjska kreditna banka postane tudi vaša banka. Tako bodo vaši prihranki vsak dan večji, posredno korist od tega pa ima tudi gospodarstvo.

Torej? Kako ste se odločili? Se še niste? Prav, kar malo razmislite, saj ne gori voda. Toda nikar ne pozabite. 31. julij je prihodnja sobota. Do takrat pa bi bilo prav, da vložite prihranjeni denar v banko, kajti le tako se boste vključili med tiste varčevalce, izmed katerih bo Gorenjska kreditna banka 18. avgusta v Skofji Loki izžrebala 100 lepih nagrad, med katerimi je najvrednejša osebni avtomobil.

Na februarjem žrebanju Gorenjske kreditne banke je dobila osebni avtomobil austin 1300 Brolhova Katrea iz Tupalčev. Morda se bo 18. avgusta sreča nasmehnila vam?

nesreče

NA AVTOMOBILU POČILA GUMA

Na cesti prvega reda na Hrušici je v soboto, 17. julija, zjutraj počila zadnja guma na avtomobilu, ki ga je vozil Drago Dežman, začasno na delu v Zah. Nemčiji. Avtomobil je pri tem zaneslo v desno v betonski steber. Sopotnica Anica Dežman je bila v nesreči lažje ranjena. Skode na avtomobilu je za 10.000 din.

PRI SREČANJU ZAPELJAL S CESTE

Na cesti prvega reda med Belco in Gozdom je v soboto popoldne pri srečanju z avtobusom voznik osebnega avtomobila Fredi Serbec iz Ljubljane zapeljal na bankino in od tam v električni drog. Pri trčenju je bil lažje ranjen sopotnik Arni Serbec. Skode je za 15.500 din.

PREOSTRO ZAVIL V DESNO

Pri kampu Šobec se je v soboto zvečer pripetila prometna nezgoda nizozemskemu vozniku Imke Teerinku. Kakih 100 metrov pred kampom je voznik zavozil preveč v levo, zato je močno odvil v desno. Avtomobil je pri tem vrglo na desni bok in na streho. Voznik in dva otroka so bili v nezgodi lažje ranjeni, žena Maartje pa težje. Skode na avtomobilu je za 15.000 din.

NEZGODA V MILJAH

V vasi Milje na cesti med Kranjem in Jezerskim je v soboto, 17. julija, zvečer voznik motornega kolesa Libić Huscin iz Britofa zadel Franca Streleca iz Milj, ki je hodil cikcak po cesti. V nesreči sta bila oboje hujše ranjena. Franc Strelec je naslednji dan v bolnišnici umrl.

ZADEL PEŠCA NA BANKINI

Na cesti prvega reda v Naklem je v soboto zvečer voznik osebnega avtomobila Pavel Avguštin iz Naklega zapeljal v desno s cestišča in tam zadel Antona Zupana iz Tržiča, ki je hodil po bankini. Zupana so ranjenega prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Voznik ni počakal na kraju nesreče.

NEZGODA NA PREHODU ZA PEŠCE

Na Cesti maršala Tita na Jesenicah je v soboto popoldne voznik osebnega avtomobila Ivan Klokočevnik z Jesenic na prehodu za pešce kljub zaviranju zadel Johano Diler, staro 77 let, z Jesenic. Dilerjevo so lažje ranjeno prepeljali v jeseniško bolnišnico.

PRIPELJAL PO LEVI

V nedeljo, 18. julija, ob drugi uri zjutraj je na cesti prvega reda v Gozdu voznik osebnega avtomobila italijanske registracije Augusto Pipan pripeljal po levi strani in trčil v službeni avtomobil, ki ga je vozil Jaka Jeran iz Kranja. Skode na vozilih je za 4000 din.

USODNO PREHITEVANJE

Na cesti prvega reda na Meji je v nedeljo, 18. julija, popoldne voznik osebnega avtomobila Vladimir Gorički iz Ljubljane prehiteval osebni avtomobil, pri tem pa je zapeljal z dvema kolesoma s ceste. Avtomobil je začelo zanašati, prevrnil se je na streho in drsel kakih 110 metrov, nato pa obstal na kolesih. Sopotnica Alojzija Gorički je bila v nesreči hujše ranjena in so jo prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Skode na vozilu je za 8000 din.

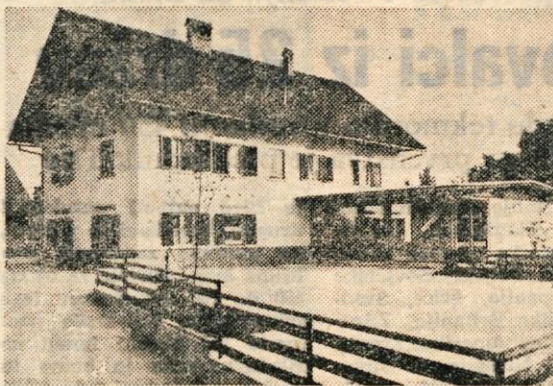
OTROK SKOČIL PRED AVTO

Na Cesti maršala Tita na Jesenicah je v nedeljo, 18. julija, popoldne voznik osebnega avtomobila Alojz Smrekar iz Ljubljane zadel 7-letnega Petra Lokarja, ki je nenadoma skočil pred vozilo. Kljub zaviranju, ga je avtomobil zbil po cesti. Zaradi hudih poškodb je deček v bolnišnici umrl.

AVTOMOBILA TRČILA

V Selu pri Zireh sta v nedeljo zvečer trčila pri hiši št. 24 voznica osebnega avtomobila Anka Tajnik iz Zirov in pa voznik Branko Bogataj iz Ledinske Krnice pri Idriji. Po trčenju je Bogatajev avtomobil zapeljal s ceste in obstal na stehi v reki Sori, drugi avtomobil pa je trčil v breg ob cesti. Sopotnici Antonija Bogataj in Nada Bogataj sta bili v nesreči hujše ranjeni in so ju prepeljali v jeseniško bolnišnico. Skode na vozilih je za 10.000 din.

L. M.

GOSTILNA BLAŽUN

Grašič Franc, Kranj
CESTA TALCEV 7 (KLANEC)

obvešča cenjene goste, da bo gostilna od torka 27. 7. dalje zopet redno poslovala.

Za obisk se priporoča GRASIČ FRANC

Živilska industrija Kamnik
čestita občanom za
občinski praznik Kamnika

Železniška nesreča

V ponedeljek, 19. julija, zjutraj je na kranjski železniški postaji med postankom brzega vlaka, ki vozi med Beogradom in Münchnom, izstopil turški državljani Bal Rzza. Na postaji je natočil vodo v tri steklenice. Ko se je vračal k vlaku, je ta že

potegnil. Bal se s tremi steklenicami ni mogel dobro prijeti za vlak, spodrsnilo mu je, tako da je padel pod kolesa. Vlak mu je odrezal desno nogo v gležnju. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

Nekateri prebivalci krajevne skupnosti Mavčiče so že dolgo želeli, da bi dobili nove telefonske priključke. Želja se jim je pred kratkim uresničila, saj so delavci PTT podjetja iz Kranja uredili 20 novih telefonskih priključkov, od tega samo na Podreči 7.

-jk

Zahvala

Ob prerani smrti naše ljube in nepozabne hčerke

Vesne Bizjak

Vsem, ki ste nam stali ob strani v težkih urah, sočustvovali z nami, ji darovali cvetje in jo spremili v tako velikem številu k večnemu počitku, iskrena hvala.

Žaljuči: mamica in očka, stara mama, stari oče, stric Elio z družino in ostalo sorodstvo

Kokrica, 17. 7. 1971

V globoki žalosti sporočamo, da nas je nepričakovano zapustil v 40. letu starosti naš ljubi mož, oče, sin, brat in stric

Franc Strelec

delavec

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 21. julija, ob 16. uri izpred hiše žalosti na pokopališču v Senčur.

Žaljuči: žena Ivanka, hčerka Slavka in Dušan, mama, sestre: Silva, Albina, Marica in Elica z družinami ter ostalo sorodstvo

II. svetovno mladinsko prvenstvo v veslanju na Bledu

Mladi tekmovalci iz 25 držav

Od 26. do 31. julija bo na Bledu tekmovalo v veslanju 450 mladincev — Pokrovitelj II. svetovnega prvenstva je predsednik Tito

Na zasedanju mednarodne veslaške federacije FISA predlanskim v Celovcu so funkcionarji sami ponudili, naj bo drugo prvenstvo FISA za mladince letos na Bledu. Do lani, ko je bilo prvo prvenstvo FISA za mladince v Joanini v Grčiji, se je to tekmovalje imenovalo FISA regata za mladince. Prvenstvo FISA za mladince je torej uradni naslov tekmovalja, dejansko pa to pomeni svetovno srečanje mladih veslačev, saj na njem lahko sodelujejo vse veslaške federacije na svetu, ki so včlanjene v FISA.

In blejsko tekmovalje bo res svetovno, saj se je zanj prijavilo okrog 450 mladih tekmovalcev iz 25 držav. Da bo tekmovalje zanimivo, nam pove seznam mladih ekip. Pomerile se bodo ekipe iz Avstrije, Belgije, Bolgarije, Češkoslovaške, Danske, Finske, Francije, Grčije, Ja-

ponske, Italije, Kanade, Nizozemske, Madžarske, Norveške, Nemške demokratične republike, Poljske, Sovjetske zveze, Spanije, Švice, Švedske, Velike Britanije, Združenih držav Amerike, Zvezne republike Nemčije in Jugoslavije. Od teh se bodo v vseh sedmih tekmovalnih disciplinah pomerile ekipe Francije, Italije, Danske, Velike Britanije, Avstrije, Češkoslovaške, Norveške, Nemške demokratične republike, Zvezne republike Nemčije, ZDA, SZ in Jugoslavije.

»Odkrito povedano, nam organizacija in priprave na to svetovno srečanje mladih, starih do 18 let, povzročajo precej težav,« pravi Božo Benedik, sekretar regatnega odbora na Bledu in predsednik podkomisije FISA za mladince. »Težava je v tem, da bo tekmovalje prav sredi glavne turistične sezone, ko

je Bled najbolj zaseden. Z drugimi besedami to pomeni, da moramo zagotoviti prehrano in prenočišča za okrog 600 do 700 udeležencev tega tekmovalja. Na srečo nam gredo vsi blejski hoteli na Bledu na roko in bomo to precej neprijetno težavo že nekako rešili. Res pa je, da bomo prav od 26. do 31. najbrž močno pogrešali vse tiste dodatne hotelske oziroma turistične postelje, za katere že nekaj časa ugotavljamo, da jih je na Bledu premalo.

Druga tehnična težava je postavitve štarta (štartnih mest in štartnega stolpa) na vodi. To moramo narediti, ker je proga za mladince dolga 1500 metrov in ne 2000 kot pri članih. Toda, ker imamo v regatnem odboru Vlada Janežiča, ki je vodja tehnične službe, sem prepričan, da bomo tudi to nalogo rešili.

V Zaki med prireditvami ovirajo tekmovalce kopalci in neurejeno parkiranje avtomobilov. Pravzaprav bi bilo to nevrščnost treba čimprej urediti ob vsej obali Blejskega jezera.

JUGOSLOVANSKE BARVE NA DRUGEM SVETOVNEM MLADINSKEM PRVENSTVU V VESLANJU BODO ZASTOPALI:

skif — Zelimir Nejak (Karlovac)
double scoullle — Leković (Crvena zvezda, Beograd)
in Marinović (Jadran, Zadar)
dvojec brez krmarja — Kolonić in Dusper (Croatia, Zagreb) ali Zivčić in Marciković (Osijek),
dvojec s krmarjem — Mladost Zagreb
četverec s krmarjem — Šaponjić, Guberina, Ostojić, Miličević in krmar Kapetanović (Partizan, Beograd)
četverec brez krmarja — Romić, Rušnjak, Pašić, Vucković (Trešnjevka, Zagreb)
osmerek — Despot, Magazin, Huljev in Macura (Kra, Šibenik) ter Kecman, Skračić, Ugrina, Vesenović (Gusar, Split)

Med številnimi drobnimi pripravami, od katerih je vsaka zelo pomembna za uspešen potek tekmovalja in za oceno o organizaciji (za to pa si želimo, da bi bila čimboljša) pa je tudi Zaka. Obala jezera v Zaki je postala nekakšno divje kopaljšče. Pomanjkanje sanitarij, dokaj neurejeno parkiranje in številni kopalci v tekmovalnih dneh močno motijo in tudi ovirajo tekmovalce. Žal tudi tokrat ne bomo mogli kaj dosti spremeniti. Postavili bomo sicer tribuno za tekmovalce in stalno tribuno za časnike oziroma repor-

Spored

PONEDELJEK, 26. julija:
prihod ekip

TOREK, 27. julija:

ob 16. uri žrebanje delegatov v veslaškem centru
ob 18. uri svečana otvoritev
ob 21. uri sprejem FISA delegatov, častnih gostov in regatnega odbora v hotelu Toplice

SREDA, 28. julija:

ob 9. uri začetek tekmovalja
ob 13. uri žrebanje v veslaškem centru

ČETRTEK, 29. julija:

ob 9. uri tekmovalje
ob 13. uri žrebanje v veslaškem centru
ob 21. uri sprejem v čast predsednika FISA g. Kellerja

PETEK, 30. julija:

ob 13. uri polfinale

SOBOTA, 31. julija:

ob 14. uri mali in veliki finale
ob 20. uri sprejem za vse veslače v Kazini

terje, kar pa je tudi vse. Zato pa bomo morali čimprej resno razmisliti, kako ta del blejske obale, pravzaprav ne le ta del, marveč celotno obalo, urediti. Zadnje čase se namreč povsod, razen na kopaljšču, opaža precejšen nered.»

Kot zanimivost svetovnega veslaškega tekmovalja za mladince velja omeniti, da bo vse merilne instrumente uredila švicarska firma Longines, kar bo zanj neke vrste generalka za letno olimpiado. Italijanska firma Donoratico pa bo imela servis za popraviljanje čolnov, posodila pa jih bo tudi Kanadčanom in Japoncem. Zanimivo je tudi, da se številne države zanimajo za televizijske in radijske prenose s tekmovalja. Ker se bo ravno ob koncu tekmovalja začel tudi predvideni »sprehod Američanov« na luno, so se namreč v nekaterih državah že odločili, da bodo s tekmovaljem na Bledu in tem vesoljskim dogodkom izpolnili dober del svojega televizijskega programa.

Skratka, zanimanje za svetovno mladinsko tekmovalje v veslanju na Bledu je v številnih državah zelo veliko. Prav zato imajo organizatorji precej težav, saj niso pričakovali tolikšen obisk. »Čeprav bomo zbrali predvideni denar (po predračunu bo tekmovalje veljalo prek 60 milijonov starih dinarjev), trenutno delamo vsi amatersko. To pa je prehudo, posebno ker smo sredi sezone in nam manjka delavcev. Prav zato bomo morali pri nas v prihodnje pri organizaciji tistih tekmovaljev posvečati večjo materialno pozornost,« pravi Božo Benedik.

»Saj res, kako pa kot načelnik za gospodarstvo in finance pri občinski skupščini

zmorete še to odgovorno delo?»

»Teško. Sprva sem mislil, da bo lažje, da med poletnimi počitnicami ne bo toliko skupščinskega dela. Sedaj pa je ravno obratno. Resno skupščinsko gradivo in organizacija tekmovalja mi nekako ne gresta skupaj. Vendar bom že zdržal. Tolažim se s tem, da imam še precej dopusta...«

»In kaj lahko rečete o pripravljenosti naših mladih tekmovalcev in o njihovi morebitni uvrstitvi?»

»Priprava naše reprezentance ni moje delo. Za to skrbi zvezni kapetan za mladince inž. Zlatko Pasarić z Reke. Mislim pa, da so kar dobro pripravljene, saj vsak dan trenirajo. Mislim tudi, da bodo vsa prva mesta na tem tekmovalju pobrali mladi veslači iz Vzhodne Nemčije. Borba bo za druga mesta. Po moje bo za naše velik uspeh že to, da se bodo v posameznih panogah uvrstili v finale.«

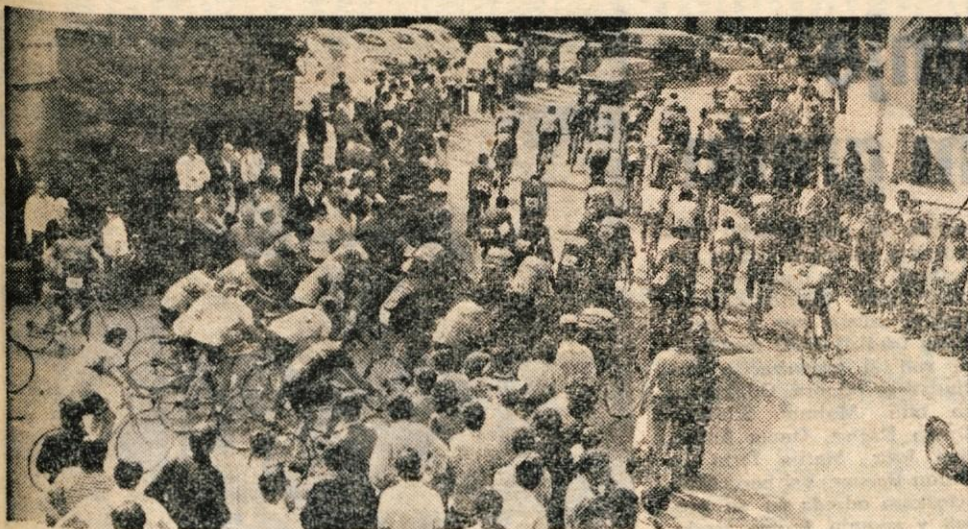
»Kako pa da med našimi ni nobene ekipe oziroma mladince iz Slovenije?»

»Na pogled je to res malo čudno. Toda ravno to leto je nastala nekakšna praznina. Dosedanji mladinci so odšli v članske vrste, novih, ki bi bili tehnično in kondicijsko pripravljene za to srečanje, pa še ni. Če bi bilo tekmovalje drugo leto, bi bilo najbrž drugače.«

»Kje pa bo to tekmovalje drugo leto?»

»O tem bomo razpravljali na zasedanju podkomisije FISA za mladince. Takrat se bomo pogovorili tudi o tem, da bi starostno mejo za mladince zvišali z 18 na 19 let, in o tem, da bi bila tudi mladinska proga enaka članski oziroma dolga 2000 metrov.«

A. Zalar — D. Humer

Kolesarski klub Kranj je v nedeljo organiziral mednarodno dirko po ulicah Kranja. — Foto: F. Perdan

Peter Didić: Pripravljeni smo dobro

Drevo ob pol devetih se bodo kranjski vaterpolisti v okviru II. zvezne vaterpolske lige pomerili z Jedinostvom iz Zadra. Kakšna je pripravljenost vaterpolistov, nam je njihov trener Peter Didić povedal naslednje:

»10-dnevne priprave v Splitu se nam bodo prav gotovo obrestovale, saj smo trenirali kar trikrat dnevno. Odigrali smo štiri trening tekme z Mornarjem in Jadranom. For-

ma je za zdaj zadovoljiva, pravo vrednost pa bodo igralci pokazali v tekmi s Korčulo, ki je poleg nas najhujši konkurent za osvojitve prvega mesta. Ekipa je ostala ista. Barve kluba bodo letos branili: Franc Rebolj, Mohorič, Nadižar, Kodek, Balderman, Šorli, Jože Rebolj, Velikanje, Košnik, Chvatal, Finžgar ter Bulovec. Računamo pa tudi na pomoč gledalcev, saj nam bo bodrenje v domačem ba-

zenu pomagalo, ker se lahko zgodi, da bo tudi razlika v golih odločala o letošnjem prvaku.«

Od 26. do 28. julija bo kranjski bazen prizorišče elitnega prvenstva. Tu se bodo za državni naslov pomerili najboljši mladinci. Med desetimi prvotigaši ter ekipami KPK, Crveno zvezdo in Spartakom (Subotica) bo tudi letošnji neuradni zimski državni prvak mlado moštvo kranjskega Triglava. O njem nam je trener Didić dejal, da niso kandidati za najvišja mesta, toda potegovali se bodo za sredino. Triglavani bodo nastopili v naslednji postavi: Vidić, Čermelj, Z. Malavašič, Vukanac, Avsec, B. Balderman, Svarc, M. Malavašič, R. Šveglj, J. Šveglj, Stariha, Strgar in Kuhar. Med favorite za osvojitve najvišjega mladinskega naslova v državi je prav gotovo dvakratni državni prvak splitski Mornar, saj ima v svoji sredi enega najboljših igralcev Zorana Druževića. —dh

Kavčič in M. Prezelj v reprezentanci

V soboto in nedeljo je bil v Velenju meddržavni atletski dvoboj mladinskih reprezentanc Madžarske in Jugoslavije. Za našo ekipo sta štartala tudi kranjskana Iztok Kavčič in Marko Prezelj. Oba sta se zelo dobro odrezala. Kavčič

je zabeležil dve zmagi. V teku na 800 m je dosegel čas 1:54,1, na 400 m pa 49,7. Prezelj je kljub nedavno preboleli poškodbi odskočne pete skakal zelo solidno ter zasedel četrto mesto z rezultatom 185 centimetrov. —dh

Športne prireditve

V počastitev občinskega praznika ter 30-letnice dneva vstaje se bo enajsterica Hajduka v četrtek ob 17.30 drugi predstavila ljubiteljem nogometa na Gorenjskem. Tokrat se bo namreč v prijateljski trening tekmi pomerila z reprezentanco Kranja. V ekipi »majstora sa mora« bodo tokrat nastopili tudi trije »Brazilci« Vukčević, Holcer ter Jerković pod vodstvom trenerja Luštrice.

Drugi zvezni vaterpolski liga Triglav ima natrpan program. Ze danes zvečer se bodo v drugem kolu II. zvezne lige pomerili z Jedinostvom iz Zadra, jutri pa v drugem srečanju za pokal PZS z ekipo Renč. V petek zvečer pa bo na kranjskem bazenu prvi obračun favoritov za osvojitve prvega mesta med do-

mačini ter vaterpolisti KPK iz Korčule.

V odmoru nogometne tekme Hajduk : reprezentanca Kranja bodo v teku na 800 m nastopili tudi najboljši jugoslovanski tekači, med njimi državni mladinski reprezentant Iztok Kavčič.

V četrtek, 22. julija, ob 20. uri bo na novem zabaviščnem prostoru Gorenjskega sejma v Savskem logu zabavo-športna prireditev z naslovom »Beli Hajduk v Kranju«. V zanimivem programu bodo nastopili igralci Hajduka ter edini slovenski reprezentant Olimpijec Brane Oblak in priznani nogometni strokovnjak dr. Aca Obradović ter športni novinarji Ljubljane in Kranja, za razvedrilo pa bo poskrbel narodno-zabavni ansambel Gorenjci. —dh

Hvasti zmagovalec

Na krožni progi s štartom in ciljem pred Staro pošto je bil KK Kranj letos že petič zapored organizator mednarodne kolesarske dirke po ulicah Kranja. Zasedba je bila res odlična. Za to priča že podatek, da se je na štartu pojavilo nad 30 tekmovalcev iz vseh vodilnih jugoslovanskih klubov, razen reprezentantov, ki so zastopali jugoslovanske barve na balkanskih igrah v Sofiji. Med njimi je štartalo tudi nekaj gostov iz sosednje Avstrije. Pokrovitelj letošnje dirke je bila tovarna Sava. Za tekmovalce pa je organizator pripravil lepe denarne nagrade, saj je zmagovalec dirke domačin Hvasti, ki tekmuje za beograjski Partizan, dobil za osvojenost prvo mesto 2500 din.

Največ preglavic je kolesarjem tokrat zadal Jelenov klanc, ki so ga morali člani prevoziti tridesetkrat, mladinci pa desetkrat. Da je bilo to

res, povedo že rezultati, saj je zmagovalec prvega letnega cilja v petem krogu Odredovca Leček pristal v končni uvrstitvi šele na 9. mestu. Od enajstega kroga naprej se je prebila na čelo trojica znanih kolesarjev Hvasti, Rudi Valenčič ter Kragujevac Gazdić. Ta trojica se je stalno menjavala v vodstvu, povečavala svojo prednost ter na koncu premagala tekmece za pol minute.

Vrstni red: 1. Hvasti (Partizan), 2. R. Valenčič (Rog), 3. Gazdić (Kragujevac)... 11. Ribnikar... 13. Tulipan (oba Kranj); mladinci: 1. Mayer (Linz), 2. Bobek (Rog), 3. Peklaj (Odred), 4. Rakuš (Bled).

Na sobotni dirki v Dolu je Blejčan Rakuš med mladinci osvojil odlično tretje mesto. Ostala dva Blejčana Knaflič in Lužan pa sta zasedla 7. oz. 8. mesto. Med člani je bil Kranjčan Tulipan sedmi. —dh

Športne drobtine

Na gostovanju po Sloveniji se je peterka košarkarjev ljubljanske Olimpije, ki reklamira nove juhe Delamarisa, na igrišču S. Mlakarja v košarkarski tekmi pomerila z domačim Triglavom ter ga premagala s 17 koši razlike. Rezultat srečanja 101:118. Koše za Triglav so dosegli: Dežman 16, Lampret 11, Čadež 22, Leber 4, Mavrič 11, Rus 15, Hrovat 8, Slokan 14. Za Delamaris pa: Bassin 24, Fišer 23, Verbič 32, Gvardjančič 14, Sušnik 25.

V prvi prijateljski nogometni trening tekmi so se na igrišču Stanka Mlakarja pomerili igralci splitskega Hajduka ter domačega Triglava. V zanimivi

tekmi so gostje iz Splita svojo pravo vrednost pokazali v II. polčasu, ko so popolnoma razbili obrambo domačinov. Rezultat srečanja: 13:0 (4:0). Gole za bele so dosegli: Nadoveza 7, Šimek 3, Hlevnjak 2, Smoljčić 1. Pred 800 gledalci je tekmo sodil Kranj (Kranj).

Vaterpolisti Triglava so se to nedeljo v pokalni tekmi za pokal PZS prvič predstavili domačemu občinstvu. V tekmi s Koprno so pokazali, da so jim 10-dnevne priprave v Splitu koristile, saj so demonstrirali moderen vaterpolo ter brez težav odpravili goste iz Kopra. Rezultat srečanja: 17:1 (7:1, 2:0, 4:0, 6:0). —dh

Lidija Svarc

Judita Mandeljc

Rebeka Porenta

Tri Kranjčanke v državni reprezentanci

Za meddržavni plavalni dvoboj z Anglijo, ki bo 24. in 25. VII. v Ljubljani, je zvezni kapetan določil tudi tri kranjske plavalke. Tako bošta Lidija Svarc in Judita Mandeljc zastopale našo državo na 100 in 200 m prsno; Porenta Rebeka pa na 100 in 200 m hrbtno. Zanimivo je, da so omenjene plavalke Triglava edini zastopniki slovenskega plavanja v državni reprezentanci, saj so Linhart, Kostanjšek, Cargo in Rudan določeni le kot rezerve. — SK

Na nedeljski kolesarski dirki bo ulicah Kranja so prireditelji poskrbeli za posebno zanimivost. Kranjčan, študent Bogomil Praček, je z okrog 150 let starim kolesom popeljal pisano karavano tekmovalcev na 98 km dolgo krožno dirko. (dh) — Foto: F. Perdan

Srečanje na loškem gradu

Škofja Loka je v nedeljo, 18. julija, povsem dostojno počastila jubilejno 30. obletnico vstaje. Družbenopolitične organizacije te občine so povabile na tovariško srečanje borce nekdanjega škofje-loškega odreda, Tomaževega bataljona, gorenjskega vojnega področja ter vse, ki so nekoč z orožjem ali drugače sodelovali z osvobodilnim gibanjem ter zato trpeli preganjanje, zapore in taborišča.

Z okrašene tribune, ki je bila obdana s prapori in zastavami, je udeležence najprej pozdravil predsednik občinske skupščine tovariš Zdravko Krvina, o nalogah in ciljih pred 30. leti in danes pa je govoril predsednik občinske konference SZDL Tone Rakovec. Poudaril je zlasti pomen naših revolucionarnih tradicij pri dandanašnjih naporih za popolno uveljavljanje načel, ob katerih se je takrat narod dvignil in izbojeval svobodo. V tem

smislu so tudi podelili odlikovanja šestim vojaškim starešinam, ki še dandanes, kot pred tremi desetletji, nadaljujejo začeto pot z vnašanjem tradicij NOB med mladi rod in organizacijo vse-ljudskega odpora. Odlikovani so bili: Mojmir Sibinčič, Drago Kajfež, Oman Anton, Sep Jože, Matija Jerin in Anton Bačnar. Vsi borci škofje-loškega odreda pa so prejeli v spomin knjigo zgodovine te partizanske enote, ki jo je zbral in napisal Tone Lotrič.

Kulturni del programa je izpolnjevala godba na pihala iz Skofje Loke, moški pevski zbor »Ivan Cankar« iz Virmaš — Sv. Duh ter recitatorji. Plesno-zabavni orkester JLA iz Kranja pa je zatem s svojimi vižami dvignil staro in mlado v senci košatih kostanjev pod grajskimi zidovi. Prepoznavali, rokovali in objemali so se nekdanji borci, interniranci, terenci...

K. Makuc

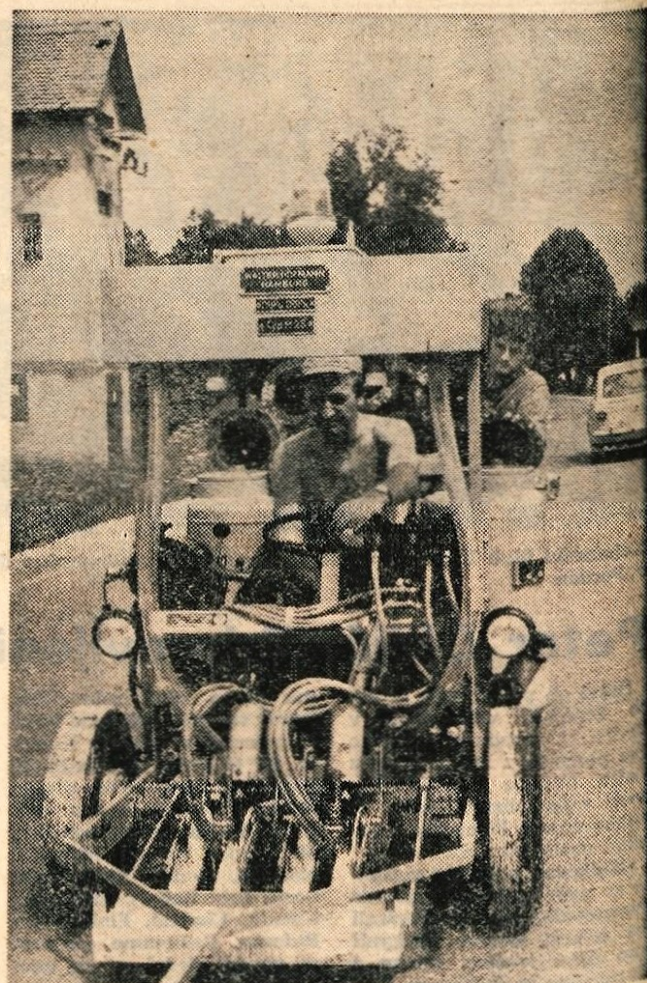
Partizanski pohod na Martinj vrh

Na pobudo zveze rezervnih vojaških starešin iz Skofje Loke bodo v soboto popoldne krenili iz Selške in Poljanske doline na partizanski pohod mladinci, borci, taborniki, strelci in drugi. Cilj prvega dne bo Martinj vrh, kjer bo za vse udeležence pohoda pripravljen miting s kulturnim programom. Naslednji dan bo udeležence pohoda pot popeljala na končni cilj do Cerknega in na ogled partizanske bolnišnice Franja.

Šola »Ivana Tavčarja« v Gorenji vasi

V Gorenji vasi v Poljanski dolini bodo po napovedih odprli novo šolo 29. avgusta. Zdaj je tudi že izbrano ime nove šole. Po nekaj predlogih so se odločili, da se bo imenovala po pisatelju Poljanske doline Ivanu Tavčarju, saj bo šola osrednja v Poljanski dolini. Ob vstopu v šolo bodo postavili doprni kip pisatelja, ki ga bo izdelal akademski kipar Tone Logonder iz Skofje Loke.

—jg

Cestno podjetje Kranj je pred kratkim uvozilo iz Nemčije avtomatski stroj za risanje črt na cestah. Veljal jih je 150.000 din. S tem strojem so črte na kilometru ceste narisane v petnajstih minutah. Z njim so že uredili cesto in letališče na Brniku, v ponedeljek pa so risali črte na cesti med Zabnico in Skofjo Loko. (lb) — Foto: F. Perdan

Uspeh naših radioamaterjev

V Tacnu pod Smarno goro se je končalo v soboto, 17. julija, tekmovanje radioamaterjev iz Jugoslavije in tujine, ki ga je v okviru 10. jubilejnega zbora radioamaterjev Jugoslavije organizirala Zveza radioamaterjev Slovenije in ljubljanski odbor Ljudske tehnike.

Jugoslovanske ekipe so dosegle na tekmovanjih lep uspeh, kar dokazuje, da so naši radioamaterji dobro pripravljani. Tradicionalnega lova na lisico se je udeležilo skoraj 500 tekmovalcev. Pripriljivo je zmagala Madžarska, naši pa so dosegli odlično drugo mesto. Med posamezniki je bil najboljši Madžar Kovacs, drugi pa je bil Ljubljčan Tine Brajnik. Pri dekletih so zmagale Jugoslovanke.

V Tacnu so letos prvič tekmovali radioamaterji v disciplini RMZO, to je kombinacija radijskih naprav in uporabe motornih vozil. Posadke so morale v najkrajšem času z motornimi vozili priti na ogroženo področje in od tam vzpostaviti radijsko zvezo s startom. To je izredno zahtevna naloga. Tudi tu so pobrali prva mesta Jugoslovani. Prvi so bili Srbi, druga je bila ekipa radiokluba Stane Rozman na strokovni šoli za notranje zadeve v Tacnu, tretji pa so bili predstavniki Bosne in Hercegovine.

Udeleženci jubilejnega zboru so bili z gostoljubnostjo izredno zadovoljni, posebno pa tujci, ki niso mogli prehvaliti dobre organizacije.

—jk

Kozara pred Prešernovim gledališčem

V počastitev 30. obletnice vstaje in občinskega praznika občine Kranj bo v sredo, 21. julija, ob 20. uri na plo-

ščadi pred Prešernovim gledališčem v Kranju predstava jugoslovanskega filma Veljaka Bulajića Kozara.

—jk

gorenjska kreditna banka

18.8.
V
ŠKOFJI LOKI

ŽREBANJE

za vse tiste, ki bodo do 31. julija vložili na hranilno knjižico ali devizni račun 2000 Ndin vezanih za 1 leto, 1000 Ndin vezanih za 2 leti ali v tem času obnovili vezavo

KRANJ • JESENICE • TRŽIČ • BLEĐ
RADOVLJICA • ŠK. LOKA • ŽELEZNIKI